Uppsala Universitets Bibliotek.
Sv. avd.
Sv. litt.
Romaner
[Almqvist]

Bd. 8-9.
(Bd. 9. 2. uppl. 1840).

FRIA FANTASIER

ELLER

Törnrosens Bok.

Ny Fortsättning.

BAND VIII.

I. Återkomsten.
II. Araminta May.
III. Urnan.

STOCKHOLM.
Hörbergska Boktryckeriet,
1838.

ÅTERKOMSTEN.

Drick en kopp till, medan du håller på, och doppa en biscuit!

STOCKHOLM.
HÖRBERGSKA BOKTRYCKERIET,
1838.

ÅTERKOMSTEN.

Jagtslottets beherrskare, herr Hugo Hamilcar Lövenstjerna, satt en afton i kretsen af sina talrika anhörige och vänner. Oförmodadt öppnades dörren till stora salongen, och en bekant inträdde, som de ej på länge sett. Öfverraskad gick herr Hugo honom till mötes och utropade:

"Välkommen åter, Richard! du har varit länge borta. Med nöje hör jag, att du nu gjort resor igen? varit på Öland? — Stig närmare: sätt dig!"

I dessa sköna rum —

"Ja, var oförskräckt och träd närmare. Sitt ner, bästa Richard. Mina rum äro nu som alltid helgade åt det angenäma och vackra. Jag älskar den sköna konsten, likasom jag älskar en fin ånga af litet musque och äkta rose. Nåväl. Jag hör med nöje, att du under dina resor som oftast tagit in och gästat hos sjelfva *folket*?

Ej underligt, då jag sjelf hör dit.

"Och ändå tycker jag du ej sällan ger oss taflor och berättelser ur andra kretsar, dem man brukar kalla högre?"

Jag kan icke hjelpa att det händer mig.

"Tvertom — låt det gerna hända! Men, min bästa Richard, låt oss icke taga bort tiden med små frågor. Jag vet att du är sådan som du är, derföre att du ej tillhör något parti i verlden. Vi hafva dig nu åter hos oss; klockan är sex; du har säkert något med dig? Mina älskade vänner, det är länge sedan vi hade en qväll! Förlåt mig att jag är fallen för det glada, jag kan icke hjelpa det —"

Tvertom, låt det gerna vara, afbröt Richard. Jag har längesedan funnit, att min herre har ett afgjordt tycke för det komiska — ja, för det slag deraf, som icke utgör egentlig humor, utan som blott och bart är en lätt luft öfver lifvet. Jag har derföre i afton tagit med mig någonting —

"Ah — en komedi?"

Någonting, som icke förtjenar namn af *Komedi*, såvida man dermed förstår ett Theaterstycke, hvilket måste hafva sina akter och scener. Det är rätt och slätt en *Brefvexling*. Men det har stundom förekommit mig, att bref, vexlade emellan personer, ega tycke af *samtal*: det är som en dramatisk dialog utförd på afstånd de handlande emellan. Man byter icke tal, men skrifna rader. Skulle derföre herr Hugo hafva lust att likna min brefsamling här vid en dram, så har jag intet deremot.

"Af hjertat gerna!"

Detta dramatiska stycke måste likväl då tillika anses af komiskt slag, ty "tragiska elementer" har jag icke funnit deri.

"Ännu bättre!"

Ja, med herr Hugos tillåtelse är jag verkligen fallen för, att ofta taga komedi i den vidsträcktare bemärkelsen, då dermed icke blott förstås ett visst slags theaterpjeser. Kallade icke Dante sitt stora verk en Comedia? Den är likväl icke uppsatt för scenen.

"Dante Alighieri kunde få göra mycket. Han var sin tids odödligaste mästare."

Alldeles; jag tänker också icke försöka likna honom. Men jag anmärker, att flere än jag haft denna föreställning om komedi, och att den icke är ny.

"Richard Furumo! om den också vore ny — hvad skadar det, om den är god?"

En sedemålning, en teckning af menniskor sådana de äro, ofta görande hvarann inbördes mycken orättvisa, men alltid sjelfva åtnjutande rättvisa af teckningens egen sanning — är denna teckning tillika glad, så skulle jag icke vara emot att deråt gifva namnet *Komedi*, äfven fast stycket framgår i formen af *Berättelse*. Handlingar (akter), taflor (scener), och samtal (dialoger) — ja visst:

men icke inrättade och uppdelade för skådebanan, utan snarare för en blundande åhörares inre öga, själens syn, framför hvilken ett stort spektakel, ja ett det allrastörsta, låter uppföra sig, och nästan allrabäst så. Är herr Hugo med om att taga saken på det sättet, så skall jag vid tillfälle och till ombyte meddela en rad komedier, dem jag icke finner synbarligen indelade i akter och scener; t. ex. *Araminta May*, den brefvexling jag nu har här, och för öfrigt *Palatset*, *Kapellet*, *Ysane Vass*, *Skällnora Qvarn*, *Grefvinnans topaser*, *Spjället i Väckelsång*, *Det går an*, *Frun på Horn*, *Stigamo Gräbba*, *Alabasterdosorna* — "Åh här blir minsann ett lif!"

Romaner eller Noveller vill jag icke kalla dem: ty de omfatta hvar för sig blott *en* händelse, inom en kort tid, och oftast bara på ett enda eller ett par ställen. De börja med denna händelse och äro till sitt hela afslutade med den. På det sättet går ju icke romanen eller novellen till väga? Föra icke de merendels sina hjeltar hela lifvet igenom, från födseln till döden, och äro så till vida större, vidare, utfördare.

"Det är sant; men det korta har rätt ofta sina stora fördelar. Det kan vara riktigt stort ändå, om —"

Den intensiva och egentliga storheten, hvarom vi en gång samtalade, behöfva stycken väl icke

sakna, för det att de äro små till vidden. Ty storlek i längd är icke alltid tillika i höjd. Min herre vet allt detta förut: ursäkta således att jag talat onödigheter. Men dessa sköna rum, hela detta slott är ju invigdt till det ljufva onödiga? Jag skall således i afton börja med att exponera *Araminta May*.

"Jag bifaller att anse en brefvexling för komedi. Likväl, jag är en gammal man, Richard, och har mina vanor: jag skulle så gerna också ännu en gång vilja njuta af ett stycke med verkliga akter och scener. Du nämde ju, mins jag, en *Ninon de l'Enclos* — eller *Godolphin*, tror jag du kallade den —"

Godolphin är i akter och scener; äfven en *Silkeshare på Hagalund* eger jag; allt i scenform; men dermed vill jag icke hota i afton. — Jag förstår nog hvad min herre menar. Herr Hugo, och kanske äfven alla öfriga vänner här — Frans, Aurora, Julianus, Henrik — erinra emot min gjorda framställning, att konstslagen blandas, om man tillåter sig kalla brefsamlingar och berättelser komedier; ty man skulle till sluts icke kunna fasthålla något visst begrepp vid namnen: epik skulle gå in i dramatik, och tvertom. Jag kunde härpå svara, att nyare tider alltför mycket sammandragit och inskränkt begreppet för hvarje art, stad-

gat onödiga afskillnader och underafdelningar; med ett ord, gjort spiltor endast af begäret och nöjet att hafva stall. Men estetiska stall — för hvad?

"Bästa du — inga stall — låt höra Aramin—"

Emellertid är jag icke angelägen, att min herre gifver styckena namn af komedier. De få vara hvad de äro. Jag har sjelf på dem funnit ingen titulatur i de samlingar, som kommit till mig; så att jag, med hvad jag sagt, mera åsyftat att karakterisera dem, än titulera dem. Jag är till och med fullkomligt liknöjd om de ens anses för "artistiska skapelser" eller "konstverk." De kunna i alla fall ingenting annat blifva, än hvad de äro; och dervid måste allting i verlden ändå till sluts stanna. Herr Hugo och hvar och en känner mig och mina saker tillräckligt, för att längesedan hafva märkt, det både jag och de icke angå någon estetisk skola, gammal eller ny, hvilken som helst. Vi skilja oss icke ifrån andra af begär att vara för oss sjelfva; men vi kunna ej vara annat än hvad vi äro, och det gör åtskillnaden. — Men jag förglömmer alldeles, att jag skulle dricka ur mitt thé — förlåt —

"Drick en kopp till medan du håller på, och doppa en biscuit!" — Richard såg fröken Aurora artigt nalkas med en mandarin. Han kunde icke motstå så mycken godhet.

"Nåväl, min skald, hvad har du nu att säga? Vill du icke ännu låta ridån dras upp för miss Aramintas boudoir? Har äfventyret skett i norra eller södra England?"

Nej, i Sverige; och i våra dagar.

"Hvad säger du! i Sverige? Tänk det skulle jag af namnet aldrig hafva gissat! Nej men —"

ARAMINTA MAY

ELLER

ETT BESÖK

I

Grönhamns Prostgård.

BREFVEXLING.

Araminta May.

FÖRSTA BREFVET.

Jag skrifver dig till, söta Henriette, icke för att det behöfs; men jag sitter här och väntar på hästar, mitt resesällskap har gått ut och glömt efter sig ur sin plånbok ett halft ark postpapper på bordet, jag vill göra honom den förtreten att förvandla hans rena ark till ett nerbläckadt doku-

ment, och som icke dessmindre skall bli ganska dyrbart, ty jag skrifver till en vacker flicka. Tag icke mina uttryck mycket varmt, Henriette; vi lefva vid jultiden och hafva en god svensk vinter. Emellertid är det löjligt. Jag menar du var närvarande, när jag for, och pappa gaf mig den förträffliga uppmaningen att se mig om. Mitt kära barn, sade han — nej — min kära Fabian, sade han — du är tjugutre år, far ut och roa dig i prostgården öfver jul och nyår, men se dig också litet om ibland Grönhamns ungdom: det skadar icke om du hittar på en bra hustru åt dig. Ditt hjerta är fritt, välj derföre med eftertanke, och kom igen med en underrättelse, som skall glädja din far på det angenämaste; ty då man, som du, icke behöfver söka pengar, så är en väl uppfostrad maka, som tillika genom att vara uppfödd på landet ifrån barndomen insupit fysisk helsa, det förnämsta man har att eftertrakta. Sådan var din egen goda mor. Bättre kan du aldrig få. Ty ingen Stockholmsflicka, Fabian! det vet du är mitt allvarliga ord.

Du tror kanske, att jag skrattade åt detta råd, Henriette? Nej, visst icke. Om det var skämt eller allvar af gubben, så tänker jag i alla fall se mig om under julnöjena ute i Grönhamn, och hvem vet hvad jag kommer hem med för nyheter?

Hur så? En ung, vacker karl, tjugutre och ett halft år, förmögen far, eget hus vid skeppsbron, sjelf grosshandlare i perspektiv — åh, det har ingen fara. Jag är icke af dem, som påstå att de sett ingenting, när de sett sig i spegeln. Jag hör till de "uppriktiga". (Jag vet af gammalt, att jag förtretar dig härmed, haha!)

Och vet du, Henriette, jag ger dig samma råd, som pappa gaf mig. Skratta icke, utan gör som jag säger, och låt mig få höra af någonting, när jag återkommer till Stockholm. Du är min fars kusins dotter, och är således min slägting, jag tror det heter tremänningar, eller bryllingar, eller någonting: det må Hofrättsrådet R—bäck afgöra. Jag intresserar mig för dig, du bor hemma hos pappa, du är tjuguett år, du kan alltför väl se dig om, du också. Tyck icke illa vara, att jag är angelägen om din lycka, goda Henriette. Det är ingen nöd med dig nu, ehuru du förlorat dina egna föräldrar. Min far håller af dig, han har låtit dig få en utsökt god uppfostran, så god som nånsin Stockholm kan skänka; men låt icke den dag komma, då du skulle kunna få ett ledsamt ord af honom. Förstå min rättframhet, som du bör, och häckla mig icke så der jemt för min *uppriktighet*. Du tillbringar hela julen i stora, lysande sällskaper: nyårsdagen på börsen,

trettondagen hos —, tjugondagen hos —. Men jag är en tok, du lär nog kunna se dig om utan mina uppmaningar. Sök och välj, och välj icke alltför mycket.

Således, när jag kommer tillbaka till Stockholm, så låt mig få höra att du är förlofvad, liksom jag då skall hafva med mig namnet på min fästmö. Välj hvem du vill, hur du tycker, och hvar du behagar, blott det blir en presentabel karl, som jag med nöje kan hafva till vis-à-vis i en française. Nu gnägga hästarne — mjuka tjenare, Henriette! jag bockar mig för mitt bref; det vill säga, att när du läser det, så nig också du framför brefvet, så hafva vi gjort hvarann vår komplimang.

Fabian S.*

ANDRA BREFVET.

Svar.

Jag får den äran tacka förbindligast och ödmjukast för brefvet, min nådiga herr brylling! Såvida som det kan stå uti ett fruntimmers förmåga, skall jag efterkomma det goda och nyttiga rådet. Nyårsdagen på börsen, trettondagen hos —*, tjugondagen hos —*, hos — * hos — * hos — *

Åh du är för rasande, Fabian! Skall du våga skrifva ett sådant bref till ett fruntimmer? till din

gamla lek-kamrat Jetty? och uppmana mig riktigt och rent ut att söka mig en . . *man*. Skäms du icke?

Min herre, det är *jag* som skall *sökas*. Man har redan börjat.

Henriette.

P. S. Ditt förslag är så tokigt, Fabian, att jag antar det; men det är med förbehåll, att du skrifver mig till postdagligen för hvarje flicka du fått på förslaget derute i Grönhamns pastorat. Jag skall deremot också hafva en, som ger mig angenäma namn, när du kommer tillbaka, det skall du få se — vi slå vad!

Tag er till vara, min herre, för den der vanarten, ni vet. Kom vackert ihåg, det ni förr fått höra af oss, att ni alltför ofta brukar betrakta ert ansigte och er halsduk, och att ni är en aldrig så liten smula coquett; och sådant klär icke en karl, mins det. *Uppriktighet?* hm. Vänj er af dermed ute i Grönhamn, och kom sedan igen såsom er herr fars förnuftigare herr son; — tag också er fars sonhustru hem i sällskap.

TREDJE BREFVET.

Henriette, nu är jag ordentligt i ordning. Jag sitter vid sjelfva min värds, herr Prostens skrifbord, och skrifver dig till med samlade tankar.

Jag sitter knappt bättre vid vår handelspulpet, då jag affärdar ordres till Liverpool.

Jag ser med förskräckelse, att mitt olyckliga infall under resan, på hästombytet, att plåttra full herr Zakrisons postpapper till bref åt dig, hotar att hafva en hel "correspondance" till sin fruktansvärda följd. — Lek-kamrat — yrhätta — Jetty — jag känner igen allt: — men jag vet också, att du kan vara en ganska förnuftig och eftertänksam flicka, när du bara vill. — Förlåt mig; jag har litet ondt i hufvudet sedan i morse, så att om du upptäcker ett mindre godt humör eller brist på sammanhang i brefvet, så är det spjällets fel, som fru prostinnans pigor haft den artigheten att stänga tidigt igen åt unga herr grosshandlarn, på det att den stackars klemiga Stockholmsbon icke måtte frysa ihjäl. Att man kan osa ihjäl, har icke fallit dessa välmenande fruntimmer in.

Men vet du, Henriette, här i Grönhamn är icke så tokigt. Min fars gamla ungdomsvän, prosten Eneqvist sjelf, behagar mig mest; och jag tycker mycket om det infallet, att till utbyte emot de vanliga julnöjena i Stockholm försöka en helg på landet. Gubben är lång, men ännu rak, och med ljust hår, som jag tror aldrig kan bli grått, efter det aldrig varit svart. Det är skada, att ingen af hans familj varit hos oss i Stockholm, så

att du fått se dem. Jo adjunkten, herr Zakrison, i hvars sällskap jag åkte ut, såg du ju? Nå det var ej hela verlden just; likväl är han ingen pedant, han var under resan munter, uppmärksam och temligen borstad; jag har mitt gästrum härute bredvid hans kammare, och jag är honom tack skyldig för att han röker mindre tobak, för min skull, än hans natur annars fordrade. Få se om icke han blir den, som kommer att gifva mig en och annan vink om Grönhamnsboerne. Jag känner några redan, och jag skall beskrifva för dig så många jag hittills sett.

Till en början: Prostinnan. Hon är kortare än Prosten —

Men — ah — hvad är det? de äro redan i ordning utanför fönstret, ser jag. Skridskoåkarne! Slut på brefvet, Henriette — hit med mina skridskor. Prosten har tvenne döttrar, som i halkan måste ledsagas ned till sjön, ty deras bröder hafva så ursinnigt brottom, att de aldrig se efter systrarne.

Kors hvad mina skridskor passa bra åt mig! jag märker, att jag har rätt vackra fötter. Så — nu var jag kokett igen; men det går an med mig, jag talar alltid sjelf om när jag är det. Förstå piken om du kan! hm. — Jag skall icke sätta på skridskorna förr än på sjön. Farväl —

Fabian.

FJERDE BREFVET.

Du får två bref på en gång, Henriette, och det skadar ju icke. Jag hade icke afskickat mitt förra, så hastigt afslutade. Men nu har jag likväl ingen lust att fortfara med den skildring jag deri började. Och jag har icke en gång lust, att omtala skridskoåkningen, ehuru munter och uppfriskande den var. Jag bar mig rätt bra åt på isen, hvilket de raska Grönhamnsherrarne icke tycktes hafva väntat: jag ritade väl icke några namn med mina skridskor, men det kom ej af brist på skicklighet, utan af brist på namn.

Men hvarför prata om allt detta —

Ja, Henriette, jag har erfarit någonting — hur skall jag kalla det — ett rätt underbart — men jag skall med några ord, så godt jag förmår, skrifva derom, och du sjelf må försöka att utfinna hvad du tycker. Du förmodar väl nu genast, att här är frågan om ingenting mindre än en fästmö. Var icke så häftig: derom är icke frågan, åtminstone ej för mig.

Men jag har fått en aktning, ja på sätt och vis en förskräckelse för kärleken.

Hvad är det då? utropar du. Jag kan icke gifva dig en hel historia, Henriette, emedan jag icke känner annat än fragmenter, som jag sjelf upptäckt.

Min värd, prosten i Grönhamn, har tvenne döttrar, Hedda och Karin, begge unga, och som nästan lopa skridsko lika bra begge. Likväl hafva de sina olikheter. Hedda, med stora ljusa ögon och ett blekt anlete, visar mycket spirituellt i sitt umgänge, och talar väl; men under den veckan, jag nu varit här, har jag likväl anmärkt, att så fort frågan blir om något aldrig så litet intressantare, ett varmare samtal om hvad som helst, drar sig hennes hygglighet tillsammans, icke just till tvärhet, men till torrhet åtminstone; hon är aldrig liflig annars än på ett visst afstånd, och en ganska kort stund. Nånå, det är kanske icke alltid så roligt i prostgården.

I Karin tyckte jag mig deremot finna en glad, tokrolig varelse, med hvita och röda kinder, liflig nästan till oförsigtighet — och lifligare, ju närmare man kom henne. Så har jag då här ett par kontraster, tänkte jag, och sådant är icke ovanligt. Hedda, såsom några år äldre, har väl kanske mera af hushållsbekymret på sin lott, och vanan att i mammas frånvaro underhålla sockenfremmandet har kanske gifvit henne den der hyggligheten, som man genast märker på afstånd, men som, när tiden räcker utöfver ett vanligt sockenbesök, skrymper ihop till en ledsam stelhet.

Sjelf glad och obekant med sorgerna sympa-

tiserade jag derföre genast med Karin, och lemnade systern åt sitt värde. På isen for jag helst vid Karins sida, eller drog snabba ringar omkring henne. Hon utbröt härvid ofta i ett häftigt och långvarigt skratt. Jag instämde deri i början. Men vi i Stockholm skratta kortare, och till sluts tyckte jag icke riktigt om det. När vi gingo upp på land, märkte jag stora klara tårar i hennes vackra ögon, så häftigt hade hon lett. Systern såg härvid litet skygg ut: kanske af någon hemlig afund, efter den behagliga, långa och smala Stockholmsherrn sysselsatt sig alltför litet med henne sjelf. Jag glömde detta snart: det återstående af dagen var prostgården öfverfull af julfrämmande, och om qvällen dansades på landtmannamanér så att det förslog. Jag skall just icke berömma violen, men spelmannen hade en god vilja. Döttrarne i huset visade sig icke mycket; de hade ett obeskrifligt bestyr med välfägnaden, som också var riklig. Vid en polonaise fick jag likväl tillfälle att bjuda upp min gladlynta Karin; emedan hon, så fort den började, hade ställt ifrån sig en bricka, som hon bar, och syntes med strålande ögon följa stråkens tag. Förmodligen älskade hon denna polonaise. Jag passade på, och hon emottog bjudningen. Hon förde sig i de lustiga svängningarne med en beundransvärd lätthet, det får

jag tillstå, ty de andra moitieer, jag sedan fick, tyngde på mina armar till en grad, som ofta kom mig att längta hem. Karin var nu försvunnen.

Jag förbigår matanrättningarne och afskedstagandet. Jag gick till min sofkammare, och, om jag skall tala om det sjelf, var så sömnig, att sömnen öfverraskade mig innan jag afklädt mig. Midt i natten vaknade jag vid ett fasligt klart månsken — men icke kunde det hafva väckt mig? Nej, jag hörde en aflägsen musik. Jag lyssnade förundrad, ty tonen var mig högst fremmande och just icke behaglig. Det var ingen alls af de visor, jag i mina dar hört. Jag tittade åt fönstret för att upptäcka hvarifrån det kom, men såg ingen varelse. Jag öppnade dörren: det var nästan icke kallt alls, ehuru snö, men dagens blida väderlek fortsattes ännu på natten. — Hvad kan allt det här betyda?

När jag stod på gården, var det ännu aflägset för mig, men jag kunde likväl märka ifrån hvad håll musiken kom. Rundtomkring hördes annars ej det minsta, och hela prostgårdens talrika personal låg försänkt i den djupaste ro. Jag bäfvade för det uppträde jag skulle gå att möta, ty dylikt hade aldrig förr händt mig. Jag drog mig åt höger.

Ett ögonblick stannade jag och frågade mig sjelf: hvad har då du att göra med denna sorgliga

musik? hvad berättigar dig att söka eller afbryta den nattliga virtuosen? Men lika mycket, hända hvad som hända vill, så går jag närmare, och hvilken sångarinna jag ännu träffar, så hittar jag väl på någon ursäkt för min ankomst.

Jag kom ned i trädgården. Här funnos nu inga löf och inga fåglar — blott svartgråa, nakna, tysta och stela qvistar på träd och buskar. En liten, smal, i snön nyss trampad väg ledde sill ett lusthus. Jag besåg spåren och fann de smärsta skor hafva lemnat sina märken i snön. Spåren voro alla så lika hvarann, att jag icke hade skäl att förmoda annat än en ensam vandrarinna. Så mycket mindre anstår det mig att komma — sade jag till mig sjelf. Men åter afbröts jag af nyfikenheten. Hastigt tystnade sången. Jag var nu ganska nära lusthuset; dörren stod halföppen, men jag såg ingen. I ögonblicket nådde dessa ord mina öron: "det är han! så går han! just så går han — ack det är Alfred — Alfred —"

Blodet forsade till mitt hjerta. Jag hörde då tydligt, att här var frågan om ett rendez-vous, och jag, skamlösa person, kom nu i en annans ställe. Hvad skulle jag göra? springa bort? Men jag hann det icke, ty i blinken kom ett fruntimmer ut ur lusthuset, och störtade utan omsvep ganska hastigt fram

till

till mig. Hon uppräckte sin ena hand, hvari ett långt hårband hängde ända ned i snön, och utropade med en vild stämma: "Känner du igen det här?" — Nej, minsann, invände jag bestört. — Utan att fråga efter mitt svar, tog hon nu upp en lång röd silkesnäsduk, och höll äfven den fram i luften med utrop: "Känner du igen den här?" — Nu teg jag. — "Och känner du igen den här, du?" utropade hon för tredje gången, hvarvid hon framsträckte ett smalt finger med en ring på.

Jag upptäckte i månskenet Karins drag. Hon hade ännu qvar sin goda färg af rödt och hvitt på kinderna. Att hon icke rodnade af bryderi ansåg jag gifvet, emedan hennes ögon stodo vidöppna, såsom på en som går i sömnen. Men att hon likväl icke, vid de hemska ord hon utropade, var blek? Aldrig har en skär inkarnat på kinderna förekommit mig så hemlighetsfull, nästan förfärlig.

Kom för Guds skull in, mamsell Karin, och gå icke så här i snön, sade jag till den förtvifladе, och tog henne under armen. Hon tycktes icke bli mig varse, men följde likväl. Härunder upprepade hon flere gånger sina utrop, upplyftande än hårbandet, än näsduken och än ringen.

Jag förde henne in i stora prostgårdsbygg-

ningen, och öfverlade brydd hvar jag skulle lemna ifrån mig den vackra sömngångerskan. Här var en stor, bred och lång farstu, på hvars golf den nattliga månen kastade mycket skimmer. Helt oförtänkt drog sig Karin ifrån min arm, och började göra några pas de chassé öfver farstugolfvet. Hon svängde om i flere krokar och började en ordentlig dans. Jag påmindes härvid om mamsell Högqvist i den bekanta pjesen, men hur olika likväl? Här i prostgårdsfarstun var det en sömngångerska på rena allvaret. Till höger såg jag dörren, som ledde till prostens sofkammare: tänk om han vaknade, kom ut, och fick se mig midt i natten i menuett med hans dotter? Till venster var en dörr, som ledde till köket: vaknade någon af jungfrurna och kom ut till oss, räddes jag icke mindre — Hej san — i detsamma jag stod och gjorde mina skygga anmärkningar, tog hon mig i armen och tvang mig utföra en lång sväng, så att jag glömde alla andra faror. Härunder gnolade hon på den der polonaisen sedan i går aftons.

Hastigt stannade hon, slog mig på armen, och sade med en glad nick: "Natthugg, herr Fabian, sof godt!" Så skyndade hon in genom den tredje dörren, som ledde till salen och der innanför till flickornas kammare.

Jag stod som uppdragen ur sjön. Natthugg

herr Fabian! Ljöd ännu i mina öron. Hade hon således varit vaken, känt igen mig, och icke alls gått i sömnen? Hvem löser denna gåta? Jag skyndade tillbaka till mig.

När jag lagt mig, gick jag ännu en gång igenom detta äfventyr. Under slummern hörde jag åter i mina öron de fasliga utropen: Känner du igen det här? — det här? — det här? — och såg ringen förstora sig till ett tunnband, hårsnodden till ett ankartåg. Hvilken hemlighet hvilar öfver flickorna i Grönhamn? Hon är således en öfvergifven, olycklig älskarinna åt en Alfred?

Om morgonen gick jag ej utan en viss skrämsel in i den stora salen, der vi brukade samlas att dricka kaffé. Att helsa på prostinnan gick som ingenting. Prosten var icke inne; icke heller adjunkten Zakrison. Men de begge systrarne nego, som öfligt; Karin såg icke det minsta sjuk ut, än mindre förlägen; hon log litet vid sitt "Godmorgon" såsom hon alltid brukade. Hedda var den som förde ordet på sitt vanliga, ordentliga, torra vis. Jag måste hafva varit tafatt, det slår icke felt. Men jag fick snart igen mitt vackra lynne, då jag upptäckte att allt förblifvit en hemlighet. Jag kan icke neka, att jag bra gerna ville ha reda på, om någon Alfred fans i församlingen?

Men, Henriette, detta bref är en volym. Farväl för Guds skull. Jag hoppas, att innan du får rapporten om mitt nattliga äfventyr, har du redan, för att hålla ditt löfte, afsändt ett bref till mig med en glad underrättelse.

F.

FEMTE BREFVET.

Kära Fabian! jag saknar ännu från dig all kunskap om din lyckliga ankomst till Grönhamn och den väntade beskrifningen på dina jul-lekar i sällskap med landsbygdens skönheter. Men för att uppfylla hvad jag sagt, vill jag emellertid sätta mig ner och låta dig höra huru Henriette tillbragt sin nyårsdag.

På börsen, min herre.

Der var H. K. M. Konungen, H. K. M. Drottningen, H. K. H. Kronprinsen, men Kronprinsessan kom icke. Hans Kongl. Höghet var så förekommande, Fabian, att —

Men jag glömmer helt och hållet ordning och skick i mitt bref. Jag skulle väl, innan jag låter oss fara upp på börsen, tala om för dig huru pappa och jag tillbragte vår hyggliga nyårsafton med lutfisk, början af vår nyårsdag, vår parure för aftonen, och vissa stolta förhoppningar om

uppbjudningen. Du vet eller påminner dig kanske, att Henriette D* passerar i Stockholm för att vara — jag menar i afseende på det der lilla lapprisyttre —

Klädseln var, som jag tror, icke illa vald. Pappa hade haft den omtankan att gifva mig en nyårsgåfva, bestående i en hel och fullständig baldrägt, med bijouteri af ett utmärkt värde. Och dessutom fick jag också mycket annat. Jag nekar icke att jag ändå kunde behöfva litet i den vägen, stackars flicka: min ferronier hade gått sönder, det mins du; men hvad tycker du, nu fick jag en stor, stor superb sevigné att sätta på håret i stället; och sedan en fiancé för halsen! o den skulle du se, jag häpnar för pappas goda smak! en fiancé, min herre, icke af det lilla vanliga slaget, som fästes med blott en enda broche, ånej, utan en stor, lång, som nu brukas af svart sammet med svarta blonder, och som fästes med ej mindre än tre brocher, och som hänger ända långt ned — se det kan man kalla — men min Gud, jag skrifver ju icke till en flicka? Fabian, det är stor skada att du är karl!

Men jag har så grufligt svårt att kunna omfara vissa små omständigheter, obeskrifligt små, vid denna märkvärdiga toilett. Du skall se, när man klär sig för Konungen, Drottningen och

Thronföljaren, eller rätt och slätt för den man skall dansa med, så är det minsann allvar. Nå det begriper du väl, att fiancén, som jag talat om, tog jag icke med i dansen.

Men — nej, det går icke an att skrifva på det här sättet.

Jag har satt mig i sinnet — aldrig ett ord om mig! Du skall icke kunna säga om Henriette, att hon har samma svaghet, som en viss person, att ständigt tala om sig sjelf och blott tänka på sig sjelf, om det också kunde vara förlåtligare för ett fruntimmer att hafva det der lilla felet, som i sig sjelf är ett ganska stort fel. Var aldrig coquett, Fabian. Fy, fy.

Ah låt mig se —

Jag har glömt berätta dig en ganska intressant händelse, och som nu kommer väl till pass för att hjelpa mig till ett afbrott i mitt bref. En fremmande person har inflyttat i pappas hus på en liten tid, och bor, hvad tycker du? i min egen kammare. Det är ett ungt fruntimmer, Araminta May, således en engelska, som du hör på namnet, men som dock talar svenska och bär sig bra åt. Hennes far har flere år varit bosatt i någon svensk landsort vid Motala eller Forsvik; han var pappas gamla bekant, ehuru hvarken du eller jag förr hört honom omtalas. Han yttrade sin ön-

skan att låta sin dotter tillbringa en vinter i Stockholm. Pappa gjorde honom då det förslaget att taga den täcka flickan till sig. Det har skett för några dar sedan.

Således, min kära Fabian, då det icke passar sig att skrifva till dig om *min* stackars person, men du fått löfte om bref rörande ett fruntimmers framsteg och förhoppningar, så skall jag skrifva till dig om min Araminta. Hon sofver i samma rum som jag, hon begagnar samma toilettspegel, samma kammar, samma hårnålar. Det är min bästa vän.

Med hvilket nöje tecknar jag icke för dig Aramintas bild? Men jag behöfver det icke, ty jag vet att du sjelf har en lefvande inbildningskraft. Vi klädde oss tillsammans för att fara upp på börsen, nyårsdagen. Hvilket uttryck skänkte icke dessa långa, fina, mörka ögonhår åt ett par ögon, som — Fabian — jag är fruntimmer, men vet ändå att värdera Aramintas ögon.

När vi i pappas sällskap trädde in i stora börssalen, såg jag vidt omkring en stor rörelse. Araminta ådrog sig en allmän uppmärksamhet, och vet du, uppriktigt sagdt, det fägnade mig icke litet. Vore du filosof, Fabian, så skulle du säga att denna glädje hos mig var omöjlig, emedan jag måste hafva varit afundsjuk på miss May. Men

Gud vare lof du är icke filosof, hvilka stora fel du annars har.

Jag vill i korthet säga dig, att sedan ceremonidansen var slut — ty för annat kan jag icke kalla vissa upphjudningar af högre personer — kom turen till affektionsdansar. Jag kände redan något af Aramintas tycken och observerade henne.

Det var således en ung löjtnant vid Hästgardet — men der är man aldrig löjtnant, nej — ja Fabian, du har icke sett honom, och dessutom hvad efterfrågar du Araminta May? och hennes hjerta? Du söker dig en flicka i Grönhamn: en förträfflig, en kunnig, en superb —

Men denna gången hade det ingen fara med Aramintas fria hjerta. Jag såg så väl hur hon förde sig i valsen. Den omtalade militären var icke utan sin lilla djerfhet; en nedböjning på hufvudet saknades icke, för att, vid mörkare passager mellan andra dansande, gifva ett hastigt, fintligt ögonkast åt henne i hans famn. Gud vet hur det var, men denna värme kylde Araminta. Ljufva miner — äfven af det finaste socker — tyckte hon icke om den qvällen: jag kan förstå, engelskor äro ett stolt folk. Den bildsköna mustaschen misstog sig om henne; han skulle kanske hafva kunnat göra ett djupare intryck, om han varit mindre vacker och mera karl; eller Gud vet hvad som brast,

det kan jag icke säga. Jag frågade Araminta, om aftonen när vi kommo hem, uppriktigt hvad hon hade emot den smäktande mannen? hon slog bort min fråga och svarade ej ett ord. Det enda förtroende hon yppade för mig, var den bekännelsen att hon icke tyckte om vackra karlar — ty, sade hon, vacker det vill jag vara sjelf. En karl skall vara något annat. Alltså, således, och fördenskull gunåda löjtnanten! det är förbi.

Jag kunde nu låta en stor mängd andra af Aramintas dansörer passera revue. En var det som hon verkligen tyckte om — ty hör! han uppoffrade sig för henne — det sätter man ändå värde på. Hon och han stodo tillsammans i den trånga sextonpariga quadrillen — på börsbalen är det stundom hiskeligt trångt — och de fingo en så olycklig plats, att hon nödvändigt skulle stå midt under en ljuskrona. Nå det gick väl an — men hvilken händelse? ett af vaxljusen dröp! Det var en så bister trängsel, att hon ej utan byte med en annan person kunde komma ifrån sitt rum. Hennes kavalier tog nu sjelf denna plats, och behöll den som en martyr. Han såg sin sköna rock droppvis förderfvas af hett vax, tills dansen började sina turer, och man slapp stå der. — Nå, det var väl icke för mycket gjordt för ett fruntimmer, utropar du Fabian. — Icke för myc-

ket för en Araminta! tillägger jag: det är sant, annars har du orätt, ty många andra damer må gerna få hett vax i sjelfvaste ansigtet, det bryr jag mig icke om — de förtjena det —

Förtjena? ja, Fabian, mitt uttryck är förlåtligt. Ty, kan du tro det? Aramintas sist omtalade, en välväxt, lång, mörkhårad — med ett ord, en person med uttryck af raskhet och karakter, ej så der smäktande — knappt vexlade han efter dansens slut några ord med henne, så kom en dam, ful som den svenska synden, och adresserade sig till honom, jag vet icke med hvad för anspråk. Det var väl en äldre bekant — han måste lemna sin sköna, älskvärda, sin *engelska* flicka, för att uträtta någonting — ett par långhandskar voro glömda, jag vet icke hvar, eller en tibet-shawl, som åt den obehagliga måste inhemtas, och af ingen annan än af *honom*.

Nå, han kunde ju hafva kommit igen sedan? Men det gjorde han icke. Han hade ständiga uträttningar på annat håll — eller det hade han icke heller — han stod helt ledigt och samtalade på ett omätligt afstånd ifrån miss May, och det med en lumpen rad af fröknar ifrån Drottninggatan, två trappor upp, huset N:o **: jag känner dessa damer. Då steg en mörk eld upp i Aramintas stora ögon: det var en blixtlik flamma, som

dock straxt försvann, och hon såg icke mer efter honom på hela qvällen. Jag styrkte henne i denna föresatts. Hvad är det för slag!

Fabian! hvad tycker du? — sist om natten, när vi skulle åka hem, störtade den otrogne ut till den sidan af rummen, der vi klädde på oss för resan. Jag tror nästan han ville falla till Araminas fötter — han var nu ledig ur sina förhatliga bojor. Jag har aldrig sett ett så ångerfullt, förloradt, hjelplöst väsende. Likväl höll han sig nobelt uppe. Araminta lät betjenten arrangera pelisen åt sig. Den olycklige begrep att han var afskedad.

Men nog om nyårsbalen, som var rätt rolig. Vi få väl höra talas derom i tidningarne, tänker jag. En och annan förkylning vet jag redan af. Godnatt Fabian! skrif snart!

Araminta är ändå en täck flicka, det kan icke hjelpas, eller rättare sagdt hon är outgrundlig, ty jag kan aldrig utstudera om hon i botten är allvarsam, fallen för hög melankoli, och stundom stolthet, vrede — eller om hon der är lika lätt, som hennes yttre visar, en liflig sky flygande öfver azuren. Jag har aldrig sett någon draga alla så till sig, utan att sjelf göra det minsta nästan. Kan du hjelpa mig att på svenska öfversätta ordet *agaceries*? Men det förstås, att i Grönhamn

är allting vackrare. Jag kunde ej låta bli att se på Aramintas fötter, när hon om aftonen stack fram sin lilla hvita sidensarge-sko åt kammarjungfrun för att låta uppknyta banden. God natt!

Henriette.

P. S. Jag har icke något mer att tillskrifva dig nu.

SJETTE BREFVET.

Henriette!

Gud gifve att jag hade lika angenäma saker att skrifva till dig om, som du till mig. Men det här Grönhamn blir mig olidligt. Land! land! land! ja visst f—n är jag på landet, men hvad hjelper det?

Hör, Henriette, hur den nattliga dansen har upplöst sig, hvarom jag i mitt sista bref berättade. Någon Alfred fins icke! och Karin Eneqvist är hvarken öfvergifven, bedragen eller olycklig! Kan du tro det? Jag stötte på herr Zakrison för att af honom få reda på hennes öde, så mycket som höfligheten tillät. Ah bah! har du hört något så lafontainiskt? hon hade företagit ett douceröst nattligt äfventyr, visst icke osedligt, tvertom rätt intagande, pikant och angenämt för den som har smak derför, men mig var det litet för starkt. Hon bara *repeterade en scen*, i lusthuset och träd-

gården, ur en roman — har du hört på maken? Ett framfuset påhitt, minsann. Jag är rätt glad på hennes vägnar, att hon ej är förtviflad; men jag delar icke herr Zakrisons tycke, som jag fruktar ger sitt bifall åt dylika repetitioner. Han visade mig dagen derpå sidan och raden, der de rysliga orden "känner du igen det här?" stodo. Men att genomgå sina scener klockan 1 på natten? Jaja, det gillade icke herr Zakrison, och att *jag* blifvit föremålet dervid, tyckte han ännu mindre om.

Kort och godt, jag har mina stora invändningar emot prostens begge döttrar. Vi hafva varit tillsammans både inom och utom hus; både i enrum och stort sällskap; både på landsvägar och små gångstigar — ja! i sjelfva ladugården hafva vi varit, men hvad hjelpte det?

För att vederqvicka och hvila mig, skrifver jag icke mera nu. Men skrif du i stället, Henriette. Jag lyckönskar dig till bekantskapen med en Araminta. Jag har aldrig hört den flickan omtalas, men jag litar på pappas goda omdöme. Glöm emellertid icke din egen angelägenhet, hvarom jag bedt dig, Henriette. Farväl — jag skrifver odräglig i eftermiddag, jag, som annars sanningen att säga ganska väl kan skrifva —

Din k. *Fabian.*

SJUNDE BREFVET.

Fabian! om du blir ond på mig eller ej, så måste jag berätta dig att jag icke alls tycker om miss Araminta; jag har sett henne i en ofördelaktig, en stygg, en afskyvärd ställning. Jag som likväl älskar henne så högt! Få se, Fabian, om icke du delar mitt tycke och äfven afskyr — *spela kort* — det är förskräckligt, icke sant? — och ett fruntimmer? Nej, min vän, det skall jag aldrig förlåta henne, tror jag. En vacker karl må sätta sina tretton emellan de behagligt formade, men manliga fingrarna — — åja, det angår mig icke — tyst dermed — — äro korten spritt nya, glänsande, nyss upptagna ur sitt Tarodee, så får det gå. Men, Fabian, i fall du vore en menniska, som kunde förmås att emottaga förnuftiga råd, så gör aldrig om det jag såg dig göra hos ***. Det är sant att du tappade på spelet der, och således icke ökade det ignobla genom att gå hem med vinst, men ändå — tag aldrig i kort!

Nu har jag ej göra med dig, nyckfulla landtbo! utan med miss May som så misshagade mig. Hör. Pappa och vi voro bjudna till L*. Man har på detta ställe fasligt tråkigt. Endast de personer, som redan genom år och omständigheter äro ledsamma af sig, finna der ett nöje. Araminta tillhör icke denna klass — men hvad skulle hon

göra? Jag studerade hennes känslor, när värdinnan sjelf gick omkring bland damerna och bjöd kort till whist-partier. Hur ämnar du göra, Araminta? tänkte jag.

Till min förundran tog hon sitt beslut ganska raskt. Du bör veta, Fabian, att hon denna dag i smakfull klädsel promenerat i mitt och din fars sällskap öfver Norrbro. Allas blickar hade varit fästade på henne: hon gick i en violett robe de velours, med en boa och en liten hermelinsmuff. Hennes nätta hatt af hvitt satin omslöt hennes ansigte, som blekt — den förutgående natten hade hon tillbringat utan sömn — visade de delikata formerna af en sann känslofullhet. En person, som gick om oss, fixerade henne skarpt: han följde oss, han gick om oss flere gånger. Jag, nej lappri — Araminta hade aldrig sett honom förr. Huru öfverraskades hon, att nu hos L * om aftonen återse samma person? Han tog sig före att ganska mycket sysselsätta sig med henne. Borde då icke hon hafva sysselsatt sig med honom? Men hon är otacksam; och jag fruktar hon har ett dåligt minne. Du skall snart få höra ännu värre saker.

Tänk dig en karl af utmärkt hållning sittande på en taburett af gult damast, bredvid kanten af en charmant soffa — charmant i sig sjelf, men upp-

höjd till superlativt behag genom aftonens mest firade skönhet, Araminta, som der tagit sin plats. Han på taburetten är icke efterhängsen, han talar icke oupphörligt: han blir förlägen, ej sällan stum: men hela hans person ger tillkänna en fängslad varelse. Så fort en annan, två andra, tre andra, fyra andra — ty du skall veta en hel cercle omgaf Araminta — talade vid henne, blef hans lidande för synbart att icke märkas: men glansen af det svarta i hans stora ögon upphöjdes deraf. Borde icke Araminta funnit sig intagen af honom? Jag förstår henne icke. Nu var det värdinnan kom och bjöd, som jag förut nämt, kort till whist. Araminta steg till hälften upp ur soffan, och emottog hennes bjudning — jag häpnade. Hon tog sitt whistkort. Straxt derefter tog också den omtalade personen (jag mins icke rätt hans namn och titel) ett kort: glad, som jag tror, att få dela ett parti med Araminta. Jag förmodar han hoppades bli hennes vis-à-vis, ty i whist tillhöra visavierna hvarann oupphörligt, som du vet, Fabian. Araminta såg då åt sidan med en böjning, som jag ej skall bjuda till att förklara, och som jag tyckte med en obegriplig oartighet lät hon nu värdinnan förstå, att hon blott af tankspriddhet tagit sitt kort. Hon återlemnade det. Spelet började, hon var fri; men den olycklige andre, som icke

hade mod nog att vara lika ohöflig mot värdinnan, måste sätta sig vid sitt parti, fängslad som en galerslaf, smidd för hela aftonen vid den älskvärda mahognyranden af ett utsökt vackert fyrkantigt spelbord. Hans vis-à-vis, det vill säga maka, blef judinnan fru B., som icke öfversteg 47 år.

Ännu kunde det gå an; men hör. Araminta gick en tur genom rummen, återkom och — o Gud! — vid ett spelbord, der ännu en oengagerad plats återstod, intog hon nu ett rum, efter en ganska kort och obetydlig bjudning af den gamla fru W., som behöfde en medspelare för sin whist. Araminta satte sig; man gaf; hon utsträckte sina sublimt smala, delikata fingerspetsar till — — jag ryste!

Icke nog att hon höll korten i sina händer, och besåg dessa föraktliga lappar med sina ögon, utan — bästa Fabian — det spelbord, der hon satt sig, var så nära grannskapet af bordet, der den olycklige Galerslafven fått sitt rum, att hans odräglige tillstånd derigenom måste hafva öfvergått till tortur. Betänk likväl — hon hade nekat spela, då *han* emottagit kortet för att bli hennes. Men nu spelade hon vid ett annat bord — hvilket förakt!

Det kunde hafva lindrat hans smärta, att den whistmaka Araminta fått, var ingenting värre än fru W. Men jag bör uppriktigt säga dig, att vid

Aramintas spelbord, icke midt emot henne, utan *bredvid* henne, satt just herr K., galerslafvens farligaste, mest utmärkta, mest af honom fruktade rival. Araminta skämtade med denna rival otvunget, gladt, icke alldeles ömt, men — — galerslafven hörde allt, såg allt, betänkte allt: blott sina kort såg han icke: han spelade illa som en lifstidsfånge, förargade sin medspelarinna till en grad som kom bloden att stiga ganska högt i hennes 47-åriga panna; han fick bannor, spelade ännsämre, förlorade sina pengar, förlorade allt.

Du skulle hafva sett Araminta föra sina kort. Så snart man icke, som jag, var öfvertygad att hon genom att tillåta sig spela begick en afskyvärd fulhet, så måste man medge att något vackrare fans ej. När hon sade det lilla ordet: *jag remitterar*, som utmärkte att hon ansåg sig icke sjelf hafva nog goda kort att sätta trumf, glänste dervid det, som syntes af hennes tänder, likt brasilianska perlor, och ett litet leende kring öfverläppen ingaf medspelarne den tanken: "det slår aldrig felt, att Araminta har mera trumf än någon annan, fast hon icke sjelf vet deraf, eller tror derpå." Hennes vis-à-vis svarade merendels *"jag återremitterar,"* ty den stackars menniskan drogs med en evig otur. Araminta sade då: "jag måste således?" och när hon derefter förklarade klöf-

ver för högsta färgen — som hände henne en gång — märkte jag en stråle genomfara den der Rivalens ögon, ty han råkade den gången hafva icke mindre än sju klöfver. Araminta satt med endast fyra. Men nu bör du veta, bästa Fabian, att denna whist hade *händelser* — och den lyckan inträffade för Aramintas maka, att ega alls ingen trumf. Hon tillkännagaf sin *fattighändelse* med en segrande stolthet, och bekom derför sina fyra points. Aramintas ena motspelare — den der rivalen — med sina sju klöfver och goda handkort för resten, måste nödvändigt dominera utgången, och hvem som skulle få tricken var gifvet. Men nu föll det denna artiga man in, att han alldeles icke ville vinna emot miss May. Han spelade så illa, att det var omöjligt att göra värre. Araminta fäste en gång på honom ett ögonkast, som gaf tillkänna att hon ansåg honom förspela sig med flit. Han måtte icke hafva förstått, att det förekom henne sårande att öfverhopas med ynnestbevis af det slaget. Han besvarade hennes blick med ett medgifvande, som genom sin slags *nåd* ännu mer sårade. Nu började hans egen whist-make, en gammal Öfverste af hög hållning och mycken merit från Dennewitz, men som slutligen förlorade tålamodet, förebrå honom att han spelade underligt — besynnerligt — oförsvarligt

— min Gud exsekrabelt! — uttrycken stegrades och växte till hetta. Den felande ursäktade sig blott genom ironi, genom stickord till öfversten, sin medpart. Allt skulle vara artighet mot Araminta. Men olyckligtvis fann hon denna courtoisie förfelad. Hon tog sjelf öfverstens parti. Den gamla goda mannen blef härigenom oförmodadt ganska liflig och modig, och började ordvexla.

"Min Gud, ropade han till sin felaktiga medspelare, hvarföre icke svara mig i ruter? — ja se der, viste jag icke det? — nu går min kung förlorad mot detta fruntimmers äss, som jag fruktar håller min herre der i allt för stora distraktioner? hade jag fått upp ruter i rättan tid — så — åh det är hårdt att göra inviter för ingenting! Och icke nog med det! se hela min vackra hjertersvit, hvad godt får jag nu af den, då jag icke mera är i stånd att komma in. Är det icke klart som dagen, att om jag fått svar i min färg, så hade jag syrkuppat damen, tagit sticket, och derpå genast dragit hjertersju — men nu — åh det är . ."

Rivalen, med en stor och öfverlägsen mine, svarade intet, men började trumfa för att visa sin styrka. Då föll olyckligtvis öfverstens sista trumfhacka, och han bröt ut: "Såhå — såhå verkligen? vi skola således trumfa ut hvarann, vi, som

spela ihop? mins herrn icke, att begge fruntimmerna äro renonce, hvarföre då för fan trumfa? Tricken går ifrån oss! Skönt! Och dermed roberten! ty de stå redan på åtta, och hafva två honnörer. Jaha — de gå ut — åh det är magnifikt!"

Förlåt mig herr öfverste, afbröt Araminta, vi gå icke ut. Vi stå på åtta, vår ena trick gör nie, och när man kommit på denna olyckliga punkt, få inga honnörer räknas. Vi komma ej ut.

"Aha, svarade öfversten återkommen till godt humör — jag drömde om vanlig trekarl, der tricken räknas för två, och herrskapet således redan blott med den, utan honnörer, skulle hafva gått ut. I denna whist gör tricken bara ett."

Men det är malhonnett spel, inföll rivalen, att ej få gå ut, just när man har öfverflöd: skulle icke det med rätta göra elfva, och nu få icke damerna en gång gå ut med det, ehuru blott tio behöfs? Skall här nu räknas på ett nytt sätt?

"Men jag förstår icke hvarföre man nödvändigt skall plaidera *för* sina motspelare, anmärkte öfversten. Först spela bort tricken, när man sitter med äss och kung cinquième i trumf, damen gardée i hjerter, och — — nej detta går för långt!"

Det är endast vår gemensamma olycka, att hafva blifvit hvarandras medspelare, svarade rivalen litet syrligt.

"Jaha, glädjen deröfver är icke min."

Var så god och tag af, det är min tur att ge, inföll Araminta. Jag skall gifva herr öfversten utmärkt goda kort, och allt skall bli bra igen.

Rivalen sökte som vanligt med sina ögon uppfånga någon af hennes blickar, för att, som han hoppades, deri läsa ett svar på hans egen ironi mot Dennewitzhjelten. Förgäfves! Araminta sysselsatte sig nu blott med den gamla öfversten.

Jag tillstår, Fabian, att det ligger inom möjlighetens område likväl, att ge kort på ett intagande sätt. Under sjelfva gifningen kan man för hvar och en särskildt, som man tillställer de vackra blanka fyrkanterne, meddela en viss utmärkelse, oförstådd, knappt sedd af de öfriga. Det behöfver icke vara detta styfva gammaldags-aktiga "jag har den äran!" eller "spela med nöje, mitt herrskap!" sådant är nu aflagdt. Araminta sade intet, och gjorde icke en gång den artiga helsningen, som utan pedanteri väl hade kunnat vågas. Men öfversten tyckte sig märka, att hvarje gång hans tre kort lades för honom, skedde det med fingerspetsar, som elastiskt studsade fram och tillbaks mellan lyckans glänsande talismaner, och bildade de mest fantastiskt ljufva figurer för hans ögon. Han såg upp på den sköna gifverskan, och en

hastigt försvinnande dragning på hennes mun, alldeles blott för hans räkning, gaf honom ett nöje, som han väl behöfde länge forska i sitt minne från fordna dar för att återfinna hela meningen till, men som gaf honom en obeskriflig njutning. Han beslöt att icke bli ond på hela aftonen.

Hvilken anblick, då lakejer i nysydt livrée, med brickor och fyllda kristallglas, fara som artiga fauner förbi spelborden, der ett silfidlikt sällskap sitter! Araminta tog sitt glas, som andra. Jag ryste för henne, Fabian. Hon drack sitt glas ända ur; det är fasligt.

Drycken var också en utsökt god, hvit bischoff. Men ett ungt fruntimmer, som på en gång spelar och dricker! Hon tog ånyo. Öfversten gjorde en bugning med pannan och höjde sitt glas. Araminta smålog, och med en silfs nick klingade hon med honom. Så drack hon för andra gången ur sin bischoff!

Det förskräckliga ökades genom det förskräckta i rivalens uppförande. Huru mycket skulle icke han hafva gifvit ut för att få njuta den frihet, hvaraf Dennewitz-öfversten nu frossade? Det är då makalöst! tänkte han och började spela högeligen illa.

Nu tadlade öfversten honom icke längre. Med en öfverlägsen mans djupa insigt förstod han grun-

den för rivalens misstag, gladdes deråt, sade på sin höjd då och då en nätt, men aflägsen sarkasm, och satte en guldtandpetare mellan sina läppar.

Aramintas medspelarinna hade ett ostörbart godt humör. Ständigt dåliga kort, men en lika ständig fryntlighet. Ty Araminta spelade oförlikneligt väl sin whist: utan att hafva de bästa korten vann hon ock nästan hvart spel, och hennes medspelarinna skördade hälften af vinsten.

Man serverade vid sjelfva spelborden aftonens hjerpar, croquetter, bouding brulé, vol-au-vent på fisk, fruktcompotter och apelsin-gelé, alldeles efter Greta Nylanders N:o 466. *Galerslafven* tog oerhörda portioner, och hans *Rival* föga mindre; begge ville de med maten svälja ned den rysliga skymf de utstodo. Araminta tog äppelcompott, och hade den djerfheten att dertill arrangera en half hjerpe åt sig, ehuru dessa rätter icke bjödos tillsammans. Öfversten utbrast: "Ni är en förträfflig kock." Han ville försöka att göra samma blandning af fågel och frukt, vinkade till sig lakejen, tog af äppelcompotten, tog af hjerparne — ingenting i verlden hade smakat den gamle krigaren bättre. Men Araminta vinkade en annan betjent, ty öfversten hade glömt sås åt sig. Hvilken uppmärksamhet? Han såg på henne rörd, då

hon

hon förekom honom, tog slefven och öfver hjerplåret på hans tallrik lät den ljusbruna böljan nedhvirfla i en nätt och behaglig våg. Omärkbart gnolade han:

Aimable Sophie, aimable drôle!
Dans les jours du printemps, qui déjà s'envolent —

Galerslafven och rivalen försökte att låta sin högst tillräckliga mat alldeles flyta i sås, men det hjelpte icke: det smakade dem som träd, ty de hade lagt för sig med egna händer.

För Guds skull, Fabian, gå och lägg dig; du kan ej uthärda ett så långt bref. Stackars Araminta! till hvad gagnar det henne att hon fängslar hela verlden, då hon finner ingen, som hon kan älska igen? Adiö nu. Jag förstår, att kusin Fabian, såsom ordentlig karl och landtbrukare, röker dugtigt Gefle vapen och drar sina bloss smack! smack! Hvad han skall lukta ståtligt när han kommer åter.

Säg mig om icke du fordrar af din utkorade, att hon skall snusa?

Goda Fabian, *Post Scr*: är du icke stött på mig, så råd mig. Araminta har bedt mig hjelpa sig och säga hvilkendera hon skall gifva företrädet, galerslafven eller hans rival. Begge göra de med ädel och oafvislig ridderlighet sin cour hos henne, alls icke förtretade öfver hennes artighet

emot öfversten, den der qvällen. De äro icke så tokiga, vet du. Du svarar kanske, att du känner dem icke nog, för att göra ett klokt val. Men känner då jag mera af dem än deras ansigten? och Araminta mer än deras ord? De hafva en vacker röst, bli lätt försagda, men visa begge ett orubbligt mod vid dukadt bord. Hvilkendera skall den stackars flickan taga? Lägg de begge namnen Abraham och Didrik i ditt spegelfodral, blanda och drag ut! Eller rättare, gif mig ett förnuftigt ord till svar härom och — snart! ty de arma personagerne böra, i händelse af afslag, icke uppehållas för länge hos Araminta: de ämna väl göra en längre tur medan de äro i farten, kan jag tänka, och deras verksamhet bör icke hindras.

H.

ÅTTONDE BREFVET.

Henriette!

Osälla diken! hemska tröskverk! förfärliga bränneri, till hvars verksamhet jag nödgats vara vittne! Hvad jag lider, Henriette; men courage — tack för ditt bref. Jag säga dig, hvad du skall råda Araminta? Minsann, jag är den som just behöfver råd sjelf.

Kan du gissa hvad som har händt, Henriette? Jag har tillbragt en hel dag i *Prostens* sällskap!

Jag har genomgått hela hans ekonomi; jag tyckte det skulle vara mig nyttigt och för ombyte muntert. Till en början spelade vi bräde, som lyckades förträffligt, ty gubben gjorde mig två gånger å rad till *jan*, och jag tror snart att han önskar mig till sin måg blott för att få mig till jan hvar dag Gud ger. Med öfverlägsenhetens nöje och en fars välvilja började han undervisa mig om rätta sättet att skaffa sig goda *band*; huru man framför allt borde bilda åt sig det angelägna bandet längst bort i huken, och i början icke vara för ifrig efter njutningen att slå sin motspelare, emedan man derigenom fick alla de slagna brickorna efter sig till farliga förföljare. Lärdomen var förträfflig, men jag satt hiskeligt tankspridd, och gubben uträknade det, tror jag, på ett visst behagligt sätt, emedan han icke blef stött, utan smått skämtade om Karin och Hedda och — — "men behagas icke taga en tur i fria luften, herr grosshandlare?" — afbröt han hastigt, till mitt obeskrifliga nöje — "så få vi vidare se oss omkring och tänka efter, trarerà, tralelà" — tillade han — — hvarvid betänkligheter hos mig uppstodo, men jag följde lydigt.

Utkomne, vände vi oss naturligtvis till ladugården, som utgör prestgårdsbyggningens trefliga

vis-à-vis och maka för lifstiden. Du har aldrig varit i någon allvarsam och riktig ladugård, Henriette, men jag försäkrar dig att der luktar mycket bättre än i en af tobak nedrökt sal. Den hederliga prosten, min hederliga pappas ungdomsvän, är ett verkligt mönster af välvilja. Han stannade vid hvartenda bås, sade mig namnet på kon som stod deri — Bella, Fröken, Rosa, Jetta (ursäkta, dyraste Henriette) — sade mig deras betydligaste lefnadsöden, såsom när de födts, hur snart han ämnade slakta dem m. m., som för dem kunde vara vigtigt; och de beskedliga kreaturen tycktes älska gubben för hans uppmärksamhet emot dem, ty aldrig talade vi framför något bås, utan att derifrån besvaras af en liten vänlig råmning, eller något annat passande. Vi gingo upp på foderskullen: han har en otrolig kroppsvighet, min gamla prostfar — jag tror han ville litet pröfva min armstyrka, ty sedan vi marscherat uppföre pinnarne på stegen, som ledde genom takgluggen, redan hade trädt hufvudet och mest hela kroppen in i det mörka höhemmet, och slutligen togo ett rysligt stort steg för att sätta foten in på sjelfva skullgolfvet, föll gubben omkull, och det var mig ingen lätt börda att taga honom i min famn, så lång han var, och bära honom bort till ett beqvämt ställe i höet, der han kunde sätta och

hemta sig. "Ha ha ha ha," utropade han, hvaraf jag begrep, att han icke gjort sig illa. "Herr grosshandlaren är en flink och rask, rätt rask kavaljer, men visst skulle han här i höet hellre hafva burit någon annan, än prostfar, ha ha ha! Nånå jag säger ingenting." — Jag fann aldrig dessa vinkar trefliga, och Gud gifve att gammalt folk en gång ville låta bli sina allusioner, som endast härflyta ur deras egna illusioner. Jag svarade intet ord, utan läste upp luckan på skullens gafvelvägg, hvarigenom dager flöt in. "Bra! bra! utropade prosten. Nå så säg mig nu — låt höra — här ser herr grosshandlaren mitt vinterfoder — kan han nu säga mig på lukten, hvarest jag här på skullen har min klöfver liggandes? och hvarest jag har min timotej?" — Här framme tycker jag det luktar godt, svarade jag, om herr prosten tillåter — — "Godt?" afbröt han, "godt luktar det öfverallt i en välbeställd ladugård, men säg mig hvarest har jag klöfvern liggandes, humhm?" — Jag tog mig en näfve hvasst hö, förde den till ansigtet, och stack mig på kindben och näsa. "Det här är klöfver!" utropade jag med assurance. — Få se? humhm! ja totel, god totel, min herre! Nenej man blir icke landtman så lätt. Den der tappen är af min bästa hårdvall, totel och fin timotej blandadt. Men kom hit, här borta har jag mitt artificiella,

känn på denna tapp en smula: så luktar klöfver, herre!

Jag riskerade att ännu en gång sticka ut mina ögon mot de hvassa grässtråna, drog andedrägten så djupt jag kunde ur prostens framsträckta hötapp, och sade: ja minsann, det här är väpling!

"Klöfverväpling, ganska rätt; fin väpling, afskuren som späd — bättre kofoder ges icke. Prestmor dernere är desperat efter att få all klöfver för sin räkning. Nånå — också mjölka korna deraf som ena satar, och en ost blir det, så — ja, den smakade vi i går middags — hvad sägs derom, herr grosshandlare?"

Superb!

"Ja, för att ej vara smålänning, tror jag ingen ost kan presteras bättre. Jag menar mustigare; ty det är saken. Låt oss nu gå ner igen. — Nej, fråga icke efter höet i den der vrån, det är bara sidvall. Akta sig, herre, der står min hackelsekista!"

Varningen kom för sent. För att behaga gubben och visa min klokhet om boskapsfoder, hade jag gått omkring och stuckit fingrarne ned öfverallt i höet, och vid sina tillfällen sagt: detta är — jaha — detta är — jaha (namnen frågade jag ej efter att yttra —). Nu kom jag i min eko-

nomiska ifver med handen in i hans hackelsekista, och skar mig på den långa skärknifven.

"Blöder det?" sade prosten.

Lappri —

"Minsann — får jag se? — Karin! Karin!" ropade han nu med stentors-röst. Nätta steg der nere i fähuset tillkännagaf en trippande fot, och nederst vid stegen svarade en röst: Söta far! — "Karin! fort efter en bit linne och linneskaf." — Gubben hukade sig härvid ned öfver gluggen i skullgolfvet, jag var rädd han till och med skulle stupa på hufvudet utföre.

Vi gingo således ned för stegen igen. Karin kom springandes med en linneremsa, och Hedda efter med en lång bordsknif, hvarmed hon ideligen raspade ett stackars stycke lärft. Hvilken älskvärd skyndsamhet?

Der stodo vi nu, alla fyra, på det ganska gulbruna golfvet, hvilket liknade en allé emellan de på ömse sidor belägna raderna af bås, hvardera presenterande sin kosvans. "Jag skulle önska att min skråma vore större, då mamsell Karin och mamsell Hedda gjort sig så mycket besvär," inföll jag belefvadt.

Åh säg icke så, afbröt prosten. Men låt Hedda först lägga på af linneskafvet, haf icke så brått om, Karin! du får nog komma sen med remsan."

Jag hade emellertid tagit upp min Calcuttanäsduk, som i sig sjelf var röd, lindat den om fingret, och låtit all bloden försvinna i det mjuka indianska silkestyget. Flickorna stodo med halföppna läppar. Månne de aldrig sett någon baftas eller gurras förr?

"Spar sin näsduk, herre!" sade prosten, och gaf sig partout icke förrän Hedda och Karin, och Karin och Hedda fått omlinda mitt sjuka pekfinger. Sedan gingo vi då ändtligen ut ur detta palats à la boeuf. Och nu skulle det bära af till ingenting mindre än åkrarne. "Spring in, ni flickor, spring in och laga till frukosten," sade gubben, "vi ämna gå hitåt ett par slag i förnuftiga samtal." Flickorna lydde, och foro af som vestanvindar, icke sårade af pappas oartiga uttryck. Men jag vardt ängslig öfver det förnuftiga samtalet på åkrarne, som jag fruktade skulle komma att röra . . just saken, hvarföre jag rest ut åt landet att jula.

Vi gingo således bort till årsväxtens idylliska tapet. Men hvad vi skulle der, då snön låg högt på marken, begrep jag icke. Snart kommo vi till farliga passager, och till min skam bekänner jag att jag klef ned mig i dikena mer än skäligt. Osälla inrättningar, att hafva diken om vintern! — och en snö ofvanpå, som döljer dem!

"Håhå, fråga ej efter sådana malörer," ropade

gubben, "men se sig bättre för." Jag frågar dig Henriette, huru man skall kunna se osynliga afloppsdiken under snön och isen?

Efter en vedervärdig bit kommo vi fram till hans så kallade "nyplog." Hvad han härmed menade begrep jag platt icke, ty en plog föreställde jag mig som ett åkerredskap. Men här sågs ingen, hvarken ny eller gammal maschin. Jag hade en fyrkantig åkerteg för mig. "Ja," suckade mannen betydelsefullt, "under våra fötter hvila 200 R:dr B:co." Jag såg upp och ned, dum som en Afrikan. "Ha ha ha, jojo men," fortfor den vise andlige, "det kostar minsann fläsk att taga upp nyplogar — men den snälla Karin har — det är en liten näpen unge —"

Har du hört värre, Henriette? Jag befann mig som i Dedali labyrint — jag sammanlade i mina tankar Nyplogen, Karin, 200 R:dr, och fläsk. "Huru?" sade jag och stod i snön, gapande åt öster och vester som en mulåsna.

När prosten såg att jag som en arm syndare och Stockholmare icke kunde reda mig, blef han rörd, och underrättade mig att nyplog betydde ett stycke åkerland, som förut varit äng eller betesmark, Henriette! men som han med stor omkostnad odlat till rågsådd, och att Karin genom försäljning af väfnader betydligt bidragit till medel

för denna odling. Henriette, säg mig, efter allt detta, om jag icke bör fria till Karin? Gubbens mening föreföll mig åtminstone så. Och, allting väl öfverlagdt, hade han rätt; ty hvilken ädel drift, arbetsamhet och sjelfuppoffring visade sig icke i hennes handling? Allvarsamt — hur är det möjligt för mig att få en bättre hustru?

Jag arbetade mig upp ur snön, och följde den redlige gubben hem. Han tycktes triumfera i tanken att hans älskade Karin hos mig fått öfvertaget. För att icke alldeles sjunka i opinionen hos honom, ledde jag under vägen samtalet på får, utbredde mig öfver Statsrådet Poppius, och frågade om prosten ännu skaffat sig någon elektoral-gumse. Till fäderneslandets sorg fann jag honom mindre hågad för fårkultur, än jag väntat. "De der utländska kreaturen hålla sig aldrig friska hos oss," sade han. "Vid regn sjukna de in, äro frusna och krasliga som kungli-sikterare, och man har mera utgift att sköta dem, än inkomst af ullen." Jag medgaf att så kunde inträffa stundom, det vill säga *stundom* — tillade jag ännu en gång — men — men jag viste icke hvad jag vidare skulle tillägga. Åter lyste gubbens blick triumferande, emedan han ansåg sig hafva besegrat sjelfva den store Poppius i mig. Enfaldig var han, ty vet du, Henriette, det är ganska

säkert, att i vårt Sverige, der jernhandteringen slutligen går ned sig och icke på långt när håller sig på handelsvågen så högt som förr, vore en vidt utbredd får— får— fårhandtering ett det bästa surrogat, i synnerhet som vi hafva en otalig mängd hedar, der ingen menniska annars än får kan lifnära sig. Detta är ovedersägligt, och jag skall bevisa dig det till komplett evidens, när jag återser dig, bästa Henriette. Nu får jag blott underrätta dig, att prosten och jag, efter en liten stunds förirringar kring knutarne af bastun, mälthuset, tröskverket och det ypperliga bränneriet, åter befunno oss inne i prostgårdsbyggningen.

Den första, som der mötte oss, var Hedda — Hedda, i ena handen på en bricka sjelf bärande allt som tarfvades för frukosten — frukosten, nemligen i ett prosthus. En så stor skicklighet förvånade och gladde mig, ty det var icke små och lätta artiklar på den brickan. Men — utan skämt — vi åto.

Gubben talade verkligen derunder allt godt om Hedda. Hon hade väl icke skaffat honom 200 R:dr till en nyplog, men hon kunde på förtrollande sätt tillfredsställa alla smakens fordringar. Jag började vackla till hennes fördel.

Jag har en obegriplig lycka hos fruntimmer. Hvad hände efter frukosten? Prostinnan tog mig

om händer, under det prosten begagnade slutet af förmiddagen till en liten oundviklig lur. Hon förde mig omärkligt och småningom afsides till sitt eget rum. Jag gladdes på pappas vägnar hemma, det vill säga, jag vardt något het om lefvern; ty äfven hon såg mig ut att både vilja och kunna utransaka en menniska. Och med hvilken välvilja!

Hon gick mycket bra till väga, och smakfullare än prosten. Jag hade flere dagar varit hennes afgjorda favorit, emedan jag icke, som de öfriga Grönhamnskavaljererne, befann mig förälskad i jagt, fiske, kortspel och toddy, och icke föraktade att med fruntimmer tala om fruntimmers-angelägenheter. Jag tror till och med jag blifvit hennes förklarade guldgosse, om hon icke haft finkänsla nög att icke utbryta i beröm, som alltid förekommer en karl fade. Således — vi gingo afsides. Ty flickorna, såsom flitiga prostdöttrar, voro på förmiddagen alltid sysselsatta ute eller inne. För att få ett ämne började jag med att berömma prostinnans goda helsa, som så midt i smällkalla vintern kunde stå bi. Hon sade mig, att det hade varit mycket kallare år 1812, hvaröfver jag förvånades. Men, det må vara; vi nalkades kakelugnen (vi befunno oss i ett rum, som tjenade till förmak, så ofta det ej gjordes till sängkammare): vid sidan af kakelugnen drog hon fram en Eld-

skärm. "Hvad säges om dettta *tapetseri*?" det är ju icke så illa, för att vara sydt af ett Grönhamnsfruntimmer?" sade hon.

Hvem kan det vara af? ett ganska välgjordt, ett elegant arbete, svarade jag. Jag gissar —

Hon såg på mig gladt, och tillika slugt. "Det förstås, att man i hufvudstaden har mera tid att egna sig åt de vackra konsterna, fortfor hon, och tapetseri-mönster får man der med obegripligt så präktiga taflor på. Men se vi få nöja oss med att först uppfinna och rita våra mönster sjelfva, färga vårt ullgarn sjelfva, och sedan sy —"

Sjelfva? inföll jag med en berömmande mine, som var ganska uppriktig; ty jag började af allt hjerta högakta och värdera dessa händiga och driftiga menniskor. Fru prostinnan har utan tvifvel sjelf lagt hand vid denna skärm —

"Pah — pah — svarade hon: gumman har icke tid att sitta stilla och tiga så länge, som dertill fordrades. Å nenej kors; jag måste regera allt, styra allt, säga och ordinera; det går icke så an heller. Nej, men gissa!"

Jag besåg eldskärmen närmare, och upptäckte en Davidsharpa, som jag förut tagit för en triangel till turkisk musik. Derjemte såg jag på grön-gräset en utslagen Psalmbok, och till och med läsliga, stora ord, utdragna ur Syrach; allt utfördt i

tapisseri. Nu tvekade jag ej längre. Mamsell Heddas hand! utropade jag.

Modren strålade af fröjd. Vi satte oss i lilla hörnsoffan till venster. Gud vet om jag just intogs af Davidsharpan, men rörd måste jag bli, då prostinnan, allt mer och mer föranledd af mitt tal, berättade den tysta, nästan heliga omsorg, omtanke och verksamhet, hvarmed hennes älsklingsbarn Hedda skötte det inre af hushållningen, aldrig sade hvad hon gjorde, men gjorde allting väl.

Bästa Henriette, skrif mig nu till ett godt råd, skall jag fria till *Hedda* eller till *Karin*? Säg mig — och snart! ty annars — jag vill göra min far till viljes; en flicka från landet är naturligtvis det reelaste; men jag vill också göra mig sjelf lycklig — hvilkendera af de två skall jag då välja? Likväl måste jag snart få det råd, som skall afgöra mitt öde, ty på landet är det mig icke möjligt att vistas länge. Kommer bara Karin — eller Hedda — nå ja, eller Karin — till Stockholm, så bli de väl fashionablare, hoppas jag. De skola rätta sig efter mig, och slutligen bli som jag sjelf: de — ja det vill säga, den ena af dem —

Henriette! nu kommer jag ihåg min glömska. Du har för din Araminta bedt mig säga dig, hvad val miss May bör göra. Men det kan icke vara

hennes allvar. Denne så kallade *Galerslaf*? eller den der hans *Rival*? Hon kan omöjligt älska någondera.

Men hur är det med dig sjelf, Henriette? du är för litet egenkär, du glömmer alldeles bort dig. Det är dig, som jag ifrån början bedt skynda dig och välja —

Fabian.

NIONDE BREFVET.

Fabian!

Råd af mig, hvilkendera af två flickor du skall taga till maka? är du rasande — jag känner dem ju icke? Nå, så tag då —

Låt se, ja tag —

Men är du alldeles ursinnig, bästa Fabian? Jag vet så litet om din Hedda och din Karin; jag kan icke välja mellan dem. Beskrif då allt hvad du har sett af dem: huru de bära sig åt: säg mig alla deras förtjenster, så skall jag med nästa post afgöra för dig.

"Bara de komma till staden, bli de snart så bra som jag sjelf," skrifver du. Alldeles! en så fullkomlig herre, och som så väl känner sina egna meriter, kan göra underverk; jag tycker således det är lika mycket hvilkendra du väljer till mål för allsmäktiga trollkonster och förvandlingar.

Bästa Fabian, jag slutar, ty jag måste genast bort. Galerslafven — tro icke han är så utan älskvärdhet — Galerslafvens far har bjudit pappa och oss på bal i qväll — han bor nära Räntmästarhuset, och är rik som sal. Crœsus. Jag hoppas det bästa — af hans kock, och tecknar emellertid

H.

TIONDE BREFVET.

Du har mycket roligt, du, Henriette! och Gud skall veta att jag icke heller saknar nöjen. Nu är jag en stund ensam, räddad undan herr Zakrisons snusdosa, hvarmed han förföljer mig, alltsedan han af barmhertighet lagt undan tobakspipan. Jag känner knappt en hederligare karl, såsom du snart skall få höra. Hvad jag mår väl här på landet! Jag, som aldrig sofvit middag, hvad tycker du? jag har lärt mig sofva ifrån klockan 2 till 5 eftermiddagen; jag steg nyss upp, sörjande öfver att jag vaknat.

Tack för ditt bref. Nu kommer jag ihåg, att du bedt mig utlåta mig närmare om mina begge flickors förtjenster, för att välja dem emellan. Det är en svår sak du uppmanat mig till. Men jag skall passa på och skrifva medan jag är vaken.

Gud vet hvad som fattas mina begge fytyrer,

men något rasande är det. Till en början Karin — jag förlät henne väl snart för hennes Alfred, glömde hela natthistorien, och blef ganska billig emot en stackars beskedlig flicka, som väl med något måste förströ sig i det här Grönhamn, och — när jag rätt tänker efter, ju mer äfventyret kommer på afstånd ifrån mig, ju mindre stötande och ju mer retande visar det sig för mig. Men — men — ja —

Jag begrep icke på länge hvad jag hade emot min Karin, och hvarföre jag icke riktigt kunde fördra henne. Nu, Henriette, vet jag hvad det är! Hon sjunger *folkvisor*, hon är alldeles förhexad i folkvisor: hon sätter en fnurr öfver sitt lilla, annars rätt täcka ansigte, och sjunger och sjunger så herre min Gud! Olyckan är att jag icke kan med folkvisor, som du vet.

Men jag älskar ju annars musik, och är på det hela ingen obillig menniska. Hvad hin håken var det då, som plågade mig likt marter, hvar gång Karin skulle åstad och sjunga "liten Karin," och jag, min olycksfågel, fick kommissionen att vända om notpapperet. Jag förstod nog hvad hon menade med den bönen, och jag uppskattade mycket hennes godhet. Nu tål jag också icke gamla klavér, Gud hjelp mig; och här fans ej annat än ett, som nyss hettes vara stämdt af "klockaren." Den skälmen borde sjelf stämmas för polisen för

sin stämning. Allting lät så jag stod på knappnålar; och när vi ändteligen hunno till den välsignade "Spiketunnan in — Spiketunnan in — som rullades med liten Karin kring" — då kände jag skenbarligen hvad det var som sjöngs, ty det stack som sylar och småspik i alla mina leder. Jag tackar ödmjukast för den plågan: jag hade icke tid att beklaga liten Karin, så led jag sjelf.

Men jag har ju en gång hört Bervald, eller om det var Randel, violinisera med variationer på en så kallad Näckens polska, och det lät icke så förbannadt. Jag är icke uppfostrad med Näcken och med spiktunnor, kanske kommer det deraf. Men jag vill icke neka mig sjelf att ha min lilla portion smak, och är alls icke utan känsla. Således dömmer jag, att här är positivt något hos mamsell Karin, som icke duger. Hon må gerna sjunga i moll, det misshagar mig ej — jag gnolar sjelf på Henry IV:s visa, under det jag skrifver dessa rader — men man skulle icke förställa sina drag, se ryslig och förstörd ut. Pourquoi hänga läpp? Det är någonting bismakigt och alltför *karakteristiskt* i de der, som jag icke tål: det är *individuelt* som f—n sjelf: jag hör folk berömma sådant, men mig förekommer det rätt och slätt som inskränkthet. Om mamsell Karin gret, så ginge det an ändå; det kunde vara af en känsla, som

jag skulle respektera: men när hon drar i väg med sina afzeliskt-geyer-arvidson-drakoniska visor, så sätter hon en bastanthet på sig, en knyck i nacken, för att vara en riktig svensk huggerska ifrån topp till tå, och se då är det som jag börjar stiga baklänges. Herr Zakrison, adjunkten, blir härvid som allraförtjustast; han gråter, och det tycker jag om honom för, ty det är sannerligen ängsligt. I början, innan jag hunnit bli led härvid, stod jag och lyssnade som en annan; prostens hund och jag stodo alltid vid hvarandras sida: — då brukade herr Z. vid hvarannan vers komma på tå till mig, och gifva mig undervisningar om denna musiks rätta beskaffenhet, att *den* — den nemligen — och endast *den* vore den äkta svenskheten i kort begrepp, och eho, som ej senterade den rätt dugtigt, vore ingen rätt svensk. Jag blef förskräckt, och tänkte genast på att medelst goda vexlar öfverflytta min blifvande förmögenhet till Hamburg eller Liverpool, ty jag märkte nog att en sådan svensk, en sådan karl som mamsell Karin och herr Z. blir jag aldrig. Till sluts, och när hon hasade igenom sin sjette folkvisa, om en riddar Eldbrand (*Hillebrand* skulle det väl vara, men det hände henne aldrig att säga *h* der h skulle vara: det hör väl till den der svenskheten), lär hon och herr Z. hafva märkt, att mitt ljusa ansigts-

skinn litet grånade, hvarföre hon med en näpen syra lade tillsammans boken, och herr Z. anmärkte: "det går icke an att *plåga* herr grosshandlaren längre *så här*: kan icke mamsell Karin sjunga en aria ur *Sangdriljong*, eller på klaveret spela en bit ur *Schas-du-Hangrikatt*?" — Förstod du piken? det skulle betyda någonting mycket Stockholmskt, mycket modernt, mycket osvenskt, som jag till *mitt* nöje borde undfägnas med. "Åh nej gudbevars, gör sig ej besvär, söta mamsell Karin," sade jag.

Du vet, Henriette, huru det förhåller sig af gammalt mellan mig och Cendrillon. Vi begge hafva just icke varit de bästa vänner. Om herr Z. ändå vetat citera *la Muette*, så kunde hans pik mot mig kanske hafva haft något värde.

Men jag, som helst ville att herr Zakrison och mamsell Karin skulle ensamna trösta hvarann öfver min osvenskhet, smög mig ut, med förevändning att få mig ett glas vatten. (Vatten fans aldrig inne i salen — blott julöl i trädstånka!) Straxt ville den artiga, snälla Karin springa ut efter friskt vatten åt mig. Men jag bad henne för all del vara så god och fortsätta om riddar Eldbrand; jag skulle genast återkomma. Jag fick då gå sjelf.

Lyckligtvis kom jag ej tillbaka. Sedan jag druckit mina två glas inne i min egen kammare,

gick jag till min spegel, och satte med kammen i ordning ett par af mina bästa lockar till höger (aj, nu är jag uppriktig igen). — Så? att jag verkligen icke är någon *svensk*? hvad tycker du, Henriette?

Är jag då en *best*? Jag tänkte i detta ögonblick på min salig mor, som berömt mig för mitt goda, ädla hjerta; och, sanningen att säga, har jag ändå det. Jag tycker ganska mycket om en ljuf, intagande qvinna, som är sann, som är fin och känslofull; som framför allt är utan alla dessa knyckar, egenheter, tyngder och ledsamma märkvärdigheter, dem herr Z. behagar kalla karaktér, individualitet, svenskhet och allt präktigt.

Sedan jag arrangerat min chevelure och borstat mina tänder, tänkte jag gå tillbaks ned i salen. Men vid tanken på klaveret, kände jag redan på långt håll något som höll mig tillbaka, hejdade mig, och gick i farstun bort åt dörren till ett sidorum.

Jag hörde vid dörren, att derinne lät tyst; på sin höjd är bara prosten här, tänkte jag; äfven om han nu röker, som är troligt, så är det i alla fall drägligare än röken af en eldbrand.

Jag steg vackert in; men der satt ingen prost, ej en gång prostinnan. Mamsell Hedda, den äldre systern (jag säger äldre — hon var dock ej

öfver tjugu år) befann sig der, och satt framför ett valnötskåp. Mågjordt, jag steg fram. Hon slog upp ögonen ifrån en bok, den hon flitigt läste. Jag anade icke att hon så här om hvardagarne sysselsatte sig med lecture; jag sade henne en liten artighet häröfver, men som hon besvarade bra allvarsamt. Hennes uppsyn var likväl icke afvisande; tvertom syntes hon gerna vilja inleda ett samtal. Jag steg närmare till hennes utdragna valnötslåda, deri hennes bibliotek låg inlagdt, och på hvars ena hörn hon stödde boken deri hon läste. Jag vågade fråga henne om ämnet för hennes närvarande läsning?

"Jag sysselsätter mig med . . det Ena Nödvändiga," sade hon mildt och litet långsamt.

Icke rätt invigd i språket, upprepade jag: det ena nödvändi . .

"Ja, sade hon, herr Fabian — (ty hon hade redan på tre à fyra dar blifvit så förtrolig med mig, att hon aflagt grosshandlaren, och kallade mig hyggligt och kort: herr Fabian) — det är allenast *ett*, som är det nödvändiga för oss menniskor."

Jag hade en stor aktning för andras öfvertygelse; jag invände derför ingenting under det mamsell Hedda talade.

"Denna bok, fortfor hon med en suck (som likväl lät trög och litet svår), är Scrivers Själaskatt,

och detta är Bunians en Christens och en Christinnas resa till evigheten. Herr Fabian känner dem?"

Scriver — Bunian — nej, mamsell Hedda, jag påminner mig blott, att jag i min barndom läst Robinson Crusoe —

"Robinson Crusoe —?" hon sände mig en obehaglig, nästan vred blick. Jag insåg att jag sagt en stor och oförlåtlig dumhet. Den olyckliga Robinsons namn hade undsluppit mina läppar, emedan han dunkelt föresväfvade mig som en resande, han också, och parade sig derföre ihop med Bunian i ett af dessa disträtta ögonblick, då man icke påminner sig det nödvändigaste i samqväm, som är höfligheten.

Hon sade högtidligt: "herr grosshandlare! (se så, nu var det slut med herr Fabian!)"

Jag svarade: mamsell Eneqvist! (ty mitt bröst sammanklämdes, jag kände på mig att här förestod examen, och hade ej mod att kalla henne Hedda längre).

"Herr grosshandlare! det är någonting här i verlden, som kallas religion. Ni, unga, lefnadsmodiga, spefulla varelser — ni, herrar af den granna, men toma verlden — ni — ni — ni går på en vulkan, på en förskräckelsens, förderfvets, förtapp — — (hennes ansigte, som i början försökt

att vara utmärkt strängt, sjönk allt mer ned emot lådan, och mörknade: jag tror det var en blandning af vrede, men ännu mer en inom henne vaknande blygsel öfver sin falska ställning såsom qvinna och misslyckad predikant — — till sluts blef hon färdig att falla i gråt).

Min bästa mamsell Hedda — sade jag nu, och tog min gamla uppriktighet till hjelp — jag har haft en god, en ädel mor; hon har undervisat mig i religionen. Jag är verkligen icke en kanalje. Visserligen är jag svag. Men är detta ett samtalsämne emellan oss? emellan två unga varelser?

"Emellan två unga — låt oss icke säga *varelser*, utan *menniskor*, herr Fabian! fallna menniskor, med synd aflade och födda, herr grosshandlare, — tvenne som en säker fördömelse väntar, om icke — om — om — (åter sjönk hennes ansigte af en hemlig känsla, och hon teg).

Men bästa mamsell Hedda, om jag icke bedrar mig, så äro vi ju frälsta? åtminstone har jag läst — mins jag —

"Ja, sade hon och såg åter upp med en kall, en högst ledsam uppsyn: vi äro frälsta." — Hon hjöd till att lägga en viss ful ton i det sista ordet, förmodligen på det jag riktigt skulle förstå att vi *icke vore det*. Hvad som började

plå-

plåga mig ända till tortur, var hennes oupphörliga bemödande att qväfva sin egen qvinlighet för att med all gevalt tala uppbyggligt. Jag tror att om hon varit en upprymd, enthusiastisk qvinna, en qväkerska, som med strålande blickar för mig utlagt de vördnadsvärda, de evigt heliga lärorna, så skulle jag funnit henne ganska älskvärd, åtminstone underbar. Men nu var det riktigt förskräckligen otäckt. Hennes ansigte, utan att vara fult, satt och hängde så stelt nedanför hårfästet, att jag tror sjelfva Bunian icke skulle hafva velat resa med det. Hela rummet förekom mig härskt, och jag tyckte mig upptäcka ärggröna strimor på den stackars goda flickans kinder. Jag har hört, att varmt religiösa naturer skola hafva ett flytande, öfvertalande språk: men mamsell Heddas andedrägt stockade sig vid hvartannat ord, och var motsattsen af inspiration. Omvända mig ville hon, så mycket förstod jag; men hennes sätt var icke verksamt. Jag viste icke hvart jag skulle vända mig, jag började längta ut till sjelfva folkvisorna, och gick till hälftens ifrån henne.

"Allt kommer deraf — sade hon efter en paus — att — det kommer sig deraf, att . . vi icke äro pånyttfödde, herr grosshandlare!"

Ja, det är så, svarade jag. — Men, bästa

mamsell Eneqvist, derute i salen spelas och sjunges så vackert, det är synd att mamsell sitter här så ensam, följ mig ditut!

Hon lade in sina böcker och läste igen sin låda. Gud vet om icke hon i hemlighet var lika glad, som jag, att slippa derifrån. När vi anlände till salen, funno vi herr Z. och mamsell Karin ännu temligen nära klaveret. Herr Z. hade sin stora hvita söndagsnäsduk framme. Det är möjligt, att han nyss snutit sig; men jag tror förr, att han torkat sina ögon blott; ty jag har upptäckt, att han för det förra behofvet aldrig begagnar annat än en liten blårutig Alingsåsare, och spar den hvita för högre ändamål.

Bästa Henriette! det här Grönhamn — hvad säger du derom? Jag gläds, att den glada jultiden snart är öfver. — Likväl har jag ännu förhoppningar att vinna mitt eller rättare pappas syftemål. I en af granngårdarne — Ullsättra — fins en riktigt söt flicka, utan ryckningar, hvars bekantskap jag gjorde i går, och vi äro bjudna dit i morgon.

Tack för ditt bref och de vidare underrättelserna om den tjusande engelskans bortbjudningar på baler och soiréer. Jag skulle önska, Henriette, att du sjelf vore litet mera fåfäng, och att dina bref ville handla om din egen person i främsta

rummet. Jag har sagt dig det förr, men du rättar dig ej efter hvad jag säger. Du är för mycket *god*, mins det. Du borde likväl inse, att jag förstår dessa saker bättre.

Prostinnans mig förlänade talgljus har brunnit i pipan, jag måste lägga mig, och sluta.

Bästa Henriette! — nej, godnatt. Jag tänkte bedja dig skicka hit min kontors-vaxstapel — men det fins ingen paketpost ut till det olyckliga Grönhamn.

F.

ELFTE BREFVET.

Jag har fått ditt bref, Fabian, och det fägnar mig att du deri icke berömt dig sjelf mer än fem gånger. Att det för öfrigt ändå i främsta rummet handlar blott om din egen person, är förlåtligt och naturligt. Stackars Grönhamnsflickor! Jag slipper således nu välja åt dig emellan Hedda och Karin, efter du öfvergifvit begge, och beger dig till det söta Ullsättra.

Men jag återkommer till våra Stockholmshändelser; och, om du vill eller ej, så måste du ännu höra litet om Araminta. Vore du sjelf ett fruntimmer och kunde begripa något förståndigt, så skulle jag berätta dig hur miss May bär sig åt i

en hop små hushållsbestyr, som hon här hemma delar med mig. Hvad tycker du väl? hon är den högsta ordning, ehuru så utan pedanteri, att man i början är på vägen att ta hennes frihet för en smula nätt och hyggligt slarf. Utan att räkna russin och skorpor i folk, räcker hennes qvantum så länge, att det är en fröjd: — men hvad? — hvad blir det här? månne jag skrifver ett rekommendationsbref för en mamsell Varg, som önskar sig hushållersketjenst?

En glad nyhet, Fabian! gissa! Pappa var härom dagen ute i Clara Bergsgränd, och fick se herr Dufvanders nya slädrackar, som stodo till åskådande färdiga utanför hans port. Följden blef först ett splitter nytt superbt åkdon åt oss, och för det andra ett slädparti.

Begrip till en början, Fabian, att Araminta med oss varit både på soupé hos Galerslafvens far, men fann det huset tråkigt — och så på dinér hos Rivalens mor (en rar enkefru), men fann också der ställningen insipid. Hon är således igen alldeles fri, och följde med gladt hjerta ut på vårt slädparti.

Tigerfällar, Fabian? Att sitta under en glittrande, fläckig, brokig tigerfäll vid sidan af — en som kör! Och veta sig vara i en nylackerad rack, efter ett par skinande grå hästar med bugtiga halsar och hvita manar, och ett yfvigt hvitt

slädnät öfver alltihop, som räcker ända fram till halsarne — och en smidigt virkad engelsk piska i handen på — honom som kör!

Araminta satt i denna intagande ställning i förrgårs. Slädpartiet — vi voro fjorton åkdon i rad efter hvarann — for ut genom Norrtull på en nyfallen mjellhvit snö. Araminta hade sin nya gros-de-Naples-pels på sig — den der som sitter så nätt åt — — men herre Gud, Fabian, det är sant, du har hvarken sett Araminta eller hennes pels.

Hon hade vid sidan en herr Cohl, som hitkommit och gjort pappa sin uppvaktning för att få bli hans expedit i Riga, tror jag, eller kanske handlar han för egen räkning. Åtminstone är han en karl som kan föra sig, och han kör ett par hästar som en grefve.

Jag har ej nyligen sett Araminta så upprymd som på det slädpartiet. Jag vill icke plåga dig med uppräknandet af alla våra nöjen, eller hvilka personerna samt och synnerligen voro. Vi åkte förbi Stallmästargården ut på Brunnsviken, förbi Haga ända bort åt Ulriksdal. Behagliga lundar på alla stränder omkring oss! inga löf besvärade ögat nu — men hvarenda qvist, hur fin, hur bar, hur spenslig, hur glittrande af tusen små snö- och

iskorn, alldeles som fullsatt med millioner diamanter! och en sol sen, hvars strålar spratt på alla ädelstenarne, liksom en den skönaste ljuskrona ner ur ett omätligt högt förmakstak. Under åkningen vexlade Araminta ej så många ord med sin granne i racken, som han ville; det sade han henne också oförtäldt. Ni är så tyst, miss, upprepade han ännu en gång, och slog med tömmen ett litet lätt slag på slädnätet. — "Det är en skön vinterdag," svarade hon.

Hennes uttryck var kort, men alls icke afbitande, så att den artiga kusken tordes nog fortfara. Han slog an ett samtal om England, men som hon icke lifligt underhöll, emedan hon (som jag förut nämt för dig) var född i Sverige, och oaktadt sitt namn aldrig sett England. Han började då taga henne sjelf till samtalsämne, på det der något utslitna sättet, som herrar bruka. Hon hade vackra händer, hon hade en intagande röst, ögon, mun. Allt hvad han sade, var visst sant, men är ledsamt att sjelf nödgas åhöra. Det sårar en qvinna att finna sin person likasom på Hötorget, der hon, likt en vara, mönstras, berömmes, eller tadlas — köpes, tages eller förkastas.

Men Araminta gaf likväl sin samtalskamrat hvarken genom stickord eller märkbar köld sitt misstycke tillkänna; hon sökte blott leda samtalet

åt bättre håll. Det var ännu ett stycke af Brunnsviken qvar. Herrn som körde, höt väl om sina ämnen, men ville icke gerna in på andra än sådana, som temligen nära rörde Aramintas person. Några flygtiga frågor om hennes far, hans egendom, eller egendom*ar* — *hvar* han hade sina kapitaler insatta — i dessa tider måste man vara mycket varsam i utlåningar o. s. v. — allt lät i den stackars flickans öron, som ville han göra sig underkunnig om vissa nödvändighetsartiklar i utkomstväg, om en fråga möjligen i partiväg skulle vågas o. s. v. Det kränkte henne att höra, huru långväga det än yttrades. Men slädracken var så täck, och hästarne sprungo framföre så nätt, lifligt och gladt, att hon bibehöll sitt goda lynne.

Vid Järfva kom man i land. En fattig trashank till gubbe stod på stranden, der vägen gick upp från sjön, och gjorde ideligen sin reverens för hvarenda släde som for om honom. Ingen såg på honom; men Araminta gaf gubben en vänlig nick och lät ett silfvermynt falla ur sin hand i snön för hans räkning. Ehuru hon hade hoppats sin lilla välgerning bli obemärkt, hade dock hennes granne i racken gifvit akt på hennes rörelse med armen och gjorde dervid en ignoble min. "Det är obegripligt, anmärkte han, att polisen kan tillåta sådana der ofreda menniskor hvart man kom-

mer. Finnas då i Herrans namn icke fattighus? Tiggare måste man ha vid sidan öfverallt!"

Ja till och med i slädrackar! var Araminta på vägen att utbrista. Men hon återhöll sin med löje blandade ovilja, makade sig blott längre in i sitt eget hörn, och besinnade hur det ödet en gång skulle kunna smaka, att ha till man en, som först tiggt sig till hennes förmögenhet (i fall hon egde någon), och sedan med rått öfversitteri skulle sätta sin fot på hvarje annan tiggares, ja på hvarje menniskas nacke, hennes egen då visst icke undantagen.

Lyckligtvis hörde det till öfverenskommelsen, att när man hann till Ulriksdal skulle man stanna, stiga ur en smula, och ombyta resesällskap för hemfarten. Aramintas kusk, som af hennes fintlighet blifvit hindrad att utleta allt hvad han ville, och troligen för möjligheten af ett *bättre sedan* icke nu ville förlora sin avance, bjöd till att med högsta värme taga sitt afsked ifrån henne vid Ulriksdal. Han föll till och med så djupt ur det skickliga, att han började bli larmoyant när han tog af sig hatten, och han ville fatta hennes hand, men steg tafatt undan då han såg henne emottagas af sin blifvande nya följeslagare.

Detta var en herre, som körde kappsläde — det vill säga en, hvars öde skulle bli att sitta

bakpå, och hafva sitt sköna sällskap framför sig med ryggen. Likväl kan ju ett fruntimmer vrida sitt hufvud behagfullt om, och tala öfver axeln?

Det var hvad Araminta på hemresan skulle göra. Hon försökte, och lyckades deri mycket väl. Han, som nu hörde henne, kunde åtminstone icke slå fram några krokar om förmögenhet och lefnadsvilkor m. m., ty han var en Kadett, och sådana herrar bruka ej ännu fria. Angenäm blef derföre lustfarten för Araminta, och hon tillät sin vackra kadett ifrån hundsvotten, der han satt, eller ifrån meden, der han stod, säga henne alla möjliga infall, dem hon i bästa lynne besvarade. Ja, det öfriga folket i slädpartiet anmärkte, det hon ganska ofta vände om sitt hufvud än åt högra, än åt venstra axeln, och att hennes långa hvita krusflorshufva härunder flög från ansigtet högre och friare, än det om vintern är bra, i anseende till kölden. Kadetten var en sjuttonårig gosse, med en stor romersk guldtrea på ena epåletten, utmärkande att han var i tredje klassen. Att vara i klass är att vara i skola; och med en skolgosse kan man tala mycket, som alls icke är roligt att vexla ut med en fullvuxen personage.

Araminta fann ett stort nöje i att märka kadettens slingringar och lediga vändningar, i syn-

nerhet då han slog sin klack emot ena meden, som skedde ofta, och denna blandade sitt ljud med hjellrornas. Det roade henne att höra på hans språk: det visade hans oupphörliga bemödande att vara i hög grad kavaljer, vara underhållande, vinna hennes ögonkast och få artiga ord till svar — ett bemödande, som när det misslyckas hos en färdig herre, är ytterst pinsamt; men hos den friska, ouppvuxne, hvars mustasch icke ännu skutit brodd och hvars polison ej randats, få alla små missöden ett helt annat utseende. Den 22-åriga Araminta (hur märkvärdigt, Fabian! då jag upptäckte, att hon har nära samma ålder som jag sjelf?) den 22-åriga Araminta tyckte, att hon med en 17-årig sprätt utan fara kunde tillåta sig många skalkaktiga utflygter om hjerta, om passion, om framtider, om vackra piskskaft, om landtlefnadens företräden, om karutschagaloscher, om Högqvist och Blomfield, om Hagas täcka läge, om Dufvanders fimmerstänger, och om den ljufva Vänskapen, hvilket hennes tredje klassist på ett rikt, lifligt och barnsligt sätt föredrog, och allt efter slädfartens omständigheter blandade eller ombytte.

När hela den långa raden slutligen svängde in på pappas gård här vid Skeppsbron, och man stigit ur, var bekantskapen nödsakad att taga vägen uppför trapporna, och de började talämnena fort-

foro ända in i salongen. Men här mötte ett lysande bord, och dermed blefvo alla förhållanden folk emellan slut. Magen tog hjertats rum, och munnen tog förståndets. I alla fall var ingen så obelefvad, att afbrottet infann sig alltför tvert. Men artigheterna sackade af så småningom. Araminias kadett var den uppriktigaste af alla: han lemnade henne genast utan förbehåll, gick till bordet, åt och drack och teg som muren, och efterfrågade ej det minsta att vidare vara kavaljer.

Och så vardt den dagen slut.

Fabian! du förebrår mig ständigt, att jag icke handlar enligt öfverenskommelse, och gör dig reda för mig. Men hvad är Henriette att tala om? Araminta och jag läsa om dagen mycket tillsammans, så ofta nöjen ute och tapisserisöm hemma tillåta. Det är min käraste sysselsättning att läsa högt i hennes sällskap. Vi göra det ofta sedan vi afklädt oss, men icke ännu somnat. Vi äro just nu så — nattlampan lyser på —

Bästa Fabian, låt se att ditt nästa bref innehåller mera än hittills: visar åtminstone initialerne af din förlofvades namn.

Henriette.

TOLFTE BREFVET.

Ack hvad jag har gjort menniskor orätt, Henriette, och ändock kan jag icke låta bli att fortfara med mina orättvisor. Men jag vill ej gå historien i förväg.

Jag har således varit på det söta Ullsättra, der den flickan bodde, hvarom jag yttrade ett ord i mitt sista bref; och till hvilken jag ville närma mig sedan jag vändt all min håg ifrån prostgårdingarne. Hennes föräldrar äro kommissariefolk, som det tyckes förmögna, och ganska förekommande. När vi anlände såg jag väl ett långt hvitmåladt klavér i salen, så att jag började darra; men ingen menniska talade om att öppna det, jag hemtade anden. Dottren i huset var i sin hemdrägt propre och städad, och fru mamma ganska ren om händerna. Kommissarien sjelf talade väl om vinterns skadliga inflytelse på rågbrådden, men hade likväl den uppmärksamheten mot mig att icke mera än i två repriser nämna sin engrais animal, och för denna godhet är jag honom högsta tack skyldig.

Plågsamt är likväl, att hvart jag kommer här på landet behandla mig alla menniskor som en utmärkt, en utomordentlig person. Jag vet icke om herr Zakrison inbillat sig att jag farit ut för att se mig om efter maka, och omtalat det för

alla, men hvart jag anländer ställa sig alla för mig som på presentertallrik. Nu utropar du åter, Henriette, att jag är en odräglig menniska, uppfylld af mig sjelf och oupphörligt seende beundrare, det vill säga beundrerskor omkring mig, hvilka ingenting högre önska än att bli mina följeslagerskor genom lifvet. Men min söta Henriette, hvem fan kan hjelpa att man har sig sjelf med sig, och jag måtte väl se att jag är en hygglig menniska, och att man vill åt mig: hvilket återigen plågar mig.

Jag förbigår första och andra gången vi voro på Ullsättra, som blott innehöll bekantskapens inledningar. Jag blef slutligen mycket husvarm der, och kom nära in i kortleken. I korthet att säga, möter man här hvarken folkvisor eller själaskatter, man slipper till och med tobaksrök. Men frun har förargat mig genom sitt oupphörliga bruk af eau de cologne, hvarmed jag tror hon vill utgöra en reminiscens af sjelfva H. M. K. Hon vet icke att eau de cologne är oskattbart, när det är godt; men att hennes gunås luktar . . Det är af någon Södermalms-Farina, som skött sin fabrik förbannadt slemt.

Slutligen och för att komma till Margrete — ja der äro vi nu, ty så heter dottren, hon den söta, som jag skulle närma mig till. Store Gud,

så jag bedragit mig? Är här frågan om att lega sig en husmadam, förlåt, jag menar en husmamsell, då fins ingen som kan göra henne företrädet stridigt. Så mycket har jag sett, och hon har låtit mig se det till öfverflöd sjelf. Nu är jag visst en sådan tok, att jag verkligen tycker om ett angenämt bord, en väl lagad rätt, en snyggt inlagd gurka, en omsorgsfull sås — men bara sådant? — nej, venstersväng aimable Marguerite!

Min hustru skall kunna något annat, än blott och bart stå på hufvudet i sin gryta. Denna Margrete sårade mig först och främst genom sina ironiska anmärkningar öfver musik och romanläsning, hvarmed jag förstod hon ville måtta åt den lilla stackars Karin i prostgården, som hon kanske uppsnappat att jag icke heller med synnerlig nåd omfattade. Men hon begrep icke, hon, att klandra Karins visor och sång, det vill jag göra sjelf, men jag tål icke att en annan — en, som icke med sitt minsta öra hört hvad tangenter ha att förkunna, kommer och bråkar med anmärkningar och tadel — fy, fy. Dessutom plågar mig ingenting så mycket, som när ett fruntimmer ej har försyn för att såra ett annat. Derföre steg Karin och hennes olyckliga sång i värde för mig alltsom Margrete sköt sina pikar.

Hon förmodade väl, att jag såsom reel karl,

såsom penningkarl och "grossör" (Ullsättra-fruns favorit-term) bara lefde för ekonomi skull. Hon genomfrågade mig om varornas pris i Stockholm, och till alla hushållssvar, som jag tvang ifrån mig, lade hon alltid den visa anmärkningen, att för "bättre" kunde man ändå få det, blott man gjorde så och så. Om man "för exempel" bakade sina skorpor på landet hemma hos någon slägting (för exempel Svärmodren), och åt upp dem i hufvudstaden: om man köpte potatisen ur första hand (hos Svärfadren begrips), men aldrig af bönder på torget: om man malde sitt hvetmjöl på en god stålqvarn (kommissarien hade en sådan på Ullsättra) i stället för att köpa det på jerntorget af "Vingåkare" (skulle heta Vingåkersbor) — hvilken otrolig kassabesparing blefve det icke! — Och hur viste icke mamsell Margrete att utlägga allt detta? och huru väl understöddes hon ej af sin fru mor?

Sjelfva pappa der hemma skulle hafva stigit baklänges för oset af all denna ekonomi. Ett enda ord af högre tycke hörde jag icke minsta vindkast af. Ingen skymt af lif och täckhet.

Hvad jag längtar till Stockholm! Jag kysste nyss almanachen, då jag slog upp henne och fann att vi hafva den 1 Februarii nästa torsdag — då är terminen utsatt till återresan!

Jag har slutat mitt bref, Jetty, jag sitter i skjortärmarna och raspar ett par rader till innan jag totalt klär af mig och lägger mig. Så hafva då pappas planer här gått alldeles upp i rök!

Jag tyckte likväl, att Ullsättra-Margrete var en ganska hygglig flicka, när jag först såg henne. Jag viste icke ännu då, att surkål "med berberis" för henne gällde mer än hvitkål, och att hvitkål betydde mer än både Europa och Amerika tillsammans. Till råga på allt förtrodde mig herr Zakrison nyss, då han tog godnatt af mig, att fruntimmerna på Ullsättra icke en gång kunna hushålla. Nå det vore väl sjelfva den sure! utropade jag, kunna de icke hushålla? Nej, så är det, försäkrade han. De hushålla nemligen ända till den omätliga grad, att ingenting förslår, och kommissarien skall vara i stort behof af en rik måg. Aha — är det på det viset? — Härvid drog jag af mig stöflarne, herr Zakrison bockade sig, och gick in till sig.

Af alla jag sett i Grönhamn är likväl Karin den allrahyggligaste. Hvad har jag då så hiskeligt emot hennes sång? är jag då en tattare, en tonhatare? Nej! lika litet som religionshatare: och likväl kan jag icke tåla syster Hedda heller? Det är satans kuriöst det här.

Jag har ju rätt mycken smak för god mat,

och mamsell Margrete har dock helt oförmodadt och hastigt blifvit min ordentliga afsky?

Jag sitter här på sängkanten och gör upp räkningen öfver mig sjelf. Jag kan icke reda mig och mina tycken, Henriette. Du som oupphörligt förebrår och häcklar mig för sjelfberöm — säg, berömde jag nu mig sjelf?

Jag vill få ett lyckligt lif, jag vill ha en himmel — ja, så grosshandlare jag är, så vill jag det. Men jag vill hafva en himmel, hvaraf icke odören kännes på långt håll. Ack om Karin vore mindre patriotisk! Om hon ville sjunga sina polskor och ålderdoms-arier blott såsom någonting gudomligt, naivt, vackert; rätt och slätt, utan tillsatts af den välsignade myckna Svenskheten! utan den der förargliga dragningen på mungiporna. *Svensk* skulle hon nog få vara ändå. Svensk tycker jag sjelf grufligt mycket om att vara: jag tror det är just min hufvudsak, bara jag slipper hafva det som en fnurr, eller som stämpeln på en kardus.

Henriette, jag skall säga dig, nu skrattar jag åt alltihop och går och lägger mig. Jag vet att du är min hufvudfiende, och det har du alltid varit derföre att jag är så klandersjuk, och går ända derhän i nyck att jag ej en gång vill tillåta andra menniskor att klandra, utan förbehåller mig till och med det exklusivt. Oss emellan, Henriette,

skiljer intet annat, än att *jag* är den uppriktige; men du —

P. S. Innan jag vek ihop brefvet, skulle jag läsa igenom mina rader. Jag märkte då, att jag sagt mig vara en uppriktig menniska: dertill fordras likväl, att jag yppar för dig något som sysselsatt mig i tysthet — det vill säga i all tysthet — hela tiden sedan jag fick dina bref — miss May — men säg ingenting åt henne härom! Hör du, vid Gud!

En sömnig
Fabian.

P. S. Jag får bestämdt härifrån om torsdag, och jag vill aldrig se Grönhamn i min lifstid. Stackars Grönhamn! stackars Hedda! stackars Karin! till och med stackars Margrete! hvad jag gör er alla orätt? Goda, beskedliga, förekommande menniskor, hvad ondt har ni då gjort mig? är det då möjligt att ni kan vara bättre än ni är här ute? har ni icke uppbjudit allt för att roa, fägna, glädja en otacksam, en inbilsk, ja rent ut sagdt en behagsjuk karl — för det är jag så sant Gud lefver, och det är vackert nog det.

Henriette, lefver du alldeles ensam med den der Araminta? En underbar silhouette — du har väl blott gifvit mig några få drag, men jag har icke svårt att upprita hela hennes bild. Hon må-

ste i ett och annat vara litet lik dig, och ej blott i de 22 åren: men jag önskar att hon har mera sanningskärlek, ty det behöfs.

Ack om jag finge ett bref till ifrån dig för att vederqvicka mig med innan jag reser härifrån. Tyst — få se — låt se — kommer icke postpojken der på gården? Stig in, bästa du! är det bref från Stockholm? ja! hit med utanskriften — riktikt! Henriettes stil. Gudskelof — men jag skall ändå lägga ihop och afsända denna min sorg-epistel, den må bli min förelöpare till hemmet. Se så, farväl med dig, in i postväskan! Nu bryter jag och läser Henriettes —

TRETTONDE BREFVET.

Fabian!

Såsom du derute på den intagande landsbygden visst redan afslutat dina affärer och gjort ditt val, kan ett bref ifrån oss här i hufvudstaden ej annat än vara det likgiltigaste för dig. Din ungdomsbekant, Jetty, sitter nu mest hemma. Jag har ingenting att skrifva dig till om, Fabian; helgen är slut; våra göromål måste för dig sakna behag, och våra nöjen — när sådana inträffa, de hafva en tid börjat bli sparsammare — *våra* nöjen föraktar du.

Araminta May är en mycket allvarsammare flicka, än jag nånsin trott henne om. Den lifliga, yra täckhet, hvarmed man påstår att hon för sig bland folk när det gäller, är — jag märker det mer och mer — alls icke hennes passion, ej hennes egna sätt. När hon sitter för sig sjelf, eller med mig, kan hon stundom vara tankfull, så hon förskräcker mig. Men det går väl öfver. Gud gifve det! Mången vill påstå, att Araminta verkligen är af ett utmärkt högstämdt, ett poetiskt, ett rent romantiskt tycke, fast hon affischerar intet deraf.

I dina bref förekommer mycket om individualitet och karakter, Fabian, som jag icke begriper. Araminta måste alldeles sakna dessa förträffliga egenskaper, om de endast kunna finnas på det sättet som de älskvärda, sköna fruntimren i Grönhamn hafva dem.

Är miss May förtjusande? är hon intagande? Jag går icke rätt in derpå, fast man säger så. Man har mycket det brukat att smickra henne. Jag bryr mig icke derom. Jag har aldrig sett henne bemöda sig att hänrycka någon. Hon går icke undan, det är sant; hon är icke folkskygg, och icke karlskygg. Jag har icke funnit henne söka någon: men så litet rädd kan hon vara om sig, *stundom*, att jag märkt henne yppa sig hel och hållen för en god vän.

Är det då något annat eget och besynnerligt hos henne, som gör att så många förklarat sig för hennes tillbedjare? Dessa menniskor! hvad se de väl i henne? Hon eger ingen besynnerlighet, ej en gång den vanliga kaprisen att stöta folk ifrån sig, hvilket annars hos fruntimmer brukar vara vilkoret att bibehålla sina segrar. Araminta bryr sig icke om dessa segrar, och kanske är det det som gör att jag för min del har en aktning för henne.

Tillbedjare? du frågar kanske: har hon då sjelf ännu fästat sig vid någon? Icke som jag vet.

Är Araminta utan alla fel? Fabian, det är svårt för mig, jag talar icke gerna om sådant. Och skulle jag vara alldeles öppenhjertig i denna sak, så förebrådde du mig säkert afundsjuka emot ett fruntimmer; du tillåter således att jag tiger här. Men det bedyrar jag dig, att jag icke afundas Araminta.

Jag känner hennes fel, jag känner en viss svaghet som hon har, stackars flicka.

Det gör dig detsamma, Fabian, hvari den består: du tänker i alla fall icke på någon i Stockholm, om ej på din goda far, som man för husets skull vid Skeppsbron måste förlåta att han är Stockholmsbo. Må alltid väl, Fabian, önskar

din *H.*

SLUTSCEN

i

STOCKHOLM.

Fabian. Se så, Henriette, nu har jag helsat på pappa och helsat på dig. Åh, jag andas frisk luft, jag är hemma! För mig nu till den okända — jag vill likväl se en skymt af Araminta May.

Henriette. Omöjligt, herr Fabian.

Fab. Hvartill detta skämt? hvad fruktar du?

Henr. Jag fruktar att du skulle falla på det orådet, att vilja uppfylla pappas planer i Stockholm, i stället för på landet.

Fab. Hvad vill det säga?

Henr. Ja, den som det kunde gissa.

Fab. Du skrattar? — Med miss Araminta — nå än sen? — jag har rätt väl betänkt mig.

Henr. Betänkt? och du har icke sett henne?

Fab. Just derföre vill jag se henne.

Henr. Hvart skola vi då gå?

Fab. Dit der hon är, minsann. In i din egen lilla kammare, förmodar jag.

Henr. Der är hon icke.

Fab. I gröna förmaket —

Henr. Hon är icke till finnandes i gröna förmaket.

Fab. I tafvelsalongen —

Henr. Alls icke.

Fab. Men du har likväl sagt mig, att hon icke gått ut? Huru bör jag förstå — skulle, hvad jag anat, hon icke finnas till — men blott vara ett nöje, hvarmed du velat roa mig i dina bref? Du ler? skulle då Araminta May vara en dikt? det har ingen börsbal varit? intet slädparti? ingen kadett?

Henr. Tvertom — allt har skett som jag skrifvit: kadett, slädparti, allt, hvart ord.

Fab. Nå så — min Gud, hindra mig ej att gå ditinn och göra miss May min uppvaktning.

Henr. Du känner pappas urgamla önskningar: han vill nödvändigt hafva sin sonhustru af landets döttrar. Ingen Stockholmska! så har han sagt.

Fab. Jag bryr mig i detta fall alldeles icke om min fars tankar. Jag är myndig och blir min egen hvad dag jag vill. Att min goda mor föddes på landet, var alltför väl; men det hindrar icke, att min — min — store Gud, jag vet ju minsjäl icke om denna hemlighetsfulla okända, som oemotståndligt drar mig till sig, vill mig någonting? — nå, i alla fall tänkte jag bara säga, att min fru, hon må bli hvem hon vill, ganska väl kan vara en Stockholmsflicka, fast min mor

förskref sig ifrån Sorunda. Hvilka dumma och enfaldiga ord! miss Araminta är ju till sluts icke ett Stockholmsbarn, vet jag? hon är ju från Westergötland eller Östergötland, som du skrifvit, och så blir allt till punkt och pricka både i pappas och min smak.

Henr. Ack — — detta i mitt bref var en liten osanning om Araminta. Stackars flicka, hon har aldrig sett Wester- eller Östergötland —

Fab. Så mycket bätt — drôlerie sans egal! Än hennes engelska far då, på Motala eller Forsvik? han torde icke heller vara riktigt till finnandes — Henriette! vet du —

Henr. Nej jag vet ingenting.

Fab. Jo, jag vet att Araminta icke existerar i verlden! hvad vill du hålla med mig? hon fins icke! hon fins icke! *som Araminta.* Och du — du Henriette — s[illegible] skrifva, att du sitter om qvällarne tillsammans och läser med henne, och att hon var ditt sällskap?

Henr. Mitt enda sällskap, Fabian: mitt enda. Jag har skrifvit rätt.

Fab. Henriette! hvarföre icke vara rätt fram som jag? Araminta var ingen annan än —

Henr. En Stockholmska.

Fab. Och jag står vid mina ord, jag upp-

fyl-

fyller pappas plan *här*, i Stockholm, honom till trotts. Le ej! Denna hand släpper jag icke —

Henr. Ts! ts!

Fab. Åh nej, ingen kommer: allt är tyst omkring oss som en helig och ljuf natt. Ett ord! säg mig likväl nu på ren svenska — goda, goda Henriette — hur kunde du skrifva till mig, att du satt och läste tillsammans med denna flicka? *du* och *hon*, denna intagande —

Henr. Intagande? sade jag så? nej!

Fab. Men jag säger det: — och ditt enda sällskap här i verlden, Henriette, var då blott du sjelf?

Henr. Intet annat.

Fab. Seger! jag har då lockat fram det! Araminta May det var således alltigenom ingen annan än Henriette? Prachtbra!

Henr. Illa [illegible] illa.

Fab. Det var hon på börsen? hon som tillät sig det fula och föraktliga kortspelet? hon som agaccerade galerslaf sil, rivalen och öfversten? hon som — vackra himmel! — och det kallas att icke tala om sig sjelf? Coquetterie öfver all beskrifning.

Henr. Om du släpper min hand, så skall jag svara dig.

Fab. Jag släpper icke denna hand, aldrig.

Se mig i ögat — hur kunde du skrifva så till mig? — är det att vara öppen?

Henr. Kan — Skall en flicka vara det?

Fab. Du är den finaste fantom jag känt! förebrå mig ständigt och oaflåtligt för hvad du sjelf oupphörligen — oupphörligen gör. Henriette, med ett vilkor blir jag alltid din —

Henr. Fab—?

Fab. Det vilkor, att du aldrig upphör med hvad du hittills så vågsamt men tjusande försökt att vara . . en ljuf ljugarinna.

Henr. Lju— Fabi— o!

Fab. En ljuf — tillåt mig att säga — *coquette.*

Henr. Oh — namn!

Fab. Om bördor finnas i lifvet, som jag nog tror, så skall du locka mig att anse dem lätta, genom att säga tyngden icke vara tung. Hvilken osanning? men så bär sig verlden. Och skulle det bli för stojande muntert omkring oss, så skall du narra mig att tro något sorgligt ligga doldt deruti: så blir det glada lagom. Henriette! hvem kunde uthärda nattens mörker, om vi icke ljöge litet ljus till strålar omkring stjernorna? och hvem kunde stå ut med dagens skarpa sol, utan att insvepa sig i någon välgörande skugga? *Skuggan* sjelf . . fins något oförklarligare? något ofasttagligare? Hon är ett intet, och likväl fins hon. Hon är, som

jag tror, Jordens sjelfva "coquetterie" med sina egna verkligheter. Likväl har jag mycket orätt uti, att kalla allt detta lögn. Så som du varit och är, Henriette, så som du skrifvit och handlat, visar du mig just sanning: lifvets bästa, kanske högsta sanning.

Henr. Det förstår jag mig icke på, Fabian.

Fab. Rena, milda, intagande — tillåt mig att ännu en gång säga Coquette — lika mycket, jag talar uppriktigt som det är. Den der skarpa, den der nakna sanningen, den är hvad som just ljuger allravärst i mina öron. Och den der ärligheten — — *bottenärlig*, det förstås! fy, hvem kunde tåla annat? — — men den välsignade riktiga riktigheten ända ut i fingerspetsarne, i hvar handvändning, i hvart ögonkast — — — hm, det är ändå icke så roligt, som man påstår, att qväfvas lefvande. Nej tyst, Henriette, och låt mig tala till punkt! jag har bara ett litet obetydligt ord osagdt. När hjertat drar öfver sig en fin sky.. du kallar detta hölje bedrägeri, kan jag tänka? .. ett flor som af tunn snö.. drar öfver sig ett slädnät af silke med skimmerhvita maskor.. och ändock inunder är ett hjerta, så trofast, så dygdigt, så rent, så varmt, så — o! — jag känner Henriette allt sedan lilla Jettys dagar, och i afton blef hon min.

URNAN.

Urnan.

I de längesedan förflutna tider, då eder icke blott svuros, utan äfven höllos, och man bäfvade för att icke hålla dem — samt i det land, der sådant företrädesvis brukades — sågs en afton ett långsamt tåg nalkas genom en skön dal. En beslöjad dam red på en högvuxen, hvit häst framföre fyra bärare, hvilke emellan sig på en svartklädd ställning förde en urna. De nalkades småningom höjden, hvarpå borgen med tusenåriga murar thronade. Vid ett öfverenskommet tecken föll vindbryggan, damen med jaspis-urnan red in, och slottsportarne riglades efter henne.

Aldegunda von Rheinstetten lät sina tjenare nedsätta den dyrbara klenod, de burit, i borgens innersta, hemlighetsfullaste rum. Det var hennes egen sängkammare. På en vink af borgfrun aflägsnade sig tjenarne tigande, och med vördnadsfulla åtbörder lemnade de henne ensam.

"Här hvilar då den slagnes stoft! och af den store, som utgjorde hela Schwabens förskräckelse, återstår blott denna aska. Men jag skall fullgöra den ed jag svurit honom."

Efter dessa ord ingick hon i ett sidorum, aflade slöjan jemte hela den ridderligt sköna drägten, som omslutit hennes lif, och påklädde en svart hårsäck, skuren och sydd i skepnaden af en nunnas klosterklädning. Hon återkom, böjde ett knä vid urnan, aftog locket och hennes tårar föllo strida öfver den dödes stoft.

Under sju dagar tog hon ingen annan mat eller dryck, än torrt bröd och vatten, som hemtades från den stillastående dammen vid slottsmuren. Hon afklädde ej sin drägt och nedlutade icke sitt hufvud till sömn eller hvila. En timme hvarje dag slogos dörrarne upp, och det nyfikna folket af underhafvande och kringboende fick utanföre skranket vara vittne till enkans sorg, se urnan som inneslöt "den Förskräckliges" aska, och skåda hennes tårar.

På den åttonde dagen förkunnade tre uthållna trumpet-fanfarer ifrån borgens högsta torn, att begrafningsfesten efter borgherren, den stupade hjelten Mauritz von Hochmanswaldau, skulle firas; och man beredde sig att med all den herr-

lighet, som tillhörde den dödes rang, begå nedsättandet af hans aflefvor i slottskyrkan.

Urnan, innehållande dessa aflefvor, nedfördes i procession af åtta svartklädda pager, och Aldegunda i djupaste sorgdrägt följde efter till slottskapellet. Den heliga ceremonien började. Under tyst häpnad, mera än sorg, afhörde församlingen messan, och såg urnan nedsättas i det djupa grafhvalfvet; ty riddar Mauritz, den tappraste man vid Rhen, hade äfven för sina egna undersåtare varit mera en förfäran än en man af nåd och himmel.

Vid dagens slut lät Aldegunda förekalla en pater, som kunde skrifva, och tillika befalla den knekt inställa sig, som ifrån valplatsen hemfört den fallne riddarens ben.

"Herman," sade hon, "du, som i slaget var närvarande och kämpade vid riddar Mauritz' sida, berätta ännu en gång förloppet häraf: och ni, vördige pater Iven, upptecknа till efterkommandes underrättelse hans utsago; och icke blott den, utan derjemte en noggrann beskrifning på huru jag i sju dagar gråtit på riddar Mauritz' aska, och på den åttonde nedsatt hans urna i cherubimkoret. Så är min vilja."

Herman började: Höga fru, du min evigt förlorade, slagne herres ridderliga vän och sör-

jande enka! du vet, huru emellan min herre, den store riddaren af Hochmanswaldau, och den låge, ursinnige nidingen, gref Otto von Behmen —

"Jag vet deras strider," sade Aldegunda afbrytande, "fortfar blott med det du skall."

Du känner den ständiga fiendskap, som herrskade mellan min herre och honom, ett arf sedan århundraden från begges ättstore fäder. En mulen afton möttes Hochmanswaldaus skaror af Behmens, denna gång till antalet öfverlägsne. Vi slogos som tigrar. Min herre, den fruktansvärde Mauritz, stupade för grefve Ottos lans: men vi, hans trogne knektar, häraf ännu mer upptände till brinnande raseri, föllo öfver fienden med makt, slogo honom på flygten och behöllo fältet. Så räddade vi riddar Mauritz' lik undan arffiendens händer; och för att uppfylla den sista befallning, som han döende gaf mig, lät jag på valplatsen på ett bål, bygdt af femhundrade slagne fiender, bränna hans kropp till aska, innesluta den i en urna, fången ur närmaste ursuliner-kloster, och föra den hem till dig, o Aldegunda, min herrskarinna och fru.

Efter denna berättelses slut införde patern på pergamentet utförligt och noggrant äfven beskrifningen på de sju dagarnes uppförande, som Alde-

gunda iakttagit vid urnan, och slutligen på sjelfva likbegängelsen i slottskapellet.

"Försegla detta pergament, min pater!" sade borgfrun, "och bevara det i ert klosters arkiv." Han aflägsnade sig, och äfven Herman gick.

. . . . . .

Ett år förflöt, hvarunder den sköna Aldegunda aflägsnade sig ifrån den mörka borgen Hochmanswaldau, skådeplatsen för hennes lifs alla sorger, och återbegaf sig till sin barndoms hem Rheinstetten. Hon egde ingen lefvande slägting mer på sin egen sida, och äfven på hennes mans fans ingen. Hon egde intet barn. Sin omätliga rikedom använde hon till större delen åt de fattiga. Sjelf lefde hon i stor enslighet. Oftast besökte hon sin trädgård, der lummiga bokar och häckar af doftande buxbom emottogo ljuden ifrån hennes harpa: hon sjöng till den. Hon sjöng om sin egen lefnads korta vår. Trohet och kärlek var sångens innehåll: sjelfva dess ord ega vi ej: de voro ock inga andra än desamma, som stå inskrifna i hvarje strängt trofast hjerta och i hvarje heligt flammande själ. Dessa ord äro evigt sig lika.

En dag anmälde borgtärnan en fremmandes ankomst. Hvem? frågade herrskarinnan med anande rädsla.

"Eberhard von Alxinger."

En hastig blekhet öfverför Aldegundas kinder. Men det var icke den blekhet, som är föregångaren till döden, utan en blekhet till lif. Det var denna skära, sammetsartade hvithet, hvilken lägger sig som den vackraste och bästa grund under en begynnande fin rodnad.

. . . . . .

Om aftonen gingo de bägge älskande ensamne i samtal emellan lummiga bokar och häckarne af doftande buxbom. De hade älskat hvarann ifrån deras första, frommaste tid, då han var aderton år, och hon fjorton.

"Aldegunda!" sade Eberhard, "allt är således uppfylldt? dina eder till yttersta stränghet fullbordade? ingenting återstår nu, utom . ."

Intet! svarade hon och såg himmelskt rodnande till jorden.

"Utom lyckan" — slöt Eberhard sin mening, kysste sin brud, och slöt henne i sina armar. "Trogna, dufvolikt hvita bröst! i dag först efter så många år får hjertat klappa under dig?"

Hvar har du varit så länge?

"I det heliga landet," svarade han. "På sju år har jag icke sett denna nejd, och icke dig, förrän i dag, det vet du, Aldegunda: i dag stå vi öga mot öga, skänk mig nu en blick in i ditt skumma öde under de år jag varit borta."

Du känner, Eberhard, den urgamla fejd, som alltid var emellan husen Rheinstetten och Hochmanswaldau, och som i ålder, vigt och namnkunnighet endast kan mätas med ättestriden emellan Hochmanswaldaus och sjelfve den afskyvärde gref Otto von Behmens hus.

"Jag vet nog derom, Aldegunda."

Också mins du nog, fortfor hon, huru slutligen min far, utmattad af kampen emot riddar Mauritz' far, och vid åsynen af så många brinnande byar och härjade fält, slutligen kände sig benägen till en ättförlikning. När derföre en dag — denna fruktansvärda 17 oktober, som du och jag aldrig glömma — den unge Mauritz, ättfiendens tappre son, red in öfver vår vindbrygga, och, till biläggande af den hundraåriga tvisten, anhöll om min hand, sade min fader icke mycket deremot. Älskade mig Mauritz? den förfärlige? Schwabens fasa och Chur-Pfalz' skräck? Jag vet intet mera, än du sjelf vet, att jag svimmade i min faders armar. När jag vaknade, satt vid min sjuksäng en pater, som med tårar och sanning förklarade mig huru tusentals olycklige bönder och borgare med hustrur och barn kunde räddas från lågor och svärd, om jag blott . . . Min far fordrade icke — men han bad! Vår bröllopsqväll om aftonen, då vi voro ensamne, gick Mauritz fram

till mig med sin dystra, höga blick — som du mins, o Eberhard! — han tog min hand och sade: "Aldegunda, jag vet att du icke älskar mig; men stora ändamål hafva förenat oss. Du har i afton gifvit mig din ed, såsom maka; men jag vet, att du icke ogerna skulle se dig fri ifrån din ätts afsvurna och urgamla fiende: du är en guelf, jag en gibellin. Så hör! krig och kamp är mitt lif, jag går ut dertill och skall vara föga hemma. Kanske stupar jag, ett år eller annat. Aldegunda! svärj mig, att efter min död gråta sju dagar och nätter — men gråta dina ögons verkliga och sanna tårar — öfver mitt stoft; svärj mig, att derunder gå i en ursuliner-drägt, och ej sofva, ej äta, ej dricka mer än den strängaste nödtorft kräfver; svärj mig det, och fyll ditt ord, så skall du sedan vara fri ifrån mig." Jag såg i hans ögon en underbar flamma, jag öppnade mina läppar. "Men, fortfor han, fyller du icke denna ed, utan gör dig fri från mig det förutan, så må den grymmaste död bli din lott." Jag gick till krucifixet och svor. Eberhard, långa år voro hvad som sedan följde: äfven af dig togs den ed, min far fordrade, att du skulle fara. — Fejderna mellan guelfer och gibelliner upphörde på denna sida; min far dog i lugn. Gud har varit barmhertig: du har återkommit, Eberhard!

"Mauritz von Hochmanswaldau fins icke mera; du har gråtit vid hans urna så som han fordrade, och du är fri! Äfven Otto von Behmen har försvunnit?"

Nämn icke den föraktlige, Eberhard. Du vet att denne man, en afgrund af fulhet till själ och kropp, förföljde mig med sina anbud, och äfven sedan du reste, uppväckte han mer än en förskräckelse i vår borg, emedan svartsjuk låga standom upplossade i riddar Mauritz' bröst. O hvilka farhågor? Men lyckligtvis var mellan husen Hochmanswaldau och Behmen en outsläcklig kamp, emedan Behmen äfven var en guelf. Mauritz afhöll derföre grefve Otto genom svärd att närma sig till vår borg, de lågo i ständig kamp med hvarandra, och slutligen gingo striderna ända till död och förderf — för Mauritz åtminstone. Han blef af Otto slagen i dalen vid Engellau, och trogne knektar hemförde till mig hans aska. Underbart är att sjelfva von Behmen äfven ifrån denna tid försvunnit ur nejden: kanske omvänd genom helgonens förböner har han rest till någon vallfartsort, och lemnat mig i ro.

"Och vår egen högtid, när utsätter du nu den, Aldegunda?"

Hennes hvithet skiftade färg och hon svarade intet.

"Så tillåter du mig att utsätta dagen? Vår rysligaste dag må till minnet försänkas i vår sällaste dag. Jag utsätter den nästa 17 oktober till vår bröllopsfest.

. . . . . .

Sent om aftonen denna dag, då facklor och vaxljus glimmade genom alla fönster på det höga Rheinstetten, återkom det nyvigda brudparet ifrån slottsaltaret, och satte sig till bords med de talrika, förnäma gästerna.

Efter en stund vände sig en af de uppvaktande pagerna ifrån ett af slottsfönstren, gick vördsamt men hastigt fram till riddar Eberhard, och sade: "Herre, har du ännu något ledigt rum vid bordet?"

Brudparet såg förundradt på pagen.

"Jag ser en ny gäst komma öfver vindbryggan," fortfor han.

Ingen mera återstår af de bjudne, sade riddaren. Men är det en fremmande, objuden, som vill hedra vår fest med sin närvaro, han vare välkommen! Säg till om hans emottagande. Huru är hans utseende?

Pagen gick till fönstret och talade. "Med slutet hjelmgaller sitter en hög man på en stor svart häst, ridderliga i allt äro han och hans utrustning. Efter honom gå åtta bärare, som emel-

lan sig på en hög ställning föra en stor urna, hvit som snö, skinande som alabaster, och mest så hög, tyckes mig, som en menniskas längd. Hvad ser jag? utropade pagen, ifrån skogsbrynet framkommer en talrik skara väpnade ryttare. De omgifva slottet. Herre, sker detta till heder, eller har du krig med Schwabens gibelliner?"

Varen lugne, mina gäster, sade Eberhard. Jag eger ingen fiende på jorden. Detta sker oss alla till heder.

Starka ljud af kommandes steg hördes i slottstrapporna. Dörren gick upp för en mäktig och van hand. In trädde en riddare, som räckte med hjelmen nära till den öfversta dörrposten. Han helsade knappt och korrt på bröllopsfolket, men till brudparet gick han fram och slog upp hjelmvisiret.

Mauritz von Hochmanswaldau!

. . . . . .

Högt emot den svarta natthimmelen slogo lågorna af det brinnande Rheinstetten, och derifrån hördes icke mera de vilda ropen af kämpande, eller skränet af de mördade bröllopsgästerna; ty de voro redan alle instörtade i den påtända borgens lågor — Eberhard först af alla — och röken flög emot skyarne med berättelsen om en fest, som slutats på jorden, men som hoppades på fort-

sättning deruppe, dit röken gick . . skygg, hoppande i fantastiska former, mörk, och slutligen fallande till intet.

När Mauritz, med den afsvimmade Aldegunda framför sig i sadeln, hann hem till Hochmanswaldau, och ännu en gång såg sig om åt de aflägsna bergen, steg just den sista spetsiga lågan upp ur Rheinstettens ruiner. Denna lågspets, lik en tunga, sade honom att hans verk nu var fullbordadt. Han nickade bifall åt den röda talarinnan: så föll hon hastigt åter ned, och ingen eld syntes vidare på den öde, fallna borgen.

Mauritz red in till sig, gick upp för sina trappor med sin börda, lade henne ifrån sig på paradsängen, och befallde bärarne insätta den stora genomskinliga alabaster-urnan på golfvet i samma rum.

Vakna Aldegunda, sade han, och hör hvad jag har att berätta dig.

Hon stirrade upp, utan ord.

Under den tid jag varit borta, har jag varit i Italien, fortfor han. Jag har der kämpat som en rätt gibellin emot dessa guelfer, hvilkas förbannade slägte jorden alltför länge burit; men jag har icke blott kämpat. Se dig om! ser du denna urna? detta sköna arbete lät jag i Florentz förfärdiga — betrakta en gång denna alabaster —

jag vet att du anser mina ögon förfärliga och min uppsyn hemsk — se derföre icke på mig, utan på denne din hvita, vackra, genomskinliga urna — se på locket, Aldegunda. Se dock hit upp! Det är gjordt i skapnad af en kask, sådan, som om den är stor, trycker ned ett hufvud: detta lock kan öppnas och visar då en så stor mynning, att genom den en menniska kan nedkomma i urnan. Locket kan sedan också vridas till, så här, ser du, Aldegunda? och kan sedan icke mera öppnas.

"Gud! min Gud!" hviskade hon, "jag gret på din aska, Mauritz — Gud är mitt vittne, att jag hållit min ed: pater Ivens pergament tror du väl?"

På *min* aska? menederska! Han sade detta mycket långsamt, men med en låg röst, lik en aflägsen, dof åska; och han fortfor: Jag har också ett vittne.

Vid det genomträngande ljudet af hans jagtpipa inkom en person i rummet. Det var hans förtrogne lifknekt. Säg, Herman, och tala *nu* sanning: hvems aska hemförde du ifrån vårt slagfält?

"Stränge herre, det var gref Otto von Behmens, hans, som vi öfvervunnit vid Engellau, slagit till döds och låtit bränna på valplatsen, hans, som du befallde mig att hemföra — och til-

lika berätta, att askan icke var hans, utan din egen."

Menederska!"— sade den förfärlige, vänd till henne — förhatliga guelf! förstår du kanske ännu mitt verk? i sju dagar och nätter har du således gråtit på Otto von Behmens aska?

"Nåd! nåd!"

Gå ut Herman. Lifknekten gick. Stig upp, Aldegunda von Rheinstetten; jag älskar icke att hafva dig för mina fötter. Stig upp!

"Nåd!" hviskade hon ännu med brusten stämma och ville icke lemna hans fot, dit hon nedböjt sin panna.

Att du aldrig älskat den uslingen von Behmen, det vet jag. Om denna mened talar jag icke. Stig upp, och se en gibellin i ansigtet!

Hon vågade en blick i hans öga, men slog den genast ned.

Aldegunda! du, sista guelf i Schwaben, du skall dö. Att du icke älskat mig, derom var ej frågan; också jag har icke älskat dig, derom bär denna purpurbehängda paradsäng vittne. Men — stora ändamål gå framför små! — Aldegunda, du har brutit din ed, du har aldrig gråtit på min aska, ändock gjorde du dig fri och du gaf en Eberhard din hand. Du vet den brutna edens följd. Kom — allt är beredt och färdigt.

"Mauritz! jag viste icke annat, än att stoftet var ditt! Och jag gret derpå.

Hvad du viste eller icke viste, Aldegunda, derom är icke frågan. Jag talar om din brutna ed. Jag viste mer än du, och jag beredde allt åt dig i Italien. Din urna är färdig.

"Himmel! hvad jag är törstig" — hördes knappt och nästan medvetslöst ifrån den olyckligas läppar, under det att hon sanslös sjönk tillbaka emot karmen af en stol.

Mauritz såg länge och genomträngande på sitt rof. Hans ögon voro en gibellins på en guelf. Hon är törstig? Hon har kanske ej druckit alltsedan vid det der bröllopsbordet — ha!

Litet derefter fortfor han lika doft och knappt hörbart: "Mat får hon aldrig i verlden mer — skulle jag kunna unna henne en dryck?"

En fruktansvärdare blick har aldrig smält till ett skimmer af barmhertighet, än ögonkasten i riddar Mauritz von Hochmanswaldaus ögon, då han gick undan ifrån den förlorade, gick till ett litet hemligt skåp i panelen, öppnade en dörr, innanför hvilken essenser, oljor, utsökta viner och åtskilliga droger, nödvändiga för en medeltidsriddares toilett, befunno sig; tog ur skåpet en guldbägare, fyllde den, gick till Aldegunda, ställde sig på knä, sökte öppna hennes läp-

par, och sade mildt, nästan darrande till henne: "Drick!"

Hon såg upp med ett döende ögonkast, öppnade sin mun och drack. Hon kände sig svalkad deraf, och sade: Tack! Hon slöt åter igen sina ögon liksom till hvila. Han steg upp och strök med handen öfver pannan. Han var nu åter den högvuxne. Han strök ännu en gång håret ur pannan. Nu var han ånyo en gibellin.

. . . . . .

Borgens undersåtare och folk af alla slag tillätos utan hinder och tvång gå fram och tillbaka öfver borggården, kring fönster och portar. I synnerhet fingo de det, när borgherren sjelf var bortrest. Man hade sett honom dagen efter sin återkomst ifrån den härjade borgen Rheinstetten ensam rida bort, förmodligen till nya härtåg.

Man gick derföre så mycket nyfiknare kring slottskapellets fönster, som man genom dem tydligen varseblef, att om natten en hög, utmärkt skön alabasterurna blifvit dit insatt. Såsom koret var läst, och ingen tillgång gafs för folket att nu komma in ens i kyrkan, måste man nöja sig med att genom fönstren betrakta det stolta, nästan genomskinliga arbetet. *Nästan* genomskinlig, sade åskådarne hvarandra, att urnan var; ty man tyckte sig omisskänligen varsebli att man

skulle kunnat se tvertigenom den, om icke inne i urnan, under det tillskrufvade locket, befunne sig en varelse, som satt, stod eller i krökt ställning stödde sig. Detta ökade allas förundran — tills med en vild rysning åskådarne sprungo bort, ropande: den inneslutna rör sig — hon lefver! lefver!

Borgfogden, lika dyster som sin herre, svarade på inga frågor, gaf ingen nyckeln till slottskyrkan, och en stormning kom ibland Hochmanswaldaus undersåtare aldrig i fråga. Hvar och en gick hem till sig. Fasan dref dock en och en annan stundom till fönstret. Efter en dag eller så berättade de nyfikne för sina hemmavarande, att varelsen i urnan icke mer tycktes röra sig. Åtminstone syntes ej vidare någon förändring på den lutande hvita skepnaden.

Veckor förgingo. År förgingo. Många år.

. . . . . .

Förtärd af sjukdom låg den åldrige riddar Mauritz von Hochmanswaldau på sin sotsäng, och hans biktfader satt vid hans sida. Patern vek undan purpurfällen på paradsängen, för att efterse om den sjuke ännu fick någon slummer.

Mauritz for upp och såg på biktfadren med brinnande ögon ur de djupa hålorna. "Antonio!" ropade han.

Jag är hos er. Lugna er, ädle herre. Jag har låtit anskaffa och hitföra ifrån kyrkan —

"Godt, pater! men innan jag begär att få njuta det heliga sakramentet för sista gången — nådige Gud! — innan jag begär absolution af er, Antonio; så har jag ännu en bikt att göra."

Jag är beredd att höra allt! allt! äfven ännu mer — ännu förskräckligare —

Den sjuke såg på honom undrande. "Ännu mer? ja, hvad du hittills fått höra, hvad var det? nådige Gud! Antonio — helvetet är mig beredt — jag har — jag är — ingen skärseld hjelper — inga marter förslå."

Lugna er, herre. Sakramentet skall —

"Antonio, *jag* är en *menedare*! förstår du, menniska? Jag, för hvilken hållandet af hvarje ed var allt, jag sjelf har brutit — oh! Helige pater, begriper du riktigt, riktigt djupt hvad jag menar? Nej, du begriper mig icke. En ed, Antonio, skall hållas, eller — helvetets lågor låga ju evigt? riktigt evigt? säger icke Assisi så?"

Ja, herre. Men —

"Antonio, så hör den ed jag svor min döende far. Jag har bevarat denna min största hemlighet dold, tills nu, tills allt, tills intet hjelper mera. En ed, gifven åt en fader, o Antonio?

Du

Du vet, att han var en gibellin som jag. Länge hade han fortsatt kampen emot guelferne i vår ort. Sjelf omsider dödligt sårad, uppretad öfver den gamle Ulrich von Rheinstettens och hans vasallers oböjliga motstånd, lät han föra sig hem till sin bädd, och kallade mig till sin sida. "Mauritz! sade han, sätt ditt finger på krucifixet och svärj. Jag satte mitt finger på den korsfästades panna. Svärj! fortfor min far, svärj att till lif och grund utrota allt hvad guelf heter: svärj att ur din själ utgallra hvarje gnista af barmhertighet emot denna förbannade afföda: svärj att framför allt med våld eller list förgöra Ulrich von Rheinstetten och allt hvad af honom härkommit. Mauritz! detta är din döende faders ord: visar du den ringaste gerning af nåd emot dem, så vare du sjelf evigt förbannad." Varm af kärlek och beundran för min höge fader, svor jag den ed han begärde, han dog och tog mina svurna ord med sig."

Den stränge riddaren, er fader, så hämndgirig och så grym, var icke en sant christelig man.

"Pater, den saken hör icke hit. Min ed har han fått — och hvarje ed måste hållas. Detta är det första af allt, som jag lärt mig: jag lärde det tidigt — tidigt som barn, ganska tidigt."

Riddar Mauritz, ni har också ingenting att förebrå er: Rheinstetten, hans slott och hela ätt är utödd.

"Aldegundas död känner du, Antonio, men du känner icke ännu allt. Oh!"

Den grufliga bikten om huru ni inneslöt henne, har kyrkan upptagit i sitt sköte. Något förfärligare ämne kan ni icke upptäcka.

Mauritz såg ånyo på munken länge och genomträngande. Slutligen sade han: "Antonio, är du vansinnig? Aldegundas död? Detta var en rättskaffens handling, en ren följd af min svurna ed: icke ångrar jag det rätta som jag gjort. När jag hos den gamle Rheinstetten anhöll om hennes hand, var redan då min plan densamma, som den sedan blef i utförandet. För svag att med öppet våld bekriga den gamle riddar Ulrich, tog jag min tillflygt till list, och jag lyckades fullkomligt. För att afväpna honom och få hans dotter i min makt, förebar jag en slägtförlikning, som var min egen djupaste afsky. Den bedragne gubben gick in derpå: Aldegunda blef min. Den önskan jag framställde för henne vår bröllopsnatt, var intet annat än en af mig utlagd snara för henne. Jag bad henne gå ed på att äfven efter min död ej öfverlemna sig åt någon annan, förrän hon gråtit på min aska. En så from och

obetydlig begäran kunde hon icke hafva skäl att vägra: hon svor. Efter några års fälttåg i sydligare länder, anföll jag slutligen gref Otto von Behmen, en annan förhatlig guelf, som jag också ville förgöra, jag besegrade honom: och nu fulländade jag min krigslist. Du känner redan hur detta lyckades. Jag lät min lifknekt förkunna Aldegunda att det var jag, som fallit, och att det var min aska, som hemfördes."

Så bedrog ni sjelf er oskyldiga maka!

"Men Antonio, är du förryckt, pater? Hade jag då svurit, att aldrig begagna mig af en krigslist? Hade jag aflagt ed på att icke utsprida någon förvillande underrättelse? Nej, visst aldrig. Emellan krigande partier är försåt både lofligt, rätt och alldeles nödigt. Men hon deremot — *hon* hade gjort den eden, att, förrän hon gråtit på min aska, icke taga sig fri från mig. Aldegunda gret icke på mitt stoft, gaf ändock Eberhard sin hand, hon blef alltså en menederka, såsom min plan var att hon skulle bli: och jag har dödat henne. I allt detta har jag uppfyllt min egen ed, gifven åt min ädle, store fader, han, som hade rätt att fordra allt af mig."

Ni är på en villande stig, inföll patern; en ed skall endast hållas med vilkor att den icke kräfver hvad orätt och ogudaktigt befinnes, såsom —

"Med *vilkor*, Antonio? är du förbannad? Du vet då icke hvad en ed är; och du har icke pröfvat ditt eget begrepp derom. Är en ed detsamma som ett annat ord?"

Nej, visst icke —

"Förstå då, Antonio, att en ed måste hållas ovilkorligen, annars är det alldeles ingen *ed*, utan endast ett ord såsom andra. Vill du anse en ed vara af samma slag och natur som ett annat ord, endast starkare?"

Nej, herre, den måste vara af annat slag. Ni talar skarpt, och det ryktet är visst sant som jag hört, att ni i ungdomen varit undervisad af en sträng, lärd och skarpsynt man.

"Så forska då i djupet af dina egna tankar och begrip, att om du tillåter dig att hålla eller icke hålla en ed, allt efter som det eden kräfver är rätt eller orätt, så är dermed allt begrepp om eden sjelf borta. Hvarföre gicks eden, om du likväl sedan har att lämpa dig, icke efter edens ord, utan efter hvad som finnes vara rätt eller orätt? Det skolen J ju göra såsom christne ändå? Du bör väl kunna inse, pater, att då vi såsom rättskaffens menniskor böra i allting göra rätt och undvika det orätta, så blefve eden utan allt ändamål för sig, blefve såsom hvarje annat tal man fyller, eller icke fyller, allt efter

som rättheten fordrar; och eden skulle ingenting mer vara än blott något kraftigare, men alltid af samma slag och natur. Detta har du dock erkänt att eden icke är. Hvad är då eden? Jo, om man svärjer på någonting, så betyder det, att man skall verkställa det bestämdt, det må gå och vara huru det vill. Förstår du icke det? Annars gifves ju alldeles ingen skillnad emellan en ed och hvarje annat ord, man fäller?"

Också säger ju vår herre Christus sjelf: jag säger eder, J skolen icke svärja —

"Så, pater, är du nu der? du är då på samma stig som de kätterske nylärarne; akta dig. Nå godt: det må väl vara sant, att kyrkan, allmännelig, katholsk och helig som hon är, i detta som i annat infört mycket, det Christus aldrig lärt, och äfven infört hvad han rent förbjudit: det må vara sant att eden är ett påhitt af edert eget skrå: — så aflys den då, om du har makt och kraft dertill; säg, att ed skall aldrig göras. Men så uppriktig och sann måste du vara och tillstå, att om ed skall vara till, så måste den gälla utan vilkor och händelser af hvad man vet eller icke vet, af hvad som är rätt eller icke rätt. Medgifva måste du också, att hvilka strider, hvilka stolta fejder, hvilken ädel kamp, hvilken ära skulle slutligen återstå, om eder ej vore att fylla?

Man hade då blott att hålla sig till det sanna i hvarje sak, till det enkla och lyckliga, det, som lätt nog erbjuder sig sjelf. Hvilket eländigt lif, utan kamp och utan glans! Jag vet knappt hvad vi riddare, eller ni prester skulle hafva att göra här i verlden då mera, om icke det obetydliga, att låta allting vara i sitt sanna skick, och endast rätta när något derifrån afveke. Hvilka höga ättekrig, oss riddare och furstar emellan, skulle väl då kunna fortgå? och huru skulle våra folk kunna lifvas till ärorika bragder för vår skull? Huru skulle folken kunna lära sig att hata hvarann? Jag fattar icke ens hvilket område till sluts skulle kunna återstå för hela hatet sjelf, denna ansträngningarnes stora lifsgrund. Nej — ed måste vara! Antonio! den måste vara — måste var — måste va — svara mig! skynda fort, o pater, innan jag far till helvetet —"

Store Gud — hvarför skulle ni då fara till helvetet, ädle herre? för detta? ni, som visst hållit hvarje ed?

"Vet, olycklige munk — vet, att jag — efter allt detta — jag sjelf är en menedare!"

Gud och alla änglar? hvilken ed har då en man, som ni, brutit?

"Jag har brutit den ed jag gaf min far —"

Jag förstår er icke.

"Så begrip, Antonio, att denna Aldegunda, hon, som jag svurit att utan barmhertighet gifva till rof åt döden —"

Denna ed har ni rysligen hållit.

"Nej, o prest. Hör min sista bikt! Ämnad att lefvande inneslutas i den alabaster-urna, som jag för detta ändamål låtit hugga i Italien — ämnad att dö den grymmaste död, att så småningom hungra och törsta — i tvungen, i nedtryckt ställning — just också derigenom hindrad ifrån den yttersta tillflygten till näring . . de egna armarne! ämnad att, lik hvarje af eder sjelfve inmurad klosternunna — ha!"

Ni gaf er gemål en läskedryck innan ni inneslöt henne: är det då detta, som så qväljer ert samvete?

"Nej, munk. Jag gaf denna guelf icke en läskedryck —"

Hvad?

"Hör! Af barmhertighet — af någonting — af en känsla för henne — förbjuden — o Antonio, jag gaf henne gift!"

Himmelske Gud?

"Gift, pater. Begriper du nu? Jag gaf henne gift, emedan jag — jag kunde ej uthärda, att hon — derinne — skulle lefva, lida länge. Länge, kanske —"

Mauritz, i kyrkans namn beder jag er, lugna er! kasta icke ert bleka hufvud så —

"I kyrkans, edernas och sakramenternas namn — hu! Förstår du, att jag har haft nåd emot den, som jag svurit — svurit att —"

För krucifixets skull, stilla er!

"Hu! — på krucifixet gjorde jag just den ed jag brutit. Jag är en brottsling! jag är en fasa! jag är, hvad folket kallar mig, *den förskräcklige!*"

Var barmhertig, var åtminstone så barmhertig emot er sjelf, som emot henne —

"Gift, Antonio, gaf jag henne. För menniskor var jag alltid en fasa, det viste jag, det måste jag vara: min ställning, min ätt, min faders vilja, min ed ville så: jag var fast och lugn dervid. Nu — nu — oh! — jag är en menedare — jag är en afsky, ej för menniskor blott, men för Gud — för Honom, min stränge fader! för min egen utkorade himmel! Vik — vik bort, Antonio! — gå — gå — jag dör — ser du icke, att lågorna ren fatta i sängens purpuromhänge — fly, arme! — förbannade, vik! — elden står i mitt hår! — det brinner! det brinner! det brinner!"

Ellen.

Gutenberg Bot.

Band IX.

I. Kapellet.
II. Fadenet.

FRIA FANTASIER

ELLER

Törnrosens Bok.

Ny Fortsättning.

BAND IX.

I. KAPELLET.
II. PALATSET.

STOCKHOLM.
HÖRBERGSKA BOKTRYCKERIET,
1838.

KAPELLET.

Det är en stor sanning, att ålderdomen i hvarje århundrade ser på ungdomen som på sin prest, sin anförare, sin hjelp, sin styrka. Det är det unga som skall draga verlden fram. Gud sjelf var en blott trettiotre års man, när han dog för verlden, och införde ett nytt lefnadssätt genom korset.

STOCKHOLM.
HÖRBERGSKA BOKTRYCKERIET,
1838.

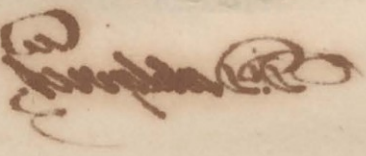

KAPELLET.

En Dag.

En tjugutre års man med ett ganska godt ansigte och en öppen, glad blick steg upp och satte sig i en schäskärra af tarflig beskaffenhet. Han såg bakom sig och fann sin lilla kappsäck, rund och väl hopsnörd, ligga i full trygghet nere i åkdonet bakom sittsen. Han tog derföre tömmarne och lät hästen i sakta traf föra sig ut ur Kalmar stad genom södra porten. Åt de höga och breda torfbelagda vallarne nickade han sitt farväl, rullade fram på bron öfver den djupa vattengrafven, som går kring staden, for fram genom den s. k. gamla staden, hvilken numera blott är en förstad åt sin dotter, det nya Kalmar, och kom efter en liten stund ut på landsvägen, som löper till Vassmolösa.

Då den resande hunnit ut på sjelfva vägen, lemnade han tömmarne åt skjutsgossen, som satt vid sidan venster om honom, och han roade sig sjelf i stället med att försjunka i betraktelser. Han hade nyss blifvit prestvigd i Kalmar stifts herrliga domkyrka, hvilken i architektonisk skönhet

eger få sina likar i Sverige. Med djup och andaktsfull glädje gick han ännu en gång i tankarne igenom hela den stora akt, hvarigenom han invigts till Herrans tjenare och en menniskornas bästa vän på jorden. Det hade för honom icke varit en ringa glädje, att straxt derefter bekomma missiv såsom adjunkt till en af de vackraste socknar i Södra Möre, i sjelfva skären nedåt Blekingsgränsen. Han reste nu till denna sin bestämmelse. Det var bittida på söndagsmorgonen. Han skulle just denna dag hålla sin första predikan i sitt blifvande hem. Vägen ifrån Kalmar och dit var ej längre, än att han beqvämligt kunde hinna åka den innan gudstjenstens början.

Man anmärker, att en adjunkt, som reser ut till sin blifvande pastor, bör väl begifva sig dit några dagar innan han ämnar hålla sitt inträde i församlingen. Men göromål, som här icke kunna omnämnas, hade qvarhållit honom i Kalmar hos den gamla enkebiskopinnan Stagnelius; och som han redan förut både personligen kände sin blifvande förman, kyrkoherden i * *, och äfven med honom brefvexlat rörande dagen för sin utresa, ansåg han intet stötande ligga i denna senhet.

Klockan var half sex på morgonen, fåglarne sjöngo, och den angenämaste sol log öfver hans resa. Han for förbi Ljungby — hvarest det var

alltför tidigt att nu åka in och uppvakta biskopen, om han också haft läglighet eller lust dertill. Snart fann han sig framme vid Vassmolösa, och böt der om häst.

Trakterna i Möre blefvo allt behagligare, ju längre söderut han kom. Han var redan vid Vernaby. Här steg han af, under det den nya hästen förspändes, och han beslöt att till fots vandra genom parken fram till det nära bredvid liggande Vernanäs; hvarföre han tillsade sin skjutsgosse att ensam köra landsvägen och invänta honom sjelf på andra sidan om herrgården vid den bekanta svarta grinden.

Redan vid Vernaby reser sig upp för ögat, söderut, anblicken af de fyra höga poplarne, som stå vid sjelfva *Vernanäs* herresäte, och liksom utgöra en "känning" deraf vidt och bredt, utan att huset sjelf syns förrän man anländer nära dess grannskap. Få ställen i Sverige utbreda sig i en skönhet af så angenämt slag, som parken vid Vernanäs, hvarigenom den unga prestmannen nu gick. Det är icke en tafla, intagande genom melankoli och pittoresk fattigdom; nej, rikedom och bördighet omgifva vandraren här: han går på Oxenstjernas grund. Genom en äng med gräs, så högt som adjunkten sjelf, smög denne sig fram på den slingrande gångstigen, och beundrade de talrika ekar,

som med mörkgröna, yfviga kronor öfverallt på ängen höjde sig ofvanom gräset. Guds godhet emot menniskan, redan på jorden, omfamnade henne här i storhet och ymnighet. Den vigde yngligen gick andaktsfull och hade försyn för att skada äfven det ringaste grässtrå. Hans hjerta höjde sig i en tyst bön; han påminde sig icke nu orden i sin skrifna predikan, som han bar i bröstfickan, men han kände sig sinnad att heligt tala för menniskorna utan all annan förberedelse, än tjugutre år, tillbragta i fromhet och dygd hos kärleksrika, fattiga föräldrar.

När han genomträngt ängen, kom han på den mellan Vernanäs och saltsjöviken gående stora herrgårdsvägen, som är så karakteristisk genom sitt röda grus. Han fortsatte denna väg ända tills han mötte den gamla trädbyggningen vid stranden, hvari sjelfva grefvarne af Södermöre kanske huserat, och som nu gaf en besynnerlig anblick genom sitt emot vår tid afstickande byggnadssätt. Sedan adjunkten hastigt besett detta minnesmärke af ålderdom, vände han på den röda vägen åter tillbaka, och steg nu in i det nya Vernanäs's trädgård. Han mötte ännu ingen lefvande varelse. Tigande gick han på de slingrande sandgångarne, steg öfver kanalernas små broar, och blef slutligen villrådig huru han skulle hitta kortaste vägen ut till stora

landsvägen, der hans åkdon väntade. Just i detta ögonblick af bryderi kom en barnflicka, om elfva eller tolf år, efter sig dragande en vagn, fylld med åtskilliga bylten, likt sammanrullade barnkläder. Det syntes, att i den lilla vagnen brukade väl annars en lefvande varelse, lindornas egare, åka; och hvilken barnflickan förmodligen var van att draga i den. Men nu låg der endast linnekläder; och det förekom vandraren, att den lilla vackra tjenarinnan så här bittida var ute med dem för att i en rännil skölja dem, och sedan föra dem hem åt sin lilla beherrskare, som torde vakna vid frukosttiden.

Hvilka små tankar hos en prest? Men flickan med sitt allvarsamma, något bleka, högst intressanta ansigte, såsom barn stundom hafva det, var den enda menniska, som i hela det sköna landskapet mötte honom. Han begärde af henne anvisning om vägen. Hon gick då med sin lilla vagn framför honom öfver flere krökande sandgångar genom den praktfulla parken. Han märkte, att hon, för hans skull och för att visa honom, körde en väg, som förde henne långt ifrån trädgårdskanalerna, hennes egentliga bestämmelse. Slutligen hunno de fram till sjelfva herrgårdsbyggningen, som gulmålad och nyreparerad prunkade vid foten af de förut omtalade fyra himmels-

höga poplarne. Vägen till landsvägsgrinden gick nära förbi här. Han bad nu flickan icke göra sig besvär längre. Vid afskedet klappade han henne vänligt öfver hjessen; hon hade så infantilt behagligt prydt det intagande morgonlandskapet, och hennes lilla nigning, vid hans afsked, var full af uttryck. I detsamma han så der lent klappade och strök hennes hår, kom han också att kasta ögonen upp åt karaktersbyggningens fönster. En rullgardin drogs der just då upp, och han mötte ögonkastet af ett åldrigt fruntimmer i fin natthufva, synbar bredvid den uppgående gardinen.

Den unga mannen oroades likväl icke häraf. Han hade sig bekant, att fru majorskan Mannerskantz, egarinnan till Vernanäs, nu var hemma sjelf och äfven hade sina begge svärdöttrar hos sig; men tiden tillät honom icke att göra dem sin uppvaktning. Han gick derföre oförtöfvadt bort till den svarta grinden vid stora Kalmarvägen; åkdonet stod der redan, han satte sig upp och åkte.

Så kom han mot Påboda, men vek snart åt sidan ifrån stora vägen bort om Segelmara *) in på den mindre stråt, som skulle föra honom till sin blifvande pastor. Han var nu kommen i sjelfva skärgården. Hans hjerta klappade högre, ju närmare han viste sig vara den älskade kyrkan, deri han

*) Ett skönt, poetiskt ställe, likasom de följande.

om en stund skulle uppträda. Vägarne blefvo allt smalare och mera öfvervuxna; han nalkades en vik af hafvet. Han hade snart blott en liten bit fram till prestgården, och till moderkyrkan. Men här, vid en knappast synlig afväg, mötte honom en man, som höfligt helsade och frågade "om icke han vore herr adjunkten." Vid bejakande deraf, framförde mannen (en klockarpost) budskap ifrån kyrkoherden, att herr adjunkten icke nu skulle åka upp till kyrkan, utan begifva sig vesterut i skären till kapellet, för att der hålla sin predikan, emedan bud ingått om dervarande kapellprests hastiga insjuknande; och som tiden är kort — fortfor klockarposten med en bugning — "Så skall jag genast fara dit", afbröt den godlynte unga mannen; "framför allenast min ursäkt till herr kyrkoherden, att jag icke först besöker honom i prestgården, utan oförtöfvadt beger mig till kapellet." — Det skall ske, svarade posten, och lyfte på hatten.

Lyckligtvis hittade skjutsgossen äfven den slingrande svårfariga stigen till kapellet, hvilken väg dock blott till hälften gick öfver land. Efter en liten stund var den slut och vattnet tog vid. Här låg en stuga, och en rokarl kom ut, som förde adjunkten ned till sin båt. Så vajade han redan på hafsviken, och såg framför sig på andra sidan den täckaste strand af en utskjutande udde.

Efter en stunds rodd, då de omfarit udden, upptäckte sig kapellkyrkan, hvilande hvit och mild midt i sitt gröna landskap. Hvilken åsyn! Redan blott det, att en kyrka står der — låt vara af sten eller träd — redan blott denna gestalt har en omätlig inflytelse på menniskan. En byggnad reser sig för ögat, uppsatt utan allt annat ändamål, än för kärlekens och fridens skull allenast. För ingen ekonomisk nytta är den byggd — men för andelifvets oberäkneliga nytta. Sjelf under ett osynligt värn, beskärmar denna byggnad menniskorna osynligt. Få hus på jorden kan man se utan att betrakta deras väggar med en viss större eller mindre rysning för de ohyggliga saker, som derinne kanske föröfvats. Men kyrkan — hvilket förvånande hus! — oskuld tyckes vara dess tak, himmelsk omvårdnad dess väggar, vördnaden dess golfstenar, hvarpå menniskan trygg och räddad undan verlden får stiga.

Om den unga presten, som roddes fram till kapellet, också delade allmänhetens tankar om den opresterliga beskaffenheten nuförtiden hos flere af sitt ståndsmedlemmar, så hade han likväl redan ur öppenhjertiga theologers skrifter lärt sig inhemta skillnaden emellan religion och sofismer. Den förra är alltid stor, men de sednare alltid små. Gudsfruktan är god i dag, som i går och

i morgon. Religionen, om ock dold eller skymd, lefver och räddar sina älskade: menniskan och naturen. Ingenting står närmare naturen, rent och oskyldigt fattad, än religionen, då hon är menskligt känd, likasom hon blifvit gudomligt gifven.

Båten lade till, och den unga adjunkten steg i land, vördsamt skygg, likasom på en vigd jord. Kapellkyrkan låg blott ett par stenkast upp ifrån båtstället. Men innan han gick dit, fästades hans ögon af en mörk och ruskig stuga nära vattnet, och hvarur sex, sju eller åtta trasiga barn, nyfikna vid hans ankomst, sprungo ut. På söndagen? tänkte han, och likväl så illa klädda?

Men — kanske hafva de intet bättre, tillade han i sina tankar; han viste att skärgården ofta var ganska fattig, och marken, hvartut han såg, syntes högst mager och bergbunden, ehuru litet grönska på ytan gaf landskapet, i synnerhet då det sågs på afstånd, ett leende utseende. Han nalkades de åtta. Den minsta syntes ett år gammal, de andra i rad derefter, upp till nio eller tio år. Oaktadt slarfvorna voro de likväl alla renliga, och hunger, men icke smuts, vanställde deras ansigten, hvari ett visst uttryck, ett ögonkast hos alla barnen af lika slag, visade det de voro syskon. Presten såg sig förgäfves om efter föräldrar. Hvar har ni far? kära barn — eller,

tillade han med en hastig inre skrämsel — hvar har ni åtminstone er mor? — Den äldsta af syskonen, en långhårig gosse, svarade: "Far är på sjön, och mor har gått i kyrkan, ty det är söndag i dag, herre."

Det är söndag — ja, mina barn! skall då icke äfven ni gå i kyrkan?

"Nej!" svarade han, som så manhaftigt förde ordet, och i hvars tal alltid syskonen med åtbörder och miner instämde.

Nej? — och hvarför icke?

"Mor vill icke, att vi skola visa oss för församlingen, ty ser herrn, vi . . om hvardagarne gå alla grannarne så här, som vi . . men om söndan vill man icke —"

Ni behöfver icke skämmas för Gud, kära barn, huru ni ser ut på kläderna; kom till kyrkan vackert. Går ni icke i kyrkan, huru skall ni då få föra något Guds ord?

"Åh, det går allt," svarade han. "Mor talar om för oss hela predikan, när hon kommer hem".

Har er far varit länge till sjös?

"Han for ut att fiska för många dar sen! — Han kommer väl hem med det öfriga skärfolket åt qvälln i dag".

Fiskar man här på söndagen?

"Jaja men, gör man".

Då fins här väl ingen i kapellet, som bivistar gudstjensten i dag? kyrkbacken är ock ganska tom.

"I kyrkan är väl samladt allt som fins här, menar jag, ser herrn, både gubbar, gummor och alla sånana barn, som kunna få gå åt kyrka".

Intet annat folk, än gubbar, gummor och barn?

"Ja — och mor min till — hon är ung, hon — annars är det bara käringar i kyrkan deruppe, för ser herrn de äro till sjös alla menniskor. Mor var den enda af de unga, som icke for ut med, ty hon är sjuk som bäst, och så måste hon se efter lilla Kersti och ge'na mat, förstår herrn".

Presten vågade en blick in i stugan. Han hade ej varit i skärgården på så nära håll förr. Derinne såg ut som om ingen ätit på många dagar. Åtminstone fans i spisen intet spår till sådant, som om det händelsevis osnyggar, dock vederqvicker: — ej en gång någon potatis, ej den minsta, märktes; och intet skåp eller kyffe, som kunde dölja det oumgängliga.

Är hvar och en här i kapellförsamlingen så fattig? frågade adjunkten.

Fattig? hvad menar herrn?

Herrn vardt litet storögd vid den upptäckten, att den fattiga gossen icke sjelf viste hvad fattigdom var. Jo, kära du, sade han, jag frågar

om alla här i kapellaget nödgas äta så litet som ni, stackare.

Äta, som vi?

Ja.

Vi ska nog äta, må herrn tro, bara far kommer hem med fisken. Men visst har han dröjt länge nu, och längre än andra, tillade gossen med en blick åt sidan, som till hälften dolde sitt sorgsna mod.

Men hur kommer det sig, att man fiskar om söndagen? frågade adjunkten.

Jo, herre, fisken håller ingen helg, och derföre får ock den, som vill ha'n, icke helga, utan när stimmet kommer, så måste en ut med don och med redskap, om en vill ta något.

Du kan hafva rätt. Och din far har varit längre borta, än det öfriga skärfolket?

Ja, sedan början af veckan, herre, och det är allt länge. Mor tror att han farit öfver åt Öland, för Sven Carlson har sett att han miste sin båt i stormen i tisdags, och kom som nogast undan i en annan farkost; men han kommer väl hem med det stora fiskelaget i afton.

Och då får ni mat?

Och då få vi dansa, herre, och det är bättre det!

Den frammande förundrades öfver denna hur-

tighet, för hvilken flere dagars hunger betydde mindre att få stillad, än nöjet af en dans. Gossen behagade honom — han begrep icke huru det kom sig, men han tyckte sig hafva sett samma eller ett dylikt ansigte någonstans förut — "hör du," anmärkte han — 'du, som tänker dansa, och icke räds att visa dig så slarfvig för menniskor, kom nu med till kyrkan, och räds icke mera för Gud".

Åh herre, dansa det kan en nog. När man har fått fisken på land, då äro alla rika som Gud fader, och ingen ser efter hur en är, utan man sjunger hei ho! och hopp ho! — men i kyrkan, nej, adjö herre, dit går jag aldrig förr än far kommer hem från Ottenby, och mor tror att han har vadmal med sig hem åt oss alla.

Men hon fruktar ju, att han lidit haveri?

Åh han kan allt simma han — far si. Men om han kommit öfver till Öland, som Sven Carlson tror, så har han en fordran vid Alunbruket för fisk sen i vårars; och då har han köpt vadmal, och kommer hem med det stora fiskelaget, som väntas i qväll.

Denna unga "skäribo" var således omöjlig att nedslå genom några sorgliga betraktelser. Presten hade väl också sjelf icke gjort dem för annat, än att efter sorgen sedermera kunna få trösta de små

med religionens hjelp; men barn tillhöra icke religionens horizont, och äro nästan aldrig i stånd att tröstas, emedan de icke, att börja med, äro tröstlösa. De kunna väl grina och gråta för småsaker, men det stora är dem en munter lek. Efter dessa anmärkningar gick den goda adjunkten upp till kyrkan. — Hvilket auditorium skall jag få i dag? tänkte han.

Men utlefvade gubbar och gummor äro också folk. Han trädde närmare. En man med knotigt och fult ansigte, stödd på kryckor, mötte honom vid kyrkdörren, tog af sig mössan, och ansträngde sig med synbart och stort bemödande, att för "herr pastôrn" — såsom han muttrade emellan de begge tandlösa käftarne — draga upp klinkan och öppna den massiva kyrkdörren. Adjunkten nickade åt honom vänligt helsande, och steg in. I sanning dystert. Denna åldriga kapellbyggnad, som, sedd ifrån sjön på afstånd, förekommit så lockande och inbjudande midt i sin gröna ängd, uppreste nu omkring den inträdande endast mörka, lutande väggar, och ställde för hans ögon gamla omålade, men genom tidens åtgärd blanka stolpar, än här och än der understödjande taklaget sjelf eller små utbyggnader nära under taket, som föreställde lektare. Den fremmande hade aldrig förr varit ute i hafsbandet, och hade icke sett kapel-

let. Blott den herrliga moderkyrkan, liksom dess förmögnare församlingsmedlemmar och bördiga omgifning, kände han; taflan deraf hade han under hela resan haft för sitt sinne. Nu deremot trädde han in liksom i en ny, oförväntad och ganska allvarsam verld. De gistna, ej af färg men af mycken nötning mörkbruna kyrkbänkarne stodo utan särdeles symetri, och måste redan från början hafva blifvit byggda utan strängt iakttagande af vinkelmått och passare. Adjunkten såg sig omkring under sin långsamma vandring fram på kyrkogången till sakristian: han såg sig om för att få ögonen på sitt blifvande auditorium. Bänkarne voro glest besatta; likväl funnos omkring trettio eller fyratio personer i strödda och tankfulla grupper. Vid den unga prestmannens framträdande reste de sig småningom alla — det vill säga, de som kunde resa sig — ty flere halta eller till hälften lama gjorde väl en sned och plågsam rörelse att komma upp ur sin sittande ställning, och vara med i den allmänna tysta helsningen eller vördnadsbetygelsen för presten; men det lyckades merendels blott på ett ganska pinsamt och obehagligt sätt. Fins här då ingen enda ung? åtminstone de der barnens moder? Men han såg sig förgäfves om efter henne. Han på en gång djupt rördes och förskräcktes vid anblicken af alla de omgif-

vande gestalterna: ytterst långhakiga, bleka, skalliga eller testhåriga, rödögde eller halfblinda, antingen snipnäsiga eller högst uppnäste, till det mesta krokryggiga alla, men försedda med ovanligt stora och klumpiga händer, såväl karlar som qvinnor, — förmodligen en följd af yrket. Hvart han vände sig, skramlade litet smått i bänkarne, antingen af en medförd käpp, eller af något knotigt knä, som darrade emot en bänkdörr eller kanske icke kunde hålla sig stilla emot sin egen make. Emellan gubbarnes och gummornas anleten visade sig föga skillnad: de förre sågo icke mer rätt manliga ut, de sednare icke synnerligt qvinliga: de hade hela tycket af den lilla resten inunder en stor och vidlyftig subtraktion — hvilken rest blef så liten, emedan subtrahenden varit nära på lika stor som minuenden, d. v. s. uselheten hade så nära förtärt kraften och förträffligheten, att lifvets resultat här syntes vara nästan intet. Vid åsynen af alla dessa skrofliga, nästan spöklika figurer, gick en kall svett fram i adjunktens panna, då han påminde sig den predikan han skrifvit, och som här nu skulle föredragas. Hvad är vanligare och naturligare för unga nyblefne prestmän, då de författa sitt koncept, i synnerhet när de ämna göra inträde sommartiden i stora och folkrika kyrkor, i vackra och förmögna nejder, för åhörare till hälf-

ten bönder — det är sant — men också till en god del herrskap — hvad är naturligare, än att de utsmycka sitt blifvande tal med ett blomstrande språk, fullt af lif och lust, öfverflödande på täcka bilder och ljufva liknelser? Hjertat svallar: sjelfva fingret, som förer den unga homiletens penna, är poetiskt. Allt blir hänryckande: evangelium en idyll, lagen en varnare i huldaste drägt: allt blir liksom solen, eller som dagens stunder, som stjernorna, som våren och liljorna, till och med som flickans milda öga. Men nu! För hvad eller för hvilka skulle detta glimmande koncept nu uppläsas? Adjunkten gjorde sig sjelf den rättvisan, att den smärta, som grep honom, likväl icke var harmen öfver att se sitt sköna arbete förgäfves gjordt eller förintadt: han var icke fåfäng, helst i en så opassande sak; men bekymmer vaknade hos honom med rätta öfver huru till *denna* församling *detta* tal skulle låta och hvad frukt det skulle bära? Han var ju dessa utlefvades, dessa halfkrymplingars predikant i dag? och de hade väl rätt att af honom höra Guds ord? Det han skrifvit hade säkert, när han satt i sin kammare, mest haft till föremål de unga, med honom likstämmiga, lifliga medlemmarne af hufvudkyrkan; och kanske, bland dem, i synnerhet en eller annan viss — hvem vet? — ty mycket

omedvetet ingår i en skribents tankar. Månne icke det och det sköna uttrycket stod der för den och den sköna åhörar . . innan? — är det så omöjligt — så orimligt — eller så fult? Nej, det är ganska menskligt, och ganska vanligt. Men nu! Ja — hvad skulle allt detta bli för hans härvarande åhörare, som han äfven älskade, hvilkas prest han i dag var och ville tala välsignande ord till?

Under sin villrådighet hade han hunnit hela kyrkogången fram, och inträdde i den lilla, låga sakristian. Der emottogs han af kapellets klockare, en nittioårig patriark, med hvitt småknollrigt hår, och så lång, att, ehuru han kom nedböjd emot den inträdande adjunkten, nästan som en far nedlutar sig öfver sitt barn, räckte adjunkten honom dock med sitt hufvud ej högre än till bröstet. — "Herr Kapellpredikanten sjelf lärer vara insjuknad, derföre har jag af herr Kyrkoherden blifvit hit anbefalld att förrätta gudstjensten," anmälde den fremmande. "Det är rätt, jag vet det, välkommen vördig Pastor, stig in!" — svarade Klockaren.

Adjunkten, eller den för tillfället titulerade pastorn, smög sig långt in i sakristian, och sökte bemanna sig. "Gud förser väl offret", sade han halfhögt till sig sjelf, under det klockaren tjenst-

färdigt, och utan att vara tillsagd, påhängde honom kappan — en relik af kamlott, som ständigt satt på en spik i sakristian för söndagens bruk. Ett litet fragment af spegel stod äfven lutadt mot gallret i fönstret. Adjunkten tog det för att bese om kragarne suto ordentligt. Spegeln inrymde endast dem begge, jemte det yttersta af hakspetsen; mera behöfde också icke beses vid denna toilett. — "Psalmnumrorna, herr pastor?" frågade gråhårsmannen bakom honom. "Hvar är organisten, genmälte denne; åt honom skall jag lemna numrorna." — "Vi hålla ingen oljnist i kapellet," svarade klockarn — "och det vore visst en onödig utgift, då här intet oljeverk fins. Se så. Gif mig numrorna, ty det är jag som skall sjunga, innan herr pastorn stiger för altaret."

Intet orgelverk!.. alltså äfven denna tröst beröfvad den musikaliska, unga presten, som vid psalmharmoniernas mystiska, högtidligt försmältande toner så mången gång försjunkit i himmelsk salighet.

Den nittioårige kamraten tog nu fram någonting ur ett af sakristians små hörnskåp, och kom fram till honom med en psalmbok i stort bibelformat. Knips och knips sade det två gånger, då han uppspände de begge ofantliga messingshäktorna, som sammanhöllo ett par tjocka, svarta per-

mar. "Se här, välj, vördig pastor, om han icke har psalmerna förut upptecknade." — Bokstäfver, stora som uncialer, visade sig i den uppslagna boken, och om adjunkten lagt boken för sina fötter, så skulle han hafva kunnat läsa hvart ord ändå, så tydligt, ansenligt och kolsvart stod det tryckt framför honom.

Att här efterleta en af sina favoritpsalmer — den der 224 af Wallin eller 2.. af Franzén, fann han vara alldeles förgäfves. Han hade väl icke framför sig den s. k. gamla psalmboken, men det var den gammal-gamla, en samtida med Jesper Svedberg, och som undergick revision redan i Carl XI:s tid. — "Sjunger då folket efter denna psalmbok?" frågade pastorn. — Nej, herre, *jag* sjunger ur honom, och folket sjunger efter mig, svarade klockaren; här är ingen, som brukar bok, mer än jag.

Ett bistert och strängt, på en gång carolinskt och lutherskt allvar började liksom med ramtag gripa omkring den anlände unga prestmannen. Men han var sjelf en man af ande, derföre kände han när en ande fattade honom. Han slog om några blad, och besåg en och annan strof. "Tag den här psalmen" — sade han — "och så den der till predikstolsvers, och sedermera den här — och den här till utgång." — Godt, herr pastor, bättre kunde jag icke välja sjelf. — Klockaren gick ut.

Med långa, men icke vacklande steg, gick patriarken ut i kyrkan, och hängde upp de antydde numrorna på svarta taflan. Detta var ett högtidligt ehuru nu ej nödigt bruk, ty ingen af de närvarande hade psalmbok, mer än han sjelf. Han tog upp, stod i ett hörn framme i trakten af altaret, der den svarta klockarbänken var belägen, och började med hög stämma sitt föredrag. Rösten var sträf och stundom gäll, men han darrade icke, och drillar hördes inga. Knappt hade han slutat sin första eller inledningsrad, då alla de närvarande föllo in i psalmen — och pastorn steg fram i sakristidörren för att höra och deltaga deri.

Hvilka stämmor! Dessa benrangelsfigurer hade munnar allesammans!

Bröstet började vidga sig på pastorn, der han stod. De trettio eller fyratio sångarne och sångarinnorna hade ingen enda vacker röst, men de höllo tonen både i det djupa och höga. Allt gick unisont och snörätt åtföljande hvarann, såsom det brukas i församlingar utan orgelverk. Men det gick tillika så disciplinariskt och korrekt, att det tydligt påminde om en dugtig korpral i sångexercisen. Han stod der också sjelf, midt framför dem; det syntes nog att han icke var att leka med — vid hvarje kadens drog han sina buskiga ögonbryn högt upp i pannan, och såg glädje-

full och lyckad ut på sina barn, de der gubbarne och gummorna, som han förmodligen alla haft till sina små disciplar en gång i verlden. Den eniga sången blef stundom så stark, att taket tycktes vilja lyfta sig, och några af fönsterrutorna darrade skenbarligt. Pastorn såg emellanåt bortöfver till den väldige tonanföraren: hade han ihjons tyckt sig vara en son åt den öfriga församlingen, så fann han sig nu en sonson åt den gråhockige, som sjöng i koret. Och jag skall predika för dessa? tänkte han.

Psalmen var slut, och predikanten gick för altaret att börja gudstjensten. Han fann handboken der redan uppslagen åt sig, gjorde den inledande bönen, och vände sig derefter med boken i handen till församlingen. I början litet darrande, men snart med stadig, full och skön röst uppläste han ur boken de föreskrifna heliga orden.

Under det han läste, såg han emellanåt upp på dem han hade emot sig i bänkarne, och som han läste för. Hvilka såg han? Voro de desamma?

Samma knotiga, bleka anleten, men ögonen tindrande, och alla hufvuden till hälften framräckta med spänd uppmärksamhet. "Hvad har icke redan psalmen uträttat? Guds anda är med oss!" tänkte han vid altaret, hans mod stärktes och

han

han föreläste med allt stadigare, högre och kraftfullare röst ur handboken.

"Jag fattig, syndig menniska, som i synd både aflad och född är, och jemväl sedan i alla mina lifsdagar — — —" Aldrig hade han uppläst dessa ord så som i dag; han sjönk på knä öfver altarpallen, het af en ny känsla. Den bräckliga knäböjande synden hade han öfverallt framför sig. Det ljusnade rundt omkring honom i den lilla låga, dystra kyrkan: hans egna öron lyssnade med förvåning till de ord hans egen mun uttalade: andakt i höga rytmer flödade från hans läppar. Han lärde sig nu, der han stod, hvad det var han lärde de andra.

Efter syndabekännelsen steg han upp, och hela församlingen steg med knak upp jemte honom. Nådens vingar buro de förlorade, och hoppet gaf de svage kraft att stå. Innan predikanten ånyo vände sig bort ifrån dem, såg han på dem med brinnande, hastiga blickar. "Och jag — jag syndare — jag skall predika för dessa! (tänkte han). Huru skall detta gå? Och se, likväl, huru alla deras ögon lita till mig? — efter tröstfulla ord hungra de? O min Gud! och jag — hvad skall jag säga dem?" Med denna förkrossande sjelfkänsla vände han sig om till alta-

ret såsom öfligt, och fullgjorde de föreskrifna bönerna efter handboken.

Han steg ut från altaret. Hela församlingen, icke numera af nyfikenhet blott, men med lifligt spända ögon följde fremlingens gång: de tyckte väl, att han läst för dem ur hjertats grund. Han gick ånyo in i sakristian. Psalm sjöngs åter, och slutligen predikstolsvers.

Medan klockaren var derute och sjöng, föll den nyinvigde, oförfarne prestmannen ned på sina knän derinne för sig sjelf i sakristian. I större och mer skakande förlägenhet har ingen redlig menniska känt sig. Han bleknade som ett lärft, när han hörde predikstolsversen utsjungen. — Nu var intet mera qvar deraf! — Han måste ut — han *måste* — han måste predika!

Och han bemannade sig hastigt och gick ut; han gick upp. Han stod redan på predikstolen.

Så tyst, så utan ringaste kny har ingen församling emottagit sin prest. Icke blott för att han var dem så ny, så ung — men en underl. gloria af andelig försynthet — af hög skam — sken omkring honom. Det var en ring af blygsel om honom, ej af tölpighet — men, ännu en gång sagdt, af skam — denna hemlighetsfulla förvåning, som ett ungt sinne känner, då det i hast

befinner sig stå inför himmelen och inför jorden — och vara Guds taleman!

Han sade ännu intet ord. Hans blekhet, hans skinande ögon, hans långa tystnad, allt förökade dessa åldriges uppmärksamhet. Allt, som kunde se, såg på honom och på honom blott. Han märkte detta sjelf, och det drog hans nerver än mer tillsammans. Slutligen öppnade han sina läppar med en blick åt höjden: "Fader, jag har syndat, inför dig har jag illa gjort" — yttrade han med en svag, men melodisk och derför ganska hörbar stämma.

Var detta hans ingångsspråk? Det naturligaste hade väl varit, att han sträckt sin hand in i sin ficka, upptagit sitt koncept och predikat utur det. Men — han hade knäppt sina händer tillsammans och kunde ej öppna dem — han mindes ej ett ord ur sitt koncept — han kunde icke tänka på att det ens fans till i verlden.

Han teg åter, efter de der orden, och såg sig omkring. Församlingen väntade förgäfves, att han som öfligt skulle säga sin citat, hvar ingångsspråket stod. Orden stodo skrifna i hans hjerta, men han citerade icke det.

"Fader, jag har syndat! jag har illa gjort inför dig och inför menniskor." — — Åter teg han.

Det är en stor sanning, att ålderdomen i hvarje århundrade ser på ungdomen såsom på sin prest, sin anförare, sin hjelp, sin styrka. Det är det unga, som skall draga verlden fram. Gud sjelf var en blott trettiotre års man, när han dog för verlden, och införde ett nytt lefnadssätt genom korset.

Hvarje hjelte, hvarje framförare, hvarje grundläggare har varit en ung man. Efter komma senater af vördnadsvärde åldrige, som sätta sig att skipa, att utföra hans verk; och de konservera det grundlagda — tills en ny yngling kommer, som förer menniskorna ännu ett steg, hvarpå åter gamle sätta sig att utföra, upprätthålla och bevara detta. Sådan är den goda och sanna gången framåt på jorden. Icke mer än en yngling har varit Gud: men han gick i spetsen för de öfrige. Ingen rättskaffens, kunnig och vördnadsvärd åldrig finnes, som ej erkänner att så är, så alltid varit, och så måste vara, för att vara väl.

Men det är sublimt att se, när — såsom här i kapellet — den kring sin unga anförare samlade ålderdomen med ögon, fulla af tillit, vänta hans röst, hans manande ord, utvisande vägen hvart man har att gå — och denna unge anförare står och tiger! — tiger, ty han blygs och ser åt himmelen.

Det är sublimt, när en ung man är redlig. Han är icke då en charlatan. Han tiger — ty hvad skall han säga? Han tiger — men han ser likväl åt höjden.

Tredje gången öppnade han sina läppar och sade: "Fader förlåt mig! förlåt mig för det jag har vågat — jag har dristat stiga fram att vara förkunnaren af dig bland menniskor här! Och jag är en syndare — jag som står för eder att tala; och J ären syndare, J som sitten och af mig förvänten tröstens och nådens ord. Hvad skola vi då säga hvarandra? Låt oss bedja tillsammans. Herre Gud, himlarnes och jordens konung! härarnes Gud, Zebaoth! se icke på vårt elände. Vår skröplighet ligger inför dörren till ditt hus: våra ben äro förkrossade, och dödens ängel blåser på vår förvissnelse. Men du, Herre, trampar icke på den som ligger, den rökande veken utsläcker du ej, och den som äter bland hundarne sänder du mat ifrån ditt bord. Till dig komma vi, hungrige, nakna; i mörker sitter vår själ, och i köld vår kropp. Jesus Christus, du nådenes sol, gå upp och lys öfver de förtappades land — marken är torr, och dess vida remnor gapa af törst. Våra vattubäckar gifva intet vatten, och skyarne äro förseglade att de icke regna. Men så är det sagdt, att du har älskat oss! Du

har icke försmått de usla — o Herre, hur kunde du se till oss? Du har nedstigit och varkunnat dig öfver den blinda, den spetelska har du helat, och den döda uppväckt. Du har icke räknat för rof att äta bland syndare — vår vän är du! Du har bedt för oss hos din Fader — du har svettats blod af djup ångest, du har gifvit dig i dina fienders händer för vår skull, och korsets träd har du icke skytt. Dig, o son! som har öfvervunnit döden, dig, Jesus Christus, har min håg utvalt i dag, och mitt hjerta älskar dig, att jag får vara delaktig af din seger — jag tror, att jag får vara din, och du är min helsa. Borta, borta är nu den försvunna rök, som hette synd: dig, Herre, älskar jag öfver allt, öfver allting i himmelen, och öfver allting på jorden — och du är den, som gör allting ny åt mig. Förkrossade voro mina lemmar, men det är såsom det intet var. Jag tror på dig, att du vill älska mig! Hädanfaren är då plågan, och det förmultnade har fått en uppståndelse i min själ. Si, svarta voro min andes kläder — men jag vill aflägga mitt onda väsende och fly mina gerningars gamla gestalter. Men hvad kan jag? Du är ensam den som förmår, låt din blod i mina ådror, att jag blir en ny menniska, sådan som jag förr aldrig varit."

Så talade han vidare, och hela hans inledning blef icke annat än en bön. Slutligen nedsjönk han att med församlingen tyst säga Fadervår. Vid han härunder stod lutad emot predikstolen, och var nära Amen, kom han händelsevis att kasta sina ögon bort i en vrå af kyrkan, som han förr icke varseblifvit. Der upptäckte han likväl en gestalt, som icke syntes gammal. Det der är utan tvifvel *deras* moder, hon som kanske mistat sin man i vågorna, tänkte han. Liksom af aktning för sina lumpor hade hon gömt sig undan i denna vrå; hon tycktes lungsigtig och genom öfvermått af arbete mycket aftynad; i det magra ansigtet voro ögonen helt stora och skeno midtemellan förtviflan och kärlek.

Predikanten, som hittills blott improviserat inledningen, påminde sig i hast, att han skulle hafva ett ämne för sin egentliga predikan. Den, som talar oförberedd, har fördelen af att kunna emottaga vexelverkan ifrån dem han talar till, och derigenom alltid sättas i förhållande till dem, ja, i förening med dem. Den, som utarbetar sitt koncept hemma, är väl säker att det går ihop hemma; men, huruvida det icke skall gå förbi de tilltänkta åhörarne såsom en okänd vind, vet han icke. Predikanten reste sig nu och uppläste dagens evangelium: det var femte söndagen efter

Trefaldighet och handlade om det stora Fiskafånget, Luc. 5. Sedan han uppläst det, sade han: ämnet för vår betraktelse i dag skall vara "Gud gästar de faderlösa vid sitt bord, och till enkans böner lutar han sitt öra."

När han andra gången upprepade detta, reste sig hela församlingen och såg på honom, ej utan förvåning, ty ett dylikt predikstolsämne hade de ej hört; det liknade fastmer blott ett ingångsspråk, äfven det. Men ingen af de närvarande var icke en faderlös, eller en enka, eller en enkling. Allt hvad han sade var ord ad homines. Han sammanband sitt ämne med texten, och talade om huru Christus också kallat fiskare till sina förste bekännare; och att de skulle vara menniskors fiskare. Men huru skulle de vara det? Icke numera derigenom att de, såsom Petrus, vandrade ut och predikade ibland hedningar; utan derigenom att de inbördes och ibland hvarandra utförde Guds välgerningar, älskande, mättande och klädande hvarandra. Så vunne de hvarandra, och vunnes alla åt Gud. Dymedelst upphemtade de hvarandra, och upphemtades: de vore fiskare, men tillika sjelfve äfven fiskar, tagna i Guds stora notvarp. Och huru gästar nu Herren de faderlösa vid sitt bord? fortfor han. Jo, Gud gästar de faderlösa redan på jorden, då menniskor, fattade af Hans

ande, gästa de faderlösa i Hans namn vid sina bord; ty menniskors inbördes barmhertighet är Guds egen barmhertighet, och han lutar sitt öra till de förkrossades böner, redan på jorden, på det sättet, att Hans ande uppmanar, kallar och drifver den menniska, som mera har, att bistå den, som intet har.

Det låg, såsom vi hört, ingenting ovanligt i prestmannens framställning; om icke det, att han talade till dem, som han talade till, och det rörde dem besynnerligt och eget att behandlas som fiskare, det de alltid varit. Han talade både varmt och med sans; han talade så simpelt som ibland vänner, och han fann det till sluts så lätt på predikstolen, som om han varit i ett godt samqväm, der äfvenledes koncept icke nyttjas. Han yttrade inga märkvärdigheter, ingenting att skrifva upp; men christendomens storhet består i att vara liten, och salighetens väg är såsom den smala, knappt synliga gångstigen genom en grön äng der ekar växa, och några himmelshöga poplar utgöra det fjerran målet.

Allt som han såg huru församlingen upplifvades, steg också hans eget mod i christlig glädje, och slutligen förekom honom den lutande, antika kapellbyggnaden såsom ett ljusens hem. "Detta är Fadrens förlåtelse" — slöt han — "att

vi tro på Sonen; ty när Christus bor i oss och gör oss lefvande, så att vi fly synden, då har synden ingen makt längre, och vreden kommer oss icke vid. Så är en ljusastake uppsatt i det mörka rummet: den som icke tror, han är allaredo dömd, men den som tror på Sonen och blifver beståndande i kärleken, han kommer aldrig under domen. Amen."

Man gick ut ur kyrkan.

Det var middag, och den skönaste sommardag.

Utkommen på kyrkvallen helsades adjunkten ännu af några qvarblifna halta och rangliga gestalter, som med de vänligaste blickar tycktes tacka honom för predikan, och sedan, jemte de öfriga, kröpo in, hvar och en till sitt.

"Hvar skall jag bli till middagen?" Denna lappristanke föll honom in, när han spatserade ensam vid knuten af kyrkmuren. Han hade varit uppe sedan fem, hade åkt flere mil, och var, prosaiskt att tala, hungrig.

Hans tankar återfördes till henne, som han sett i den der vrån. Besynnerligt, att han ej såg henne på kyrkvallen? Förmodligen hade hon smugit sig hem till de sina, som kanske voro ännu hungrigare än hon, emedan de voro friska.

Efter en liten stund kom han upp på en höjd,

hvarifrån man hade en vid utsigt, ej blott öfver kapellets omgifning, men långt och bredt ut till hafs. Här, till hälften lutad emot en hög, mossvuxen, kantig sten, såg han en varelse, utan rörelse, tyst, blickande oaflåtligt ut åt vågorna. Han gick fram; han fann att det var hon. Det var modren, som stod och såg så långt — så långt ut — efter fadren.

"God middag!" sade han.

Den fattiga spratt åt sidan. Men hon hemtade sig: hon såg, att det var han, som predikat för henne nyligen så vackert, och lofvat hennes barn en fader. Hennes anlete var icke intagande mera; men hon var af deras slag, på hvilka det tydligt synes, att kroppen en gång varit skön, och att själen är det ännu.

"Kom in, min vän, och låt oss gå till edra barn," sade han, "de vänta er; det är middag."

Herr pastor, svarade hon, jag väntar, att det södra fiskelaget skall komma hem. De måtte dock snart komma!

Har er man farit ut med det?

Hon såg förvånad på honom, liksom frågande, om han kände hennes historia. — "Jonas, svarade hon långsamt, Jonas är en vild och djerf sjöfågel."

Jonas? heter er man —

Hvar han är, det vet nu Gud. Men om han icke drunknat, så kommer han väl hem med fiskelaget, herre.

Haf förtröstan. Men stå icke och se ut på det ödsliga hafvet, följ med mig, så gå vi in till edra barn.

Herr pastorn gå in till oss? nej — nej —

Sörj icke, det är helg i dag; kom!

Hon öfvergaf hafvets åsyn, vände sig om, och följde den goda, vänliga presten. Sedan de gått ett litet stycke tillsammans, möttes de af den långe, gamle, gråhårige klockaren, som tycktes söka "herr pastörn," och nästan med öppna armar kom emot honom, när han blef honom varse. "Ack, vördig pastor, sade han; jag har sökt honom, och jag har en ödmjuk förfrågan, om den ej illa upptages?

Visst icke, min vän.

Ja si — kapellpredikanten, herr * *, ligger sjuk, och han bor i prestgården, som är en half mil härifrån kyrkan; och vill vördig pastorn träffa honom till middagen och helsa på honom — såsom herrar prester också med hvarann bruka — så är det icke annat på för vördig pastorn, än att gå dit, ty vi fiskare bruka ej hästar — och —

Jag har icke tänkt söka honom, jag känner honom ej.

Nå si, det är så jag vill hafva det. I fall, jag

tänkte bara, om herr pastorn icke skulle försmå en fattig klockargubbe — så har jag en tarflig — mycket tarflig middag att bjuda på, täcken som fattigt och sämre folk kan ha.

Denna karl måste hafva fått uppfostran, tänkte adjunkten, efter han redan lärt sig, att *såsom ingress* nedsätta sitt eget värde och kalla sig sjelf *sämre folk*, hvilket ingen gör, utan att i någon mån vara hvad man *kallar* bildad. Denna känsla gaf karlen en bismak i den unga prestens tycke. Likväl svarade han honom ganska vänligt: jag tackar er för inbjudningen, vid kräsligheter har jag aldrig vant mig.

Nå si då så — det är rart — var så god och stig med mig in i min låga stuga. Han pekade bort åt byggningarne söder om kyrkvallen. Huset, som han pekade på, var synbarligt det högsta och största af dem allesammans. — Var så god, vördig pastor — men jag måste bedja mycket om ursäkt, ty jag är en enkling, och en annan förestår huset, så der, så — men vördig pastorn ursäktar väl —

Tack, fader klockare. Men jag är redan bortbjuden till middagen.

Hvad? sade patriarken, rätade upp sig och såg sig förundrad omkring. Hvem? till hvem? och

jag skulle då vara förekommen här? Jag tror ingen i kapellet kan herbergera herr pastorn.

Jag är till middagen hos denna hustru här, och hennes barn.

Ingenting kan måla de begge närvarandes ansigten vi denna förklaring. Den fattiga hustrun såg med en underbar bestörtning, blek och likväl nästan i hemlighet glad på predikanten; men klockaren rynkade näsan. — Till henne? Vördig pastorn känner henne?

Jag har icke sett henne förrän i dag.

Hon har sina åtta, nio ungar, vet vördig pastorn; men om hon har en stol att sitta på, skall jag icke säga — och hvad ni skall äta, men mat blir det dock icke — hm — men se, de förnäma pläga alltid skämta.

Jag skämtar icke. Jag tror visst, att min goda värdinna här är fattig, ty jag har redan varit inne i hennes hus och sett hennes barn.

Hastig rodnad och blekhet omvexlade på den förundrade modrens ansigte.

Men — fortfor presten — jag är sjelf fattig, och jag är dens tjenare, som lofvat sitt himmelrike åt hvarje nödlidande, som är from.

Men, vördig pastorn känner icke denna qvinna. Hon är, skam att säga, den sämsta i kapel-

laget — jag vill icke säga, att hon är den uslaste i fattigdom (ty hvem är icke fattig och arm hos oss i skärgården, gunås!), icke heller att hon är den oklokaste, ehuru ingen förnuftig skaffar sig så mycket barn, och vi i den magra skären akta oss för det — men, men (tillade han hastigt, då han såg prestens ovilja) hennes fader var —

Ha — så tig! tig, ni Ola Svenson! — utropade qvinnan.

I hennes ansigte uppmålades hastigt en hög, nästan adelig harm, då hon hörde sin far citeras.

Ja — ja — det är så, inföll klockarn, vördig pastorn bör veta hvad folk han har för sig, och hvem han går in till, att icke hans händer smutsas, som det heter. Ty far hennes var en tjuf, vördig pastor, en stortjuf, som slitit spö vid Kalmar. Det må jag veta, och vi veta det alla här, och fädernas missgerningar drabba in på —

Har också hon stulit? frågade presten med en sträng blick på den gamle patriarken.

Nå nå då, jag säger icke det. Nej kors då, det har hon visst icke. Nog är hon ärlig, så till vida — och skulle någon antasta'na för det, så vore jag den första, som skulle försvara'na — ty jag har sett henne från barndomen och känner'na, och hon har sjungit för mig; men hennes

far var en tjuf, det var han, och derför dras hon med armodet.

Jag skall säga er, far, huru det språket lyder, som ni började, men icke slöt. Gud säger: fädernes missgerningar drabba in på barnen, de som mig hata; men jag gör barmhertighet till mång tusen på dem som mig älska. Har ni icke hört det? Så må ni veta, att fäders ära och goda gerningar hjelpa icke barnen till sann ära, om de sjelfve äro usla och ärelösa: likaså bli ock fäders missgerningar icke barnen till vanheder och ondt, hvarken inför Gud eller rättänkande menniskor, om de äro bättre än fädren. Yttre armod kan hon väl hafva att kämpa emot, såsom en följd kanske af sin faders brott, hvarom ni talar; och måhända också mycket för det, att J här ären elaka eller oförståndige nog, att ej vilja bistå de värnlösa, som intet ondt gjort, blott för att de härstamma från hvad ondt gjort. Men Gud stygges vid sådan orättvisa, och skall hjelpa dem, som menniskor ej vilja bistå. Jag går till henne och hennes barn: kanske skola vi svälta till middagen, ty också jag har icke ätit sedan fem i morse — men —

Klockaren vände sig bort med en half bugning, muttrande vresigt mellan läpparne "Jag tycker väl man borde veta skilja mellan folk ändå, och se hvem man har för sig. Men tåckna äro

de der unga duf hanarne, när de först släppas ut från konsistorium! Bara de bli äldre, folka de sig nog, tillade han tyst för sig, och gick.

De andra begge aflägsnade sig ifrån kyrkvallen och kommo slutligen till sjöstranden, der den lilla stugan låg, enslig och afsides från kyrkbyn. Den trasiga barnskaran kom utlöpandes, och snart var modern så omhvärfd, att hon knappt kunde stå på benen. Den der äldsta brodren, som vi redan lärt känna som syskonens taleman, öppnade dörren med en viss artig ställning, som ej saknade sitt behag.

En angenäm lukt mötte dem i dörren. Modren hade redan ett gladt ansigte. Barnen hade löfvat stugan och strött granris för att fägna henne vid återkomsten från kyrkan. Det här skall Jonas tycka om, när han kommer, sade hon halfhögt, och steg in.

Mor, ni är rik, sade presten: så många barn, så friska och hurtiga alla! Skada, att ni sjelf nu syns litet sjuklig — det är kanske öfvermått af arbete, men var glad — förtröttas icke — snart kommer er man, och här blir mycken fisk i huset.

Fisk! fisk! fisk! — Detta tredubbla utrop från alla barnen hade på en gång en ryslig och högst karakteristisk ton uti sig. De voro skärgårdsbor — ichthyophager — för hvilka fisk är representanten

af allt lifvets goda. Fisk är pengar, fisk är kläder, fisk är hus och hem, nemligen medlet till allt dettas vinnande. Det var något ganska rått i utropet, men det lindrades i prestens öra genom påminnelsen, att utsvultna barn får man förlåta, om de med någon passion, om de med en viss feberlik vildhet utropa namnet på deras närmaste, största, oskyldigaste behof.

Tyst barnungar! befallde modren.

Säg mig, sade adjunkten för att afleda detta sorgliga ämne, har ni aldrig varit i Kalmar? jag begriper icke, jag tycker att jag någonstädes sett ert ansigte?

Nej, sade hon, jag är barnfödd här i skären; och har ej varit till någon annan stad än Carlskrona — tillade hon med en mine af ganska melankolisk, men intagande färg.

Det var för att helsa på morfar, ser herrn, i ankarsmedjan de kalla yttrade den nioåriga talemannen helt muntert, och, som det tycktes, ganska okunnig om både ankarsmedjans ändamål och morfars öde der.

Den unga presten ryste. Låt oss icke tala härom, sade han åter, afledande. Ni har många barn — för er har väl inga barn dött?

Nej, sade hon; de lefva alla.

På detta sätt välsignar Gud. Sällan hör man, att barn dö för den rätt fattiga.

Det är ock en glädje, när man har något åt dem, stackare — och man icke fruktar, att de af nöd ska bli . . med tiden.

Det hon fruktade de skulle bli med tiden, yttrade hon icke hörbart. Men den okonstlade pojken, äldsta sonen, utropade utan skonsamhet: Tjufvar? åh nej — det ska vi väl icke bli, som morfar, nej men. Jag tänker bli sjöman, och fara långt i kos som far min, och tjena pengar som gräs, och komma hem och lösa ut morfar ur smedjan.

Så svärmiskt hoppfullt målar barndomen. Sjelfva den sorgsna modren smittades af en snabb glädjeskymt, och hennes stora ögon började glimma i det magra ansigtet.

Åter sade presten, för att leda ämnet åt annat håll, ni är då i hela byn den rikaste på barn? Jag gissar att klockaren sjelf har få?

Klockaren? han har intet barn, herre. Han har haft en son, som dog för många år sedan: derför är det icke konstigt, att han är rik och samlar hvar sommar stora pengar för sin fisk, som ingen äter upp.

Ja, ser ni; han saknar likväl vår Herres största välsignelse, Gud älskar honom mindre än er. Han syntes mig också stolt och hård nog.

Pastorn skall icke tänka illa om honom; han är en rätt beskedlig man och icke elak, fast han är den förnämsta och rikaste i skären och har fem båtar, som hans drängar ro i det stora fiskelaget; så det må herrn icke undra, att han är litet hög af sig. Jag har sjungit vackra psalmer för honom som liten flicka — och han var alltid så sträng, men så sjöngo vi bra för omaket.

Sjunga också edra barn?

Åja, utropade talemannen.

Tyst du, när folk talar.

Men syster, skall herrn se — hon sjunger ogrundadt!

Syster? — Presten såg sig om på de små flickorna.

Nej då, ingen af de der.

Har du då någon syster borta?

Ja visst, Lena vet jag.

Ni har således ännu flere barn, mor?

Ja, herr pastor, äldsta flickan är ute och tjenar, hon är tolf år.

Hon är präktig, skall herrn tro; och förnäm och rart klädd; om hon bara kom hem, att vi fick se henne snart igen, sade talmannen.

Hvar tjenar hon? frågade adjunkten aningsfull.

Hon är på Vernanäs, herre.

Ah — utropade han — der har jag ansigtet,

som jag påminde mig att jag sett någonstans. Mor, jag skall helsa er ifrån er goda, snälla, vackra dotter. Det är på henne jag igenkänt er.

Hvad, herr pastor? — Modren och alla syskonen sågo på honom med ögon så glänsande, och rörelser så lifliga, som när man väntar höra verldens vigtigaste nyheter.

Jag skall helsa er ifrån henne: jag träffade henne på Vernanäs i morse. Jag kan förstå att det var hon, hon liknade er, mor. Hon visade mig vägen, och jag är henne tack skyldig. Har hon en god tjenst der på Vernanäs? tjenar hon hos majorskan Mannerskantz?

Tycker herrn det!

Hur så?

Åh nej — hon är barnflicka hos fogden på herrgården. Jag tänker det är godt nog åt Lena. Gud ske lof hon har en god tjenst.

Hon är rar och fin och förnäm! utropade två af de äldsta småflickorna. När hon var hemma sist, så sågo vi henne. Hon gaf oss hvar sin stora skilling, som är sex styfver, det är så mycket som två mark fisk, herre.

Få se, om jag icke har en liten påminnelse med mig åt er från henne, sade presten, och upptog ur vestfickan ett smalt hvitt benikeband. Hon tappade detta på vägen; jag, som gick efter, tog

upp det. Det skall du ha, sade han åt den största af flickorna.

Nu vardt glädjen öfverljudd. Tåcket band! tåcket rart band! det är syster Lenas! Lenas band! Lenas band!

De sprungo omkring; de proberade och försökte, än på sitt hår, och än på armarna, det alnslånga smala bandet, som förmodligen tillhört en blöja eller ett barnlifstycke. Syster Lena stod i deras ögon på en så stor och herrlig plats, var en så märkvärdig person, och så vigtig, som när småfröknarne hemma på ett adelsgods få nyheter ifrån sin vid kongl. hofvet anställda syster, grefvinnan den, eller friherrinnan den.

Prestens betraktelse afbröts genom dörrens öppnande. Den långa gråhårige klockaren inträdde. Hustrun började redan skälfva; men en blick ifrån den anlände stillade genast hennes oro. Elin! sade han, jag ser här är icke ännu dukadt till middagen åt pastorn; och efter din man, Jonas den muntergöken, ännu är borta och har nycklarna med sig till visthuset så der så, så är det icke underligt, att du icke anrättat bättre. Du har ju känt mig från din barndom — och vet nog — och nu hade det varit min ödmjuka förfrågan och begäran (fortfar han med en bugning för predikanten), att mor Elin med hela sitt hus och sitt rara

fremmande ville smaka på hos mig i dag. Men sen så har jag tänkt, att hon kommer icke hem till mig — det hon sällan brukar — och låter icke barnen komma upp i Storbyn, af samma skäl, som de icke kommit till kyrka i dag — och det förstår jag nog, att vördig pastorn icke heller kommer till mig utom dem — derföre har jag tänkt, om mor Elin tillåter, så bär Kersti hemifrån mig några fat fisk hit in af det ringa, som skärbon har.

Mor Elin svarade intet, men rörande var hennes blick upp emot den långa, gråa patriarken; troligen hade hon sett så ut i sina dar som flicka, då hon sjöng upp sin psalm för honom. Men han såg litet blyg och ångersam ut för pastorn, under det hans tjenstflicka Kersti inbar det ena upprågade fatet efter det andra af skärgårdens yppersta kräsligheter. Skjuten sjöfågel var icke förglömd, och en stor bränvinsflaska af nyaste sjömansmodet från Nobeln (Christianopel, närmaste köping), kom i följe med godt bröd och färskt smör.

Barnens ysterhet sjönk ned till vördnad och tystnad vid åsynen af allt detta, och de smögo sig bort i vråarna, Man är alltid förlägen vid det ovanliga. I sällskap med hungern, deras hvardagsgäst, hade de varit förtroliga, hurtiga, framfusna: nu, framför all denna mat, stodo de häpna och litet stela.

Nej, nej, bry dig icke, Elin lilla, sade klockaren vänligt hviskande till hustrun, då hon, för att likväl på något vis vara värdinna, ville taga fram *sina* två tallrikar af postlin och ett glas — låt det der vara, och låss om intet. Kersti har allt sån't med sig i knytet. Och låt ungarne komma fram till bordet. Den här sorts pastorn tycker om sådant. Låss om intet, säger jag.

Man började, och adjunkten å sin sida låddes också om intet. Han skulle väl för menskligheten skull hafva önskat, att dessa välgerningar kommit mor Elin och hennes barn tillhanda, äfven utan att han behöfts dertill. Men, Gud vare lof för det som var.

När man kommit ett stycke till vägs i måltiden, öppnade skärgårdens patriark sin mun till samtal med sin egentlige gäst, dock alltid litet skygg och liksom rädd för honom. Det är en särdeles stor glädje, sade han, och en underlig Guds nåd, fortfor han, när en ny ung pastor, som vi förr aldrig sett, kommer och helsar på oss bort i verldens ända här vid vattnet. Jag har väl ock varit bland folk, fast jag är en fattig man, och jag har sett Kalmar i mina dagar. Der är en för härlig domkyrka, herr pastor: det var en rik man, som kunnat bygga upp en sådan kyrka?

Ja

Ja, det är en ryktbar och skön byggnad, sade adjunkten, ett vackert minne af konung Carl XI och hans store byggmästare Tessin. Kanske fins i Götha rike, utom Lunds domkyrka, intet herrligare Guds hus. Det är en glädje, när de rike vilja använda sina egodelar för att utbreda hvad godt och ädelt är på jorden; och de kunna bevisa det i mycket mera och annat, än just i att bygga hus.

Herr pastor, sade klockaren afbrytande, jag tror de rike skulle nog göra hvad godt och älskligt är, bara presterna alltid sade till åt dem.

Men de rike (inföll adjunkten med en blick på klockaren, såsom svar på hans nyss gjorda hemliga ursäkt), de rike, som äro christne, böra sjelfva påminna sig barmhertighetens pligt emot sin nästa, äfven då presten icke är tillhands, ty icke kan han alltid stå dem vid sidan.

Ät, mor Elin, och lägg för mera åt Lars, påminde gubben, med en vänlig blick åt den förlägna modren och de försagda barnen. Ät, kära barn!

Det är ett nöje, när man är gammal, fortfor gubben, att minnas den tiden då man sjelf var pojke. Jag har varit så ung som herr pastorn, fortfor han med en tårfylld blick på adjunkten —

jag var väl icke så vacker och ljushårig som herr pastorn — men — ursäkta att jag frågar, hur gammal är pastorn?

Tjugutre år.

Herre Gud! tjugutre år — ja, det är ett nöje. Jag har också varit tjugutre år. Men de gamla presterna, som komma till oss och predika, de tala i kyrkan som herrn, men de göra icke utanför på kyrkvallen som herrn; derföre si så — blir klockaren tåcken som han är, som han var i dag — herre. — Ät af fågeln också, kära mor Elin, din man kommer nog hem rättnu med folket — men det här är en god vildand tror jag? Ät Jakob, Sven —

Truga dem icke så mycket, far; de hafva kanske ej på flere dar varit mätta. Ni kan göra dem sjuka nu genom edra välgerningar, liksom förut genom —

Gubben afbröt häftigt: tro oss icke illa här vid sjön herre. Jag har aldrig varit någon ovän af fattigt folk, om jag också talat käckt i dag, herr pastor — men jag kände herrn icke, och trodde att herrn valde folk, som alla här i verlden pläga göra.

Pläga göra? Ingen prest fins, hvilken ej är de fattiges vän och beskyddare.

Det skall herrn icke säga — ursäkta mig annars — men det är en sanning, att när presten kommer, så söker han sig in hos den yppersta och förmögnaste, och den fattiga ser han icke, om icke för att snäsa'n, och be'n gå och arbeta för att tjena födan. Liksom här vore så godt om förtjenst? Drick af det här, herr pastor! — drick mor Elin! — Och deraf kan herr pastorn väl finna, att som man alltid följer den förnämas exempel, så skämmas också vi, Gud nåde oss, för de fattige, och vilja icke gerna, att någon skall stiga in och se huru det är inne hos de arma i skären.

Låt oss icke tala mera derom. Jag hoppas eder mildhet nu varar, äfven sedan jag rest. Huru är det, ni har icke sjelf hustru och barn?

Barn? hustru och barn — hustru och barn — jaja, herr pastor — de äro döda, de — jag är nittioett år gammal, vördig pastor — jag var med i kung Fredriks tid.

Och Gud har ej välsignat er med sin rikaste gåfva?

Barn, herr pastor? den Guds gåfvan kostar ofta pengar att hålla sig.

Den unge predikanten blickade med en viss vedervilja på den åldrige mannen, vid sidan. Gub-

ben såg det med ett halft, men tomt småleende, och yttrade: Herr pastorn är väl icke gift, kan jag tro?

Nej.

Nånå, det är så. Herr pastorn skulle väl vilja ha ett halftjog barn, kan jag tro. Det vilja alltid de unga.

Det står i Guds hand, hvad jag får.

Jaja, förstås; ja visst, ja.

Men — visserligen — har man elaka, stygga, vrånga barn, så —

Är det ingen välsignelse. Nej, förstås det; ånej.

Dock — har man en god och kärleksfull hustru, och är sådan sjelf, då tänker jag, att med Guds nåd barnen sällan bli elaka.

En god hustru, ja. Förstås det, ja.

Visserligen kunna undantag och olyckor ske. Men om de, som gifta sig, älska hvarann, så tänker jag —

Vördig pastor, en fattig man skall se till utkomsten, och man gifter sig med den rikaste man kan få sig. Här i skärgården, hos oss stackare, vill detta säga: jag — man gifter sig med den minst fattiga, man kan få.

Ni följde den grunden. Jag känner icke era händelser, far; men det kan väl vara, att er hustru icke på det viset blef den mildaste ni kunde få.

Åja, hon är död nu för fyratio år sen, ser pastorn. Men jag bor ännu i det hus, jag fick med henne; och dermed så har jag fisk till dödar. En kan icke mer begära.

Och det blef då all er förnöjelse här i verlden, fader klockare? Inga barn en gång!

Barn äta upp en, herre. Jag hade en son — slyngel var det. Men Gud fröjde honom, han är nu död för tio år sen.

Men ser ni på dessa åtta barn, far? De hade granrisat åt sin mor, och nämde aldrig ett ord om mat när hon kom ur kyrkan.

Ja, de äro ej bättre vana, stackare.

Men er son lär hafva varit van vid bättre? derför kanske pockade han?

Man fägnar ungarne så länge man har. Men visst, herre Gud — en slyngel vardt han — gunås så visst.

Det var den Jan, som hjelpte morfar stjäla, herre! utropade den äldsta pojken, talemannen.

Gubben såg på honom med en grym och stel blick. Vet du redan — pojke! — sade han, men afbröt sig.

Presten blef uppmärksam vid dessa ord. Kanske, tänkte han, var det deraf gubbens afvighet mot dessa fattiga kommit, att "morfadren" förledt hans son till afvägar.

Ja, min Gud! utropade nu mor Elin, liksom med en suck för sig sjelf. Nog är det visst och säkert, att hade icke er Jan varit, så satt icke nu min far på ankarsmedjan.

Gubbens stela ögonkast mörknade allt mer. Ja, Gud vare oss arma nådig, sade han.

Adjunkten bäfvade. Det var således tvertom. Det hade varit han — Jan — fostret af patriarkens herrliga ekonomiska uträkning — som förledt den der "morfadren."

Trösta er, gamle, olycklige man! sade den godlynte presten, vänd till klockaren. Om er son, såsom jag tycker det låter, varit orsaken till morfadrens brott och detta huses sorger, så har ni nu ett godt tillfälle, att efter menniskosätt bispringa och ersätta dem derför, samt skaffa er sjelf den största glädje på gamla dar.

Gubben såg med tomma och förvånade ögonkast på presten.

Ja — kort och godt — jag menar, att ni skulle taga dessa barn till er, försörja och uppfostra dem.

De hafva sin egen fader, Jonas; ja då.

Men jag har hört, att han för flera dar sedan bortrest, och att någon sett hans båt kantra. Måhända har han —

Drunknat, menar pastorn. Jaja. Jonas var alltid en vild storfisk på öppna sjön.

Nåväl, så blif enkans och de faderlösas värn. Gud har icke förgäfves lemnat er sjelf utan barn.

Patriarken reste upp sitt höga hufvud, och såg först förundrad på den unga vackra prestmannen vid sin sida, sedan på Elin och barnen. Förmodligen ämnade han svara,

Då i detsamma ett plötsligt skri träffade deras öron. Slag af åror, och ett tilltagande hojtande hela stranden utefter. De komma! de komma! de äro här! de äro här!

Fisklaget har anländt!

Och edra fem rikt lastade båtar — tillade presten uttrycksfullt.

Men ingen lyssnade nu på presten, eller svarade på hans menniskoälskande insinuation.

Barnen flögo upp. Far kommer! far kommer! ropade de och rusade ut. Man steg upp från bordet. Hastig och kort blef bordsbönen. "Mina fem båtar!" sade gubben tankfullt och beräknande, tog sin käpp och gick. Sjelfva modern glömde till hälften sitt fremmande, i glädjen att söka upp och träffa sin efterlängtade, sin så länge saknade. Hon sprang ut ur stugan.

Adjunkten steg således också ut, och beslöt att afsides intaga en hög plats, för att ostörd kun-

na öfverse och njuta den pittoreska anblicken af ett till sitt hem återvändande fiskelag.

Den brokiga, vidsträckta, lifliga och hvimlande taflan hade för honom mycket nytt. Ifrån kapellbyn hade allt lefvande, gammalt som ungt, haltande, hoppande, flåsande, skrattande, hurraropande och hattsvängande nedströmmat till stranden; och trettio båtar, fulla med raskt, hurtigt folk, män och qvinnor, nalkades med flinka årtag. Eftermiddagssolen förgylde fiskredskapen, och när slutligen båtarne slingrat sig fram genom hvass och smidigt sjögräs, stego under öflig sång alla hemkommande i land, fisken togs upp ur notar och redskap, och lades i glänsande högar på stranden. Då fick allt utseende af den muntraste marknad, eller snarare familjefest. Alla barn sällade sig till sina föräldrar, hjelpte dem att ordna, höglägga och räkna fisken, fröjdades öfver den rika fångsten, hurrade — jemförde sitt med grannens — småkifvade, väsnades, och allt var ypperligt.

Adjunkten kände sig i sanning nyfiken att få se den omtalade Jonas, qvinnans man. Han höll sig likväl på afstånd, betraktande det hela och iakttagande ett så ganska brokigt uppträdes utvecklingar. Emellanåt såg han sina fattiga älsklingar, enkans barn, jemte henne sjelf framskymta i hoparna. Han hörde då och då litet tjut, för-

orsakadt af undanknuffningar. Den sämst klädda får som oftast ge vika.

Hastigt nådde honom ett vildt, ett förfärligt utrop, och derefter följande långvariga klagoljud. Bestört skådade han dit nedåt, och såg i en lång rad de åtta barnen hasta bort ifrån den glada samlingen. "Han är icke med! han kommer icke! han kommer aldrig!" Dessa ord träffade prestmannens öra.

Deras fader? Jonas har då förgåtts?

Grymma anblick. Allt var glädje — blott armodet beröfvades äfven sitt sista hopp. Den förmögne fick hem allt: föräldrar, slägtingar, barn, förnyadt öfverflöd — fisk både för eget behof och till afsalu. Tomma, nya tunnor rullades till stranden: snart skulle inpackningar ske både för Kalmar, Carlskrona och kanske för sjelfva Stockholm. Endast de faderlösa, i ett gråbrunt, trasigt, sorgligt tåg, veko hemskt åt sidan för de nedrullande fastagerna. Lycka ännu, om ej femåringen, treåringen, eller tuåringen — han, den lilla stackarn, som nyss lärt att gå — lycka ännu, om icke han i hasten krossades under fjärdingarne, som nedskyndade utför strandbacken att innesluta dagens skörd.

Hvart gick modren? Hon hade tagit sitt minsta barn på armen, att det icke måtte sönder-

trampas under de äflandes fötter. Hon vek bort med de sina, skygg för lyckan, som hon såg utbredd öfverallt, rädd för ljuset, aggad af sjelfva solens strålar. Prestens ögon följde hennes steg. Han märkte henne gå långt afsides. Det var såsom anblicken af en landsflygt ifrån lifvet. "Fins då här intet moln på himmelen, till ett täcke och till skygd emot den brännande solen? Då sorgen går öfver jorden, skulle icke ljuset bele dess armod med sina glada strålar! Men dock icke så" — utropade presten och afbröt sin fantastiska monolog. "Ännu har jag hopp om hjelp," sade han, då han såg den sista svartgrå slarfvan försvinna bakom en fin, smärt ungbjörk. "Jag vet icke hvart de nu gå; men jag skall icke lemna den patriarkaliska klockaren ur sigte. Han måste blifva en ny fader åt dem, i den drunknades ställe."

Han blickade derför ånyo ned till hvimlet. Här hade verksamheten fördubblats, och att det var söndag hade man alldeles glömt. Snart upptäckte han bland de öfrige en lång, befallande figur, ett hufvud högre än de andra; allt klockarväsende, allt psalmodiskt var hos honom nu fullkomligen aflagdt. Den girige Fiskarhöfdingen stod der ibland underhafvande och grannar, såsom en liten afgud i sitt slag. Presten upptäckte honom med en känsla, föga skild ifrån afsky. Att denna

man, som i kyrkan varit allas kraftige anförare vid psalmsången, nu äfven var medelpunkten och hufvudmannen för Storbyns öfriga rörelser och fiskelagets vigtiga förrättningar — det syntes här utom tvifvel. Ett bistert och ifrigt räknande, ett sorterande af fiskslag, ett fäktande med nät, ryssjor, båtshakar och allt möjligt tyg — en skarp och sträf röst, hörbar midtigenom de öfrige hundrades — ett godt förråd af svordomar, bizarra och i skärgårdens maner — detta allt var nedslående nog för den unga prestens hopp om hjelp för de undanflydde.

Adjunkten började efterräkna sina egna blifvande inkomster, och fann, att en ögonblicklig vederqvickelse kunde han väl anskaffa, men ett långvarigare understöd? — omöjligt! Sin egen pastor kände han ej ännu för personlig hjelpsamhet. Att moderförsamlingen skulle nogsamt akta sig för annexets fattige och deras inrymmande på sitt område, det viste han af öfligt bruk. Och vid annexkyrkan sågs icke tecken till fattighus för kapellets egna invånare.

I dessa tankar gick han bort åt samma håll, dit de åtta med sin mor trädt af scenen. Han vandrade tyst, smög sig mellan träden, hvilka åt detta håll bildade en liten hage, och hörde efter någon stund på afstånd ett ordande, svagt, men

välljudande, och som liknade ett Tal. Han kom obemärkt närmare. Han hörde hustrun upprepa flere af de uttryck, han sjelf nyttjat på förmiddagen. Hvad är detta, tänkte han?

Hon sjelf, på en högre sten, hade omkring sig i gräset lägrad hela sin lilla församling, och hon redogjorde för predikan, som hon, men icke de, hade hört i dag. Den lyssnande prestens öra tyckte endast, att modrens ord föllo sig vida bättre än hans egna gjort. De voro vida varmare, mildare, mer egnade att förmana, och mer ställda till sjelfva menniskorna. Och den lilla församlingens uppmärksamhet här var också alldeles odelad. Hon talade om en fader, som de skulle återfå: en himmelsk fader. Låt oss nu vara glada, sade hon, hvarvid i detsamma en strid tårflod brast ut, och gjorde sig väg öfver hennes till glädje uppmuntrande anlete. Barnen snyftade stilla — icke öfverljudt och oskickligt. De suto i lunden så långt afsides ifrån kyrkbyn, att stojet från de lycklige ej sårade, ej stang dem. Sedan modren litet hemtat sig, började hon sjunga en visa, föga olik en vaggsång, visst af henne sjelf författad; ty hon afmålade deri sin brudfärd, huru hon vid femton år gått i munter bruddans — och hon anförde sedan en ny vers för hvarje nytt år, det vill äfven säga, för hvardera af sina barn. Också Jo-

nas, den väldige "skäribon", skildrade hon i hvarje vers i omqvädet.

Hela denna lilla gudstjenst förekom presten som en aftonsång. Han trädde slutligen fram ur sitt inkognito. Barnen gåfvo till ett högt jubelskri: han hade redan blifvit deras vän. Han satte sig på en tufva i deras sällskap, och började förströ deras sorg med små sagor. Han var sjelf en man, som ännu älskade det älskvärda: han var endast tjugutre år.

Men med modren öfverlade han om en plan för deras framtid. "Jag sätter mitt enda hopp, näst Gud, på min äldsta dotter," sade hon. Fast endast tolf år, är Lena ett klokt barn. Hon har en god tjenst, hon skall förhjelpa sina yngre syskon till någonting också!"

En barnflicka? och hos en fogde blott? hvilket stöd? tänkte adjunkten. Det föll honom in, att han sjelf skulle resa till Vernanäs, och försöka hos fru majorskan Mannerskanz. Likväl afskräcktes han vid tanken på det elaka rykte, skäribor hafva om sig på fasta landet. Han mönstrade i sina tankar det hufvud, han sett framskymta vid gardinen i morse, och öfverlade, om han skulle våga hoppas på barmhertighet deri.

"Jag skall nu snart afresa härifrån," slöt han.

"Solen har sjunkit. Det lider. Men jag skall icke glömma er."

Herr pastor, svarade mor Elin, nog går det an i qväll. Färska sår svida icke. I morgon blir det värre, och i öfvermorgon värst. Hade jag ändå hans lik! Men hafvet är girigt och vågen snål.

"Guds son skall sända eder tröst."

Torrt blir det en gång i ögat (sade hon), och sammanknäppta händer åtskiljas — men gråt bor i hjertat qvar, och qval är de faderlösas mat.

Han vågade ej längre svara henne. Han såg en mörk, dyster strimma kring glansen af hennes ögon. Hon tycktes knappt märka hvad som var omkring henne. Hon fortfor:

Skälhunden tjuter på isen, hans fader hör honom och kommer till honom. Uttern har en vän, och hafsormen gapar icke efter tång förgäfves. Si, mina barn hafva mig — men jag har intet åt dem.

När hafsörnen slår ned, tar han gäddor i sina klor och för hem till de ofjädrade. Lilla Anna är ofjädrad, Sven är ofjädrad, och Matts har inga kläder. Jakob och Kersti! hvar är eder hafsörn? han, som skulle föra hem gäddor åt er?

Jag skall säga er hvar örnen är. Han har slagit sina klor djupt in i en stor, stark fisk, och den har dragit honom ned under vattnet. O—i! O—i!

jag ser huru han stretat med vingar och näbb — ända ned — ned — ned har han måst — han har måst — och det vardt svart — så svart för honom der nere i djupet!

Vid slutet af dessa ord, som den olyckliga utsade med hela uttrycket af en visionär, sjönk hon sjelf, öfverväldigad af fasa, till trädstammen hvaremot hon satt. Barnen sågo på henne med stirrande, häpna ögonkast, och tego af förskräckelse.

Om en liten stund reste hon sig upp, med klara ögon, och liknade en skarpt lyssnande. Hvad är det? hvad hör jag? utropade hon. Jonas? det är din egen visa jag hör!

Presten, som hörde ingenting, tog det för en yrsel hos den fattiga hustrun. Hon satte sig lugnt på en sten, såg rakt ned i gräset, utan att egentligen se på något, och tycktes ej bestå af annat än hörsel. "Det är han! Jonas!" — utropade hon, då och då, liksom med konvulsiviska ryckningar. Den äldsta gossen lyssnade skarpt liksom modren. Presten hörde ingenting. Det är nordvart! sade gossen.

Glada visa! jag känner den! utropade hon hastigt vid ett mellanskof, spratt till, men satte sig åter ned, tyst som en afliden.

Adjunkten förvånades. Han påminde sig, att

dessa naturens barn skola hafva en utomordentligt fin hörsel, liksom skarp syn. Han såg bort åt hafvet norrut, men en udde skymde utsigten. Han varsnade också sjelf till sluts en slags ton, ej olik den glada sommarvindens.

Det nalkas, sade hon, och sprang upp. Utom sig, lyfte hon sitt minsta barn i höjden liksom till allmänt åskådande, kysste det, satte det åter på gräset, och skyndade ned till stranden, hvarifrån man hade en hänryckande utsigt öfver en hafsvik, hvarpå aftonsolen nu glimmade med sitt vänligaste sken. Adjunkten gick också dit ned. I detsamma svängde förstäfven af en båt, och så en båt, och så ännu en till, om udden i nordvart; och qvinnan utropade: "se, det är det norra fiskelaget som kommer. Ser ni Jonas! det är han, som sitter och styr i första båten. Han lägger till här skall ni se. Jag viste nog, att han tyckte icke om södra fiskelaget."

Med muntra årslag skuro de ankommande sjögräset, och satte i land under fortfarande sång:

Och vagga, vagga båt
Nu hem från böljans stråt
I vassen blank och våt.
Tag vackert, vackert
Gäddor och aborrar, laxar och braxnar och sik,
Och strö dem ut på gräset, som guld vid Kalmarvik.

Och plocka, plocka
Karpar och hvitlingar, stör och sardeller och ål,
Och bred dem ut som silfverskir allt på vår gröna gål.

Hafvets kung
Det är fiskarn, gammal och ung.
När han utåt far,
Är han stormens karl
Alla dar.
Men när hem sin skatt
Utur djupenas natt
Från sjön han bär
Öfver holmar och skär,
Då smälta hans sinnen
I ljufliga minnen —
Älska, sjunga och dansa, det vill han
På land.
Ty, när fatt sin skatt
Ur vågornas natt
Han fått, och gått
Med sin dyrköpta lott
Till grönskande ängarnes
Doftande sängar,
Älska, sjunga och dansa då vill han.

Ännu en gång omsjungande sista delen af sin "barcarolle," sprang en högvuxen man upp i land — en fullkomlig afbild i stort af den der gossen, som vi här förut kallat talemannen. Det var en sjöbusse af äkta slag. Knappt blef han varse Elin, förrän han, utan allt afseende på herr adjunktens

närvaro, tog henne på en gång både i och på armarne: och föga fattades, att han icke kastat henne upp och ned i luften, liksom hon nyss förut hade gjort med deras yngsta barn. Ett magert, markeradt ansigte, med lifligt, nästan öfverdådigt uttryck — en barsliten, i löjliga knycklor tillviken hatt på hår, som for och flög.

Nu äro vi rika, Elin! — ropade han — ser du?

Hvad har du för folk med dig, Jonas?

Vänner och sjögastar allihop, som jag legt att ro hit mina båtar, och sedan ska få fara åt —

Och du drunknade icke, som de sade?

Visst sjönk jag en hoper, och båten min for sin kos. Men jag kom upp igen, ser du, och hyggligt folk tog mig i en slup. — Men hej och hoppsan — det hör icke hit. — Ser du, jag rår om de här tre båtarne, jag, fullastade alla. Och nu skola vi bygga oss ett hus i byn så stort, så stort! högre än sjelfva gubbfans —

(Klockarens, tänkte adjunkten).

"Och så ska vi lösa ut morfar från smedjan," ropade pojken, talmannen.

Ja vars!

Men hör du, Jonas, anmärkte hustrun betänkligt, hur har du blifvit så rik?

Jag är en god lots, ser du; bättre fins ej i hela Kalmarvik, och i hela Kalmarsund. Här ha-

de en utländsk karl, en Engelsman till kapten, vågat sig norr om Klippan, in emellan Öland och oss, och de reflarne förstod han sig icke på. Hans folk hade upptagit mig i slupen, när jag låg och sam och sqvalpade i vågen, och förde mig upp på hans skepp: men rätt som det var, efter ett par linors seglats, stötte han på med skeppet så hårdt invid örgrundet, att, hade icke Jonas varit med honom så — nå — vi arbetade friskt, både länge och väl hela dygnet — och när jag slutligen botat all hans skada — det var en hedersgast — så skänkte han mig en hand full engelskt mynt. Så mycket har ingen lots nånsin fått, men så har också ingen lots, näst Gud, gjort hvad Jonas gjorde den natten. Men som jag viste, att ingen förstod sig på sådant mynt här i skärgården, for jag in åt Kalmar, till herr Näf, och vexlade, och talade om hela historien, och blef en stor karl i hela staden. Och sen köpte jag mig tre båtar — hej Elin — här skall bli ett fiskeri utaf! — och en hop tyger, och fårkött och konjak, och godt bröd. — Sätt upp! bär i land, govänner! — genast här i gröngräset ska vi förfriska oss — ser ni — det här är min hustru, vacker och galant — tre år yngre än Jonas sjelf — och här äro åtta barnbytingar — så många har ingen af er, kamrater — sådana får man icke på sjön — och vill ni

helsa må mig nästa år så här dags, skall ni få se att jag byggt upp ett hus så stort som landskansliet — och något behöfs väl när en har en så stor familia, säger gubben Nordenankar. Men hvem är den herrn? Ah, vår nya pastor, tror jag? Förlåt en fiskmås, herre; jag borde eljest ha tegat — men kanske har vördig pastorn talat i förmiddags för allt folket härute, och kanske för Elin med; dermed så måste jag nu tala på aftonqvisten, ty hvar och en har sin tur att predika, säga de i Kalmar.

I detsamma svängde ännu en båt om udden. — "Se der kommer min fjerde, utropade Jonas, han sölar litet i gången, och är ej så flink som mina tre — men på den har jag min största rikedom. Mor Elin såg ditåt med stora ögon: hon tyckte sin man vara nog rik redan. Äfven adjunkten skådade dit. De raska roddarne satte i land. En flicka, om elfva eller tolf år, hoppade upp på strand.

Ja, Elin — sade Jonas — förundras nu icke om jag varit länge borta, ty jag har skaffat oss mycket, och icke uträttat litet. Sist har jag varit uppe vid Vernanäs, som du väl märker: jag var der för ett par timmar sedan och talade vid herrskapet. Jag förde — oss emellan sagdt — dit tillbaka till dem en kär person, som seg-

lat utrikes på den der Engelsmannen, jag omtalat, och som skulle hafva gått i botten med det öfriga, om icke vår Herre och Jonas varit. Nu kan du förstå, att jag var välkommen på Vernanäs, så skäribo jag är. Ansigtet på en viss fick färg igen vid åsynen af den käre, som återkommit liksom ur dödens gap; och nu vet du, Elin, att de förnäma hålla före, att de emot oss aldrig kunna vara tacksamma på annat sätt, än med pengar — derför så — och jag är en strandbo — dermed så tog jag emot, och det var bra. Det var ej en liten summa man gaf mig, skall du se. Derpå gick jag ned till fogden, att se efter huru min egen lilla Helena mådde, och jag fann henne, der hon satt och vaggade och sjöng. Då vardt jag också glad, jag kysste'na, och det rann mig i sinnet, att jag ville ha mitt barn hemma hos mig, jag med. Jag talade vid herr fogden, och fast han icke gerna ville skiljas vid'na, så kommo vi till sluts om sams. Och så tog jag min Lena och förde till mina båtar, och här är hon nu, som du ser. Ditt namn bär hon, mor; och hon skall med tiden bli likaså fager och galant som du.

Återseendets sköna uppträde — syskonens glädje — den nya färg, som vid återkomsten till fädernehuset sprack ut på den täcka Helenas bleka kinder — modrens höga sjelfkänsla vid åsynen af

en så rik skara barn, som hon nu skulle få mätta och kläda allesammans —. den unga prestens nöje —

Men det är sant: hela denna historia omfattar icke mer än söndagen blott, och den var nu slut, ty klockan led till sex på qvällen och helgen gick ut. Den vänliga menniskoälskande adjunkten tog afsked, återreste ifrån kapellet, och anlände till moderkyrkan, till sin kyrkoherde.

Om icke berättelsen slöt här, så skulle mycket omtalas, som tilldrog sig efteråt. Det skulle nämnas, huru den sjuka kapellpredikanten, hvars opasslighet föranledt denna dagens oväntade predikan, snart med döden afgick, och huru den allmänt omtyckte adjunkten i stället blef hans efterträdare, först såsom Nådårsprest och sedan som ordinarie Kaplan. Att omtala vore, huru Magnaten-klockaren afgick med döden, dagen efter sedan underrättelse inlupit ifrån Carlskrona, att den der i bojor slagne "morfadren" vid sidan af en ankarklo i en af ankarsmedjorna slutat sina dagar, tyngd af arbete och ålder; och hans af dotterbarnen så högt åstundade utlösning ur fängelset kunde således icke mer komma i fråga, äfven om en sådan efter lag varit möjlig. Beskrifvas skulle vidare, huru den raske och flinke Jonas upptimrade sitt nya hus, och innan kort genom råd

och dåd blef alla sina grannars förnämste hjelpare, vän och anförare så i fiske, som i lifvets öfriga angelägenheter. Likaså borde skildras, huru den nye kapellanen genom religionens kraft ombildade denna skärgård till ett fridens och kärlekens hem; det vore att måla, huru han läste till skrift med Helena, då hon hunnit sina femton år. Hon var elfva eller tolf år yngre än han. Det var ju icke en så stor skillnad?

År kommo och gingo, men kapellanen ville aldrig flytta ifrån sitt lilla kapell. Han hade befryndat sig med dess invånare. Sjelf af bondeföräldrar, fann han sin trefnad i kretsen af en god, förnuftig och flitig allmoge, som förädlades genom hans böner och heliga omsorger. När presten i en församling drar väl öfverens och rådsammar med den bäste och förnämste bland folket — såsom fallet här var emellan kapellanen och hans svärfar, den mäktige storfiskaren Jonas — då går det nästan alltid väl. Skären, till utseende ej sällan grof, skroflig, mager och förfärlig, har en ljuf och mild vind öfver sig i flere af sina dolda småvikar, och sommaren ler länge i skyddet innanför hafsklipporna.

PALATSET.

Palatset.

Det var en skön, fast kall afton. Herr Hugos slägt församlade sig i ett af Jagtslottets mindre rum, der höstens första eldbrasa muntert helsade dem. Vaxljus brunno redan i hörnkandelabrerna,

och alla de åhörande hade satt sig nära tillsammans i väntan på aftonens berättelse. Men då Richard, i stället för att begynna en historia, stannat vid herr Hugos pianoforte, och der rört några tangenter, väckte det uppmärksamhet, att tonen lät utländsk, ja så utländsk, att den icke en gång förekom europeisk. "Hvad vill det säga?" utropade herr Hugo, "jag vet att du varit utrikes, Richard, kanske långt, och längre än vi förmodat?"

Jag påminde mig början af en melodi, svarade han. Af alla äfventyr jag upplefvat, vet jag intet, som på mig gjort ett så eget intryck, som det jag erfor en gång i en stor engelsk sjöstad.

"Kom hit — kom hit — sätt dig bredvid oss, så höra vi dig än bättre. En engelsk sjöstad? en eng—"

Richard nalkades. Jag gick, sade han, ofta omkring på en af denna stads skönaste promenader, rik och intagande genom flerdubbla rader högvuxna träd. Alla åldrar samlades der. Ungdomen visade sig i glansen af hvad modet hade nyast och täckast. Många älskvärda personer af begge könen sågo hvarann här för första gången, och knöto mer än ett band. En brunn, försedd både med varma och kalla vatten, allt ordnadt och inrättadt att njuta om morgonen, var välgörande ej blott för helsan, men äfven för hela da-

gens nöjen; och ett elegant *hôtel d'Asie*, i ena ändan af de långa löfträdsgångarne, emottog så väl fremmande och resande ifrån alla landsorter omkring, som stadens egna invånare, när de, efter tusen glada omvägar under trädens skuggor, önskade sig en njutningsfull hvila i restaurationen.

Denna stad hade en så vidsträckt handel på Asiens, Amerikas, Afrikas och Europas hamnar, att den kunde anses tillhöra hela jorden snarare än England.

Vid sidan af gångarne i den omtalade promenaden stodo säten och soffor af acajou, der de vackraste grupper af fotgängare ofta samlades stående framför andra grupper, som suto. Det lifliga och behagfulla i de rörliga taflorna upphöjdes ej litet genom anblicken af en och annan tiggare eller tiggerska, som i grå eller svartbruna trasor gjorde samma afbrott emot det öfriga, som när man ser väl anbragta skuggningar af bister eller tusch nere i bladvecken på skönt tecknade och konstrikt laverade blommor.

Jag anmärkte, att dessa tiggare nästan alltid fingo någonting. Äfven det, att gifva almosa, hör till den rikes njutningar. Det han beröfvar sig är högst litet emot hjertats glädje, som höjer sig under den lilla handlingen af välgörenhet; och den förnyade påminnelsen om hans lyckliga tillstånd

i jemförelse med den armes, som står krökt framför honom, är väl värd några pennys hvarje gång.

Denna stad måste hafva hyst många goda menniskor, ty jag såg ingen tigga med pockande fräckhet, och ingen gifva med stolt köld. Den fattige var vänlig i sin ödmjukhet, och den rike vänlig i yttringen af sin barmhertighet. Denna ömsesidiga bevågenhet var mera värd än gåfvorna; den höll de bägge skilda samhällsklasserna tillsammans.

Under det jag fördjupade mig i en lång gång, der för tillfället ingen annan gick, såg jag på en af sidosofforna en qvinna sitta i orörlig stillhet. Hon var åldrig, klädd i grofva, randiga, söndriga yllekläder; och hennes bleka, kantiga ansigte fulländade bilden af ful fattigdom. Det väckte min uppmärksamhet att se henne sitta, emedan de tiggande vanligen annars gå. Kanske är hon uttröttad i dag? eller räknar hon sin lilla inkomst för qvällen? Jag steg henne under förbigående nära, för att upptäcka om hon ej hörde till antalet af dem man kallar "försynte fattige," och som uti en högre samhällsklass benämnas pauvres honteuses. Emedan de på sätt och vis bära en dubbel börda, har det alltid utgjort mitt särdeles nöje att nalkas dem, för att se de djupt talande, de ur ögongroparne utspringande och efter en allmosa nästan gapande blickarne, under det tungan

vägrar att göra den ringaste tjenst, och handen strider krampaktigt emellan behofvet, att räcka sig fram, och skammen, som tvingar den hålla sig tillbaka. Detta grymma slagfält, der den råa jordiska nöden kämpar med en hög och finkänslig ande, är lefvande och intressant att se. Att sakta och oförmodadt nalkas en sådan person, och genom en gåfva, som hon aldrig begärt, vid hvars blotta nämnande hon skulle rysa, underlätta anden i dess hårda strid, och gifva glädjen litet luft i ett nästan lufttomt bröst: det har sitt behag. Jag går icke gerna sådana nöjen förbi, och äfven nu tänkte jag hålla mig framme. Men när jag redan hade guldmyntet emellan mina finger och kom helt nära den sittande qvinnan, vågade jag icke utsträcka min hand. Hon såg i så hög grad likgiltig ut på förbivandraren, mig; ja, för att säga sanningen, hon såg icke på mig alls, utan vände hufvudet mot ett bredvid soffan stående högt, lummigt träd, bakom hvilket hon rigtade sina ögonkast långt bort utefter en annan gång, liksom väntade hon någon på den.

Jaså? tänkte jag för mig sjelf, jag får då icke? Verkeligen var det jag, som denna gången hade utgjort tiggaren, och blifvit afvisad. Då jag således gick framåt, kunde jag likväl ej undvika, att emellanåt kasta ögonen tillbaka. Jag såg snart

en karlfigur, gammal, illa klädd, blek och aftynad, komma staplande fram till soffan, der qvinnan satt. Jag stannade bakom ett träd för att iakttaga deras rörelser. Med åtbörder, så lifliga och glada som svagheten tillät, emottog hon sitt anlända sällskap. Vid deras möte, såg jag mannen peka långsamt, men mycket noga, mot ändan af den gång, på hvilken han ankommit; men när jag sjelf blickade ditåt han pekade, upptäckte jag ingenting annat, än en af bakportarne på hôtel d'Asie.

De två började nu gå tillsammans. Jag smög på litet afstånd efter dem. De vandrade icke tillbaks den gång, hvarpå karlen ankommit, utan åt ett helt annat håll. Begge linkade, men höllo hvarandra under armen och stödde hvarann troget. Såsom de under gåendet ofta förde sina ansigten tillsammans, förmodade jag, att de lifligt samtalade. Efter en liten stund hunno de till slutet af alleen, der en bred tvärgata, en körväg, strök midtöfver. Döm om min förundran, då, i och med detsamma klockan slog åtta i ett närbeläget torn, en stor, täckt, högst praktfull vagn med dubbelt spann kom farandes; kusken höll stilla midt för vår allee; en betjent i lysande livrée steg af och öppnade vagnsdörren, nedslog fotsteget artigt, och biträdde med sin hand tvenne

ur vagnen stigande personer — begge trasiga, och med ansigten, som tillkännagåfvo oro och förskräckelse.

Icke nog härmed. När de der begge utstigit, kommo de andra två, hvilkas spår jag följt; betjenten räckte dem en lika så artig hand, som de förra, och hjelpte dem att stiga upp i vagnen. Intetdera paret helsade på det andra, de tycktes vara för hvarann helt obekanta; men hvar och en fann i sin ordning, att de ena stego ut och de andra in. Vagnsdörren slöts efter de ingångna, betjenten återtog sin plats bakpå, och jag fann honom der snart i sällskap med två andra lakejer, i ännu mer lysande utstyrsel. Kusken gjorde med en piska, hvars skaft lyste af inlagdt perlemor och snärten såg ut som tvinnad af silke och saffian, en ypperlig sväng i den klara aftonluften: ett angenämt klatsch gaf sig tillkänna, och vagnen for bort.

Jag stod der. Jag hade så inkommit i betraktelser öfver vagnens storlek och prakt, att de begge utstigna personerna emellertid undkommit i en sidogång, och de, som utan tvifvel skulle hafva gifvit mig bästa upplysningen, stodo sedan icke mer för mig att träffa. Äfven nu skulle jag i min berättelse ej hållit mig så länge vid alla dessa tiggare, som fingo åka, om ej för att visa

huru de, och i synnerhet den första qvinnan, småningom, ehuru utan sin vetskap, ledde mig in i detta äfventyr, och förde mig i gemenskap med den vagn jag nämt. Nu — en gång nyfiken och sporrad — tänkte jag följa vagnen sjelf för att få veta mera derom; men förgäfves, han körde för fort.

Såsom jag hade god tid, begaf jag mig åter in under träden, lät mina fötter välja sin väg sjelfva, njöt af den täcka qvällens svalka, förbigicks af hundrade, som togo saken liksom jag, och stannade omsider vid det beslutet, att likväl för aftonen fatta något slags beslut. Just som jag tänkte härpå, slog klockan half tio; och knappt hördes ljuden af klockslagen, då en lång förbivandrare sade till en af sina kamrater: "hör du, nu slår klockan half tio!"

Denna obetydliga sanning borde icke hafva fästat min uppmärksamhet. Men som jag denna afton ej befann mig i mitt vanliga sällskap, utan gick ensam, anslogs jag af allting, och beslöt nu — efter klockan ändå var half tio — gå och supera. Jag steg uppför trapporna till hôtel d'Asie, och gick igenom ett par salar, som icke behagade mig, emedan deras bord voro fullsatta med hungriga, sladdrande, bullrande, skorrande menniskor af alla stånd och dialekter.

Jag kom snart i ett af de små rummen, för-

sedda med utsökt ameublement, och bord i fönsternischerna. Jag tänkte sätta mig ned här, då mina blickar föllo på rummets gravyrer. En af dem stack mig i ögonen; den hade hela utseendet af en affisch — ej gjord i trädsnitt likväl — utan fin som ett stålstick. Men utstyrsel och emblemer sågo affischmessiga ut — och — hvad? utropade jag — midtpå sågs till punkt och pricka den vagn aftagen, med hästar, kusk och betjenter, den af mig anmärkta dörrprydnaden, de med färgade rutor prunkande fönstren — allt — som nyligen i den der alleen utgjort målet för min nyfikenhet.

Inunder stod också någonting att läsa; men på hvilket språk? Två rader af för mig okända bokstäfver gåfvo förmodligen saken närmare tillkänna. Herr Hofmästare! hvad betyder detta? sade jag åt en af hôtelets värdar, som gick genom rummet. Han axlade sig blott, likväl på det mest belefvade sätt, och hans svarta frack fick på ena skuldran, som han höjde, en hastig, stark dager ifrån ljusskenet ur en vägglampett.

Min herre, jag önskar äta här; inföll jag. — Me voilà. — Jag nämde nu en af mina älsklingsrätter, och en på litet afstånd syslande betjent, eller kypare, fick befallning att genast tillsäga derom. "Hvad är det för språk på den här affischen,

herr Gaspard?" fortfor jag emellertid; "för någon afsigt hänger den väl här?" Ett småleende och en lätt runkning på hufvudet, jemte ett sakta yttradt: fråga ej derefter! var hela hans svar.

Han gick ut till rum, der hans verksamhet var angelägen. En liten hygglig yngling inkom med kaviaren och det öfriga, jag begärt. Hörpå, min vän, hvad betyder denna utländska affisch? frågade jag honom.

Ah? sade han lifligt.

Ja, just den der. Kan du läsa hvad som står inunder? Är det ryska, turkiska, eller — if you please — chinesiska?

Nej — japanesiska.

Ha ha ha! Jag förstod, att han lönade ett litet skämt med ett annat. Men allvarsamt, min vän, hvad betyda orden? fortfor jag.

Det vet jag icke, och ingen kan säga det, svarade han; men meningen är detsamma, som finnes anslaget på vårt språk, vid en af bakportarne, för den lägre allmänhetens kunskap.

Hvad vill då alltsammans säga?

Det kan herrn få veta af honom, som lemnar biljetterna.

Biljetterna? hvar fins då han?

Derinne till höger.

Följ mig, för all del, dit. — Vi gingo. Jag

fann här en hygglig biljettförsäljare, som väl egentligen också var kypare, som en annan, men hade åtagit sig detta bigöra. Hvad kosta dina biljetter? och hvad för upplysning kan du gifva om den affisch, de angå?

Hvad biljetterna kosta? Nej, min herre, tvertom. Den vagn, ni här ser aftagen, gör vissa färder genom staden hvarje qväll. Och hvarje person, som *vill* åka deruti, får i betalning derför en guinée, emot högtidligt löfte att för ingen varelse omtala hvad han under åkningen erfarit. Jag lemnar här biljetten, som är ett inträdeskort för åkningen. Vid utstigandet ur vagnen, efter slutad resa, bekommer passageraren den guinée, som utgör hans betalning.

Hvart åker man då?

Det vet jag icke.

Men man kommer förmodligen icke dit man vill?

Troligen icke; efter man får vedergällning derför.

Står det hvar och en fritt?

Alla. Hittills hafva dock mest fattige begagnat sig deraf, emedan denna förtjenst har synts dem lätt. Likväl —

Nå hvad för ett likväl?

Jo — men derom bör man icke tala.

Hvarför icke? för mig är det ganska angeläget att veta.

För min herre? om jag får fråga —

Ty jag önskar mig en biljett.

Ynglingen såg på mig med stora ögon, och mätte mig från hufvud till fot. Förmodligen såg jag i hans ögon icke ut att behöfva en guinée på hvad vilkor som helst.

Nå — får jag nu icke veta åtminstone något? lemna mig en biljett. När sker nästa åkning?

I morgon afton: och här är biljetten, men —

Men?

Jo — i förtroende — fattigt folk kunna behöfva sin guinée, och få hålla tillgodo något för omaket.

Går det ut på något vanhedrande?

Jag kan icke säga: det tror jag åtminstone icke. Men — ja — ett par, tre, fyra à fem hafva genast derefter måst föras till kronlasarettet; och vi sjelfve måste gå ganska hemligt tillväga med biljettutdelningen, att icke stadens polis snart må lägga sig deruti. Hade man icke en briljant förtjenst dervid, så —

Gif mig min biljett: kosta hvad det vill, så åker jag. — Han gaf mig den tigande.

Jag gick nu tillbaks, förtärde min afton; betalade; gick hem; sof min natt öfver; steg upp om

morgonen, och förströdde min otålighet hela den följande dagen så godt jag kunde.

Den andra aftonen kom; klockan slog åtta, och jag stod tillreds vid den bekanta alleen, som skars af körvägen. Vagnen kom, betjenten steg af; jag visade honom min biljett; han nickade bifall, men gick till dörren att först uppläsa den, och uthjelpa den som åkit hit.

När dörren öppnades, visade sig en lång ålderstigen person, som föll afdånad i betjentens armar. Utan att härom bekymra sig, tog han emot den fallande, gaf honom sin guinée, bar honom ett stycke ifrån vagnen, och satte honom ner på en i alleen stående acajousoffa, der han utan vidare omständigheter öfverlemnade den olycklige åt sig sjelf. Derpå vinkade han åt mig att stiga upp. Jag bekänner, att det förekom mig betänkligt. Hvem skall vårda den sjuke der? frågade jag betjenten. Utan att svara, tecknade han blott åt mig, att stiga in. Jag gjorde det. Dörren slöts om mig. Vagnen rullade bort.

Åkdonet var rymligt; jag satt alldeles ypperligt. Men jag kunde ej undvika att fästas af flere föremål. Genom en liten glaslampa i ena hörnet var den stora vagnen inuti upplyst, och den aromatiska oljan spred en lika angenäm lukt, som klarhet. Jag satt ensam på min gula marokins-

dyna, och en sidengardin ifrån golf till tak delade vagnen midt i tu, så att jag icke kunde se den andra dörren, eller hela den hälften af vagnskuren, som svarade emot den, jag inkommit uti. Om jag hade någon granne till venster om mig, bakom gardinen, kunde jag således icke veta; men som vagnen var fyrsitsig, hade jag framför mig också en plats, der en kamrat kunnat åka baklänges midt emot mig, i fall vi denna gång varit två. Den omtalade gardinen var så tät, att jag ej förmådde se det ringaste genom den, och den slöt så väl till både i taket, på sidorna och nere vid golfvet, att jag omöjligen kunde smyga mig till någon underrättelse. Jag satt naturligtvis tigande, och kusken körde jemt; gatorna voro goda, skakningen obetydlig.

Detta nöje höll i längden på att bli ledsamt. Jag tog upp min klocka, och såg att tiden snart led emot den för afstigningen utsatta timmen. Jag hade likväl hoppats komma till någon port, bli införd, bli vittne till någonting — eller, Gud vet. Men åka — blott och bart åka — och slutligen intet annat än stiga ur?

Gardinens gula taft, som mot lampljuset sken mig i ögonen, spände min nyfikenhet; det kunde jag icke hjelpa. Att der bakom intet annat skulle befinna sig, än vagnens andra halfva, helt tom,

det tyckte jag icke bar sig. Der — derinne är någonting.

Jag hade redan sträckt ut fingrarne att röra vid taftet, då jag märkte en skugga innanföre, nog stark att synas igenom, och som på sin sida nalkades gardinen, i samma förhållande som mina fingrar kommo ditåt. Detta liknade hvad man ser i en spegel, fastän jag icke kunde begripa huru det gick till. Icke heller tyckte jag, att det mörka, som närmade sig till motstycke åt mina fingrar, helt och hållet var en afbild af dem, eller alldeles såg ut som de, hvilket det borde hafva gjort, om en spegel här kunde komma i fråga. Jag tog nu dristigheten på mig, och grep ett litet tag i taftet, för att känna efter hur här hängde tillsammans. I ögonblicket omslötos mina fingrar af en tång, och de suto så fast, att jag förgäfves sökte lossa dem derutur. Jag kan icke beskrifva min smärta. Det var någonting — för att så säga — nedrigt, och derföre så mycket mer förargligt, att sitta fast på ett sådant sätt. Fingrarne höllos väl icke så inklämda, att plågan steg till en verklig tortur, men då jag icke kunde lossa dem, kom hela min kropp i en sned, ytterst pinsam ställning. Jag tog min andra hand till hjelp; men den hade icke förr åtkommit taftet, än den satt fast på samma sätt. Ropa blygdes

jag; men, bragt utom mig, ville jag med fötterna göra mig lös: i en blink suto snaror om fötterna.

En kall svett steg ned utför hårfästet. Lyckligtvis stannade vagnen nu, och betjenten öppnade dörren med utsökt artighet. När han rörde mina händer och fötter, for allt fängsel undan, och jag steg ut, väl icke afdånad, såsom min sista företrädare, men i sinne att taga betjenten, såsom det heter, i kragen, och tvinga honom följa mig till en ort, der han skulle lemna mig och hela verlden upprättelse för en så oerhörd behandling.

Denna tanke förflög dock snart, då jag omkring mig såg alla gångstigar öde, och fann att min motståndare, utom kusken, hade tvenne vänner bakpå vagnen att kalla till sitt biträde. Jag skar derföre tänderna inkognito, men den guinée, han med höjden af gentillesse nu ville lemna mig såsom vedergällning för åkningen, störtade hufvudstupa ned i rännstenen, i följd af ett elastiskt slag, som lakejens smidiga hand fick af min. Detta bekom honom sjelf ej det ringaste; med en fulländad hofmans liknöjdhet och köld steg han undan igen, intog sin plats, och vagnen rullade bort.

Detta äfventyr förekom mig såsom det onödigaste, menniskor hittills i verlden uppfunnit. Men då jag som bäst gick och öfverlade, hvartill allt

detta — denna resetur — denna vagn — denna högst snillrika, nästan obegripligt inrättade mekanism — och slutligen hela omkostnaden — skulle tjena; så rann mig i tankarne, att jag sjelf varit orsaken till den lumpna utgången. Hvarföre hade jag varit nyfiken? Hade jag icke vidrört taftet, så — hvem vet — något annat måste väl då omsider hafva inträffat?

En ny biljett måste jag skaffa mig, så var mitt beslut. Sagdt och gjordt. Aftonen derpå kom. Lyckligtvis hade icke mina händer blifvit så illa medfarna, att jag behöfde anlita chirurg. Jag stod med min biljett vid vagnsdörren. Nu måste väl betjenten förvånas, att se mig för andra gången, tänkte jag. Men alls icke: förvåning lär ha varit denna menniska en ren omöjlighet. Jag steg in.

Att jag drog åt mig derinne, begrips. Gardinen och hela vagnen var sig lik. Jag beslöt att, kosta hvad det ville, ej röra det farliga taftet. Åkningen gick förträffligt; jag satt på en dyna, stoppad med svandun, det tyckte jag mig känna.

Min likgiltighet och förmåga att dämpa allt begär efter upptäckter, fortfor. Jag sysselsatte mig med att taga upp min klocka; tiden gick långsamt och enformigt. Men lampan brann klart och ångade ut den herrligaste parfym. Att jag

tillät mig se på taftet, faller af sig sjelf, och jag skulle hafva sett tvert igenom det, om icke gardinen nu oförmodadt och i ett hui rullat upp. Bredvid mig, till venster i vagnen, sitter en dame i gult sarge de soie. Min häpnad var icke ringa.

Hon satt stödd i det andra, venstra vagnshörnet på det sätt, att hon till hälften var vänd mot mig, och hennes ögon stodo rigtade rakt på mig. För öfrigt hvarken höjde eller sänkte hon dem. Hennes läppar rörde sig icke, hennes kinder voro mycket runda, dock ej oangenämt, och deras hy mera olivatre, än hvit. Håret satt uppfästadt på ett mindre vanligt, men ändå vackert sätt. Hon såg oupphörligt rätt fram på sitt föremål, mig, med mycket stora, svarta och blanka ögon.

Jag tänkte flere gånger öppna min mun till en fråga, men jag hissnade för företaget, och tillslöt den mekaniskt. Att oupphörligt, om det ock ej räcker öfver tjugu minuter, befinna sig utsatt för ett genomträngande, oaflåtligt seende från ett par obekanta ögon, och som icke af någon känsla skiftas, ej höja sig, ej sänka sig, icke en gång blinka — har man en gång fått försöka det, så vet man hvad förskräckligt vill säga. I min grannes stående ögonkast låg visserligen lika litet hat som välvilja, lika litet köld som värma; det såg icke egentligen ut som en fara, men det var en fixation,

som kunde bringa sitt föremål ur all fattning. Jag började ana, att jag vid sidan ej hade en lefvande varelse, utan en målad, en med högsta konst gjord staty. Men knappt väcktes denna tanke inom mig, då hon höjde den ena handen upp till sitt hår, liksom att bättre ordna en lock vid sin tinning. Med den andra lade hon några veck på sin fotsida långa drägt. Dessa rörelser hindrade henne dock icke att sitta och se, såsom förut. En gång öppnades hennes mun — men helt litet; blott så mycket, som andedrägten fordrade, och yttersta randen af mjellhvita, ovanligt små, men jemna tänder skymtade ut.

Jag gjorde allt, för att undvika hennes blickar. Jag är icke nervös, men skakades i grunden af min varelse. Jag försökte att hålla ena handen för mina ögon, så som när man försvarar sig mot solsken eller eldsljus; men öfvertygelsen, att hon i alla fall såg på mig, gjorde, att jag icke dessmindre kom nästan utom mig. Jag tittade ned i vagnsgolfvet, jag vände om hufvudet, och lät mitt hår bli föremålet för hennes ögonkast: men det hjelpte icke. Känslan af att likafullt utgöra ett sådant mål, genomgick mig likt en feberlik rysning; och jag tyckte till sluts, att min person började smälta.

I detta grufliga ögonblick föll mig något in,

likt hvad jag ofta nyttjat, bestående i att hemta försvaret ur farans sjelfva medelpunkt. Jag fattade hastigt mod, reste upp hufvudet, vände mig midt emot mitt resesällskap, och beslöt att sjelf se på henne, om möjligt än mera genomträngande och oaflåtligt. Jag tog till märke för mina blickar ej hela hennes ansigte, utan sjelfva ögonen; och, i dem, just pupillerna. Jag hade knappt börjat detta djerfva företag, innan en känsla af styrka och fasthet genomflöt mig. Jag såg rakt in i dessa klara, men becksvarta ögonstenar — alldeles så som de gjorde på mig. Kanske var det modet, glimmande i dem, som elektriserade mina med ett likadant mod. Jag vet icke hur mycket jag skulle hafva velat gifva ut, om hon med det minsta ord brutit tystnaden och förändrat scenen.

Emellertid upptäckte jag nu en förändring, som periodiskt började visa sig, och återkomma. De på mig rigtade ögonen förstorade sig än: pupillerna vidgade sig då, ögonkloten voro som på vägen att stiga ut ur hufvudet, iris ljusnade, och det var såsom en outtalbar rädsla ville söka sig en väg ut, för att, om möjligt, på detta sätt gifva sig tillkänna för mig. Än åter, tvertom, drogo ögonen sig tillsammans, gingo djupare in i sina runda kamrar, utseendet blef då så, som när man efter yttersta förmåga skärper synkraften; och pu-

pillerna visade sig ganska små, men tindrande som granatstenar, eller, bättre sagdt, som mörka ametister, ty i dessa ögonblick fingo de något violett i färgen. Denna omvexling emellan förstoring och sammandragning gick icke hastigt, men ungefär liktidigt hvarje gång; och i den sednare formen vardt den annars i sig sjelf sköna blicken omöjlig att uthärda. Det var, som hade jag på mitt ansigte sjelfva udden af en blottad stocatklinga. Slutligen — under en af dessa förändringar — började den obekantas mun litet mer än förut öppna sig: jag kunde se spetsen af den finaste tunga. Om hon ville kosta på oss ett ord! tänkte jag.

Men fåfäng min önskan. Vid en af öfvergångarne tillkännagaf hennes ansigte en sådan ansträngning, förenad med häpnad, under det hon öppnade och knappt märkbart rörde läpparne, att följande tanke blef mig tydlig: hon vill tala — hon har ett stort, ett outsägligt behof af hjelp, och af att tala för att yppa sig, men hon kan eller hon törs icke!

Hastigt och obetänksamt utropade jag: För himmelens skull, hvad skall jag tro? hvem är ni? hvad vill ni? kan jag bistå —

Mitt sista ord dog — ty gardinen var redan nere oss emellan, och lampan i vagnshörnet ut-

släcktes med samma skära ljud, som då en kristallskål på glasharmonikan brister itu. Slocknande utvecklade oljan sin parfym i mångdubbel grad. Angenäm, som den först var, blef den mig för mäktig genom sin hastigt tilltagande styrka. Jag måste inandas detta gift, mina ögon slötos, och jag föll sanslös ned emot vagnsgolfvet. Några tortur-redskap kände jag likväl icke.

Jag vaknade vid att vagnen höll. Betjenten öppnade dörren och lyfte ut sin afsvimmade resande; gick; och vagnen for. Nedsatt på en trädgårdsbänk, kom jag mig snart åter före, och indrog den svala aftonluften med obeskriflig glädje. En guinée föll ur min hand. Hvad? sade jag till mig sjelf, här och så kan icke detta äfventyr sluta. Det är åter min nyfikenhet, som förstört händelsen, och förskaffat mig ett fragment af hvad som, i sin helhet, måhända blifvit mig ganska dyrbart.

Hvarför fråga? och fråga? ropade jag till mig, förbittrad. Frågorna afbröto och skämde bort allt! Jag steg upp, och beslöt att taga en biljett till.

Nästkommande afton inföll, och jag stod med min nya biljett framför den stannande vagnen. Lyckligtvis fann jag mig äfven nu komma att bli en ensam passagerare. Jag emottogs och satt åter derinne.

Gardinen var nu svart. Ingen annan förändring

dring upptäckte jag. Men ingen varelse har väl nånsin varit så tyst, som jag denna gång. Första akten slöts: gardinen upprullade sig, förmodligen derföre, att jag ej brytt mig om att röra den. Jag såg mig om till venster; en hvitklädd dam satt der.

Är hon densamma? sade jag inom mig. Jag igenfann samma ansigte, men ögonen voro ej mer ställda på mig. Hon såg sig om åt flere håll, åkte såsom man åker, och förblef icke stelt sittande i vagnshörnet som en mumie i sin nisch. Men denna lätthet, denna frihet och oväntade öppenhet var just på vägen att locka mig till den i allt samqväm så naturliga frågan emellan obekanta: hvem är det jag har den äran, att — — I blinken påminde jag mig dock mitt beslut att ej fråga det ringaste, och jag teg. Hon smålog med en flygtig blick på mina läppar.

Kan hon då läsa hvad som föregår i mitt inre? Jag aktade mig att göra denna fråga högt. Jag tog mig den friheten att se på hennes utmärkt nätta fötter.

"Acamapixi menetekel uvarsinto!"

Med dessa okända ord, yttrade af en klar röst, bröts tystnaden oss emellan. Jag såg upp. Kan herr Hugo säga, hvad det var för ett språk?

Jag kan det icke, och vill icke heller ansvara för att helt och hållet riktigt hafva återgifvit ljuden så långt efteråt. Emellertid nekar jag ej min förvåning, då jag hörde, att de sista orden voro ungefär desamma, som Gamla Testamentet omtalar, huru de en gång under ett frossande gästabud i konung Belzazzars hof i Babylon ritades på hans vägg af ett okändt finger. Är hon babylonsk? tänkte jag; men det är omöjligt, nu för tiden gifs intet Babel. "Mene tekel Ufarsin?" upprepade jag högt, och nickade henne till frågande.

Min granne måtte hafva tagit det som ett svar; ty med en häftig, men lika vacker röst öfverhopade hon mig genast med efterföljande: "Cama cama uvarsintoj, menetékeli derepintoj — Cama tocàma yonk!"

Nu var mitt tal slut.

"Acamapixi?"

Nej — af mig intet gensvar.

"Ongria Hirvendrù — yonki', yonké, yonkelà."

Lifligheten af hennes åtbörder under dessa ord kan jag icke måla. Deri syntes intet begär att intaga eller röra mig, intet, som i aflägsnaste mening kunde kallas behagsjuka, men likväl en utomordentlig önskan om någonting. Jag hade fast beslutit, att icke fråga, på ingenting undra,

och ej vara nyfiken. Jag gick i tankarne igenom min geografi, för att af språkljuden i kända rikens, provinsers och städers namn kunna leta mig fram, hvarifrån min värdinna i vagnen kunde vara. Ryssland? Turkiet? Afrika? Amerika? — nej ingenstädes. För att emellertid icke vara blottad på all sällskaplighet, beslöt jag att våga några låten för egen räkning, och utropade: Miracorma grancas!

Vid dessa oskyldiga stafvelser, som jag tog ur luften, och som utan tvifvel ej innehöllo ringaste förnuft, fick min granne en uppsyn af högsta glädje och beundran, ehuru det jag sagt omöjligen kunde innebära något på hennes språk, mer än på något annat i verlden. Hon uppräckte händerna, och såg på mig som på en befriare. Yorotímo Tékelin! utbrast hon, fattade en liten i främre vagnen hängande klocksträng, och jag hörde det klingande ljudet af en ringklocka, fästad vid sjelfva kuskbocken. Utan tvifvel en signal, tänkte jag. Trogen min föresatts, att om ingenting fråga, satt jag härvid helt tyst. Vagnen stannade, jag såg ut genom fönstret och varseblef en gallerport. Hvad säger herr Hugo nu, då, efter all den underliga utländska, jag nyss hört, min granne helt oförmodadt sade på bruten men tydlig engelska:

Vi stanna nu, vi skiljas här, fråga allt hvad du vill, ty nu är jag beredd att svara.

Jag hade redan läpparne i ordning att göra min fråga, då min goda naturinstinkt kom mig till hjelp. Nej — ingen nyfikenhetsyttring! upprepade jag i mina tankar; hennes uppmaning torde blott vara ett förnyadt prof, ett det mest förledande af alla, efter det förekommer så naturligt och simpelt. Men några meningslösa ljud kunna icke tydas som en fråga; för att derföre visa min höflighet, bugade jag mig litet för henne der hon satt, och genmälte: Gramasch, garamascho!

Ha! ha! ha! förträffligt! utbrast hon. Du är den rätte. Kom!

Vagnsdörren öppnades. Betjenten slog ned fotsteget. För första gången märkte jag nu, att denna person, som förut synts så likgiltig för allt, var blek och i sin ordning darrade, när han räckte mig handen för att hjelpa mig stiga ut. Jag hoppade sjelf fjäderlikt ur vagnen. Porten öppnade sig, och jag var redan inne i porthvalfvet, då jag såg mig om efter min följeslagarinna. Hon var också nu ur vagnen, och stod icke långt ifrån mig. Men när jag bjöd henne armen, i tanke att hon skulle ledsaga mig vidare i detta hus, smög hon sig med en lätt afskedsnick in i en liten sidodörr, och lemnade mig åt mig sjelf — så

mycket mer, som gallerporten med detsamma slogs igen och skilde mig ifrån både gata, vagn, kusk, betjenter och allt lefvande, som stannade utanföre.

Nåväl, jag kan väl gå i dessa breda och förträffliga stentrappor på egen hand. Jag gjorde så ock. Jag giek uppföre, och allt uppföre. När jag kommit i mina trappor, som jag tyckte, en rundel eller ett hvarf om, ville jag att det skulle vara slut, och sökte finna någon dörr. För ingen del. Jag fick vara så god och stiga uppföre vidare. Det är väl då ett torn jag går i?

Må vara. Jag begrep ej huru jag kunde vara så glad. Till sluts ändades dock trappan, och, efter visst hundrade steg, befann jag mig framför en dörr. Derofvanpå stodo ungefär samma streck och krokar, det vill säga bokstäfver, som jag sett tecknade under den der affischen. Det är mycket bra, tänkte jag, och vred om nyckeln. Dörren öppnade sig, och emot mig kom en mild ånga, lik den jag förut känt ifrån lampan i vagnen. Jag fann en vestibule, giek midt öfver den, kom så in i en annan vestibule, och giek äfven genom den. Men här innanför började åter trappor; och trappor, som gingo utföre visst lika långt ned, som de förra gingo upp. Jag fick ett stort begrepp om vidlyftigheten af detta palats. Jag måtte hafva kommit i dess innersta.

Nu stod jag slutligen i ett rum, hvars like jag aldrig funnit. Väggarne utgjordes af hvit marmor, afvexlande med spegelglas ifrån tak till golf, infattade i de utsöktaste trädslag, såsom sandarak, mastix och lärkträd, utmärkta för sin kådaktiga eller rättare gummiartade natur. I det kupformiga taket hängde en gigantisk ljuskrona, sammansatt af några tusen små krystall-lampor, lika den jag sett i vagnen. Hvilket ljus detta skulle kasta öfver hela rummet, väggar och golf, kan man förstå. Men hvaraf bestod då golfvet? Akta dig, min fot! det är vatten! Tänk om jag stigit åstad ett enda steg ifrån dörren, som jag inträdde igenom, jag skulle då tvifvelsutan störtat ned — jag vet icke huru djupt.

Men när jag såg mig om och tänkte efter, befann jag mig troligen i intet annat, än ett ofantligen stort och utomordentligen rikt prydt badrum. Vattnet, som utgjorde hela golfvet, kunde väl icke då vara för djupt. Jag gick omkring bräddarne och spatserade; ej sällan tittade jag i speglarne.

Jag såg ingen menniska i hela det stora rummet, och vattnet låg klart som en himmel. Ljuskronans sken föll deri med en prakt, som ej kan beskrifvas. Vid sidorna af bassinen befunnos i marmorväggarne små nischer eller urhålkningar, med bekväma säten, förmodligen för de badande.

Men — hvad nu? — ensam måtte jag ändå icke vara här? föll det mig hastigt in, då jag i en af de längst bort belägna väggurhålkningarne varseblef kläder. I detsamma märkte jag en liten krusning på vattenytan: en ringlik, ehuru knappt märkbar rörelse tillkännagaf sig i bassinen. Månne en dykare, efter jag ingen ser? men kläderna hänvisa på ett fruntimmer.

Hvad? var just på mina läppar att öfverljudt yttras, då min inre påminnelse om: "låt bli att göra frågor" dämpade det. Någonting hvitt simmade i de blanka böljorna der borta under ljuskronan. När det kom nära brädden, der jag stod, dök det varsamt ned i vattnet, och gick mig förbi, utan att jag märkte mer, än fyra, fem på vattenytan hastigt uppkommande och lika hastigt försvinnande ringar eller figur-aningar. När den förmodade ånyo kommit så långt bort på andra sidan ifrån mig, som fem eller sex alnar, närmades hon åter ytan, kanske för att draga luft. Något skymtade i det hoppande vattnet: det var ett par alltför yfviga och långa hårlockar, som föraktade att hålla sig inunder. Fans det nu längst bort vid yttersta ändan af bassinen någon dörr, eller snarare kanal, som kunde bilda en utgång ur detta gigantiska badkar in till ett annat rum? det vet jag icke; men ungefär der borta försvann all rö-

relse i vattet. Blott — om jag ej bedrog mig — höjde sig, vid gestaltens försvinnande ditinn, ett litet hufvud hastigt upp ur vågen och såg precist på mig, och blicken uttryckte den mest talande bön om hjelp och bistånd. Så for hufvudet åter hastigt, med allt sitt hårverk, ned i det aflägsna, glimmande, sköna vattnet, och försvann. Jag såg intet mer deraf. Men jag stod helt stilla, ledigt, och utan förundran — så mycket hade jag vunnit öfver mig nu.

Då bassinen blifvit så fullkomligt tyst och orörlig, att ingen lefvande mer kunde vara deri, började jag i beskådning vandra litet omkring, och gick, förlåtligt nog, fram till de efterlemnade kläderna. Jag såg ganska tydligt en fruntimmersklädning af mycket snyggt, men vanligt och ej utmärkt tyg. För att betrakta dess snitt, och deraf, om möjligt, sluta mig till nationen, som menniskorna här tillhörde, upplyfte jag klädningen, som låg ofvanpå det öfriga. Men — återigen ursäktligt — begrep jag ingenting af alla dess veck, fållar och fasoner. Hvad som mera roade mig, var att se, det en annan klädning, af smidigare tyg och bättre färger, låg inunder. Jag lyfte då äfven upp den. Hm? åter en klädning, deliciösare än de förra, derinunder. Och derinunder en ännu subtilare . . och så vidare. Detta lapprisnöje bör-

jade roa mig obeskrifligt. Jag vet icke hur många klädebonader jag fann, allt finare och finare, och i samma mån mindre till volumen, ehuru lika stora som klädningar. Den sista var så utomordentligt fintrådig, att jag kunde packa den tillsammans hel och hållen i min hand, och likväl, när jag blott blåste på den, flög han ut, och blef en vid, skön, stor drägt.

En lefvande, täck gestalt, innesluten häri — det vore värdt att få se — åh lappri — inga önskningar nu!

Att stå här längre, ville jag icke: jag sökte mig derföre en utgång — icke under vattnet likväl, såsom den, hvarigenom hon försvunnit — utan någonstans vid sidan af bassinen. Jag gick omkring, och kom slutligen till en dörr, vid salens motsatta sida, på ömse sidor ornerad med pilastrar, icke i korinthisk stil, så mycket fann jag; men hvad det var för en stil, lemnar jag. Ehuru för mig af obekant slag, var ornamentet oändligen vackert. Jag fattade i en nyckel, om hvars handfäste en silfveromspunnen sträng eller snöre satt lindadt, och derifrån gick uppåt taket. Jag brydde mig icke om detta snöre, men läste oförskräckt upp dörren. Himmel! snöret halkade af nyckeln — och ratsch, likt en åska bakom mig, for hela den jättestora ljuskronan ur taket ned i bassinen: de tusen lamporna, till hälften slock-

nade, till hälften glimmande, summo omkring i vattnet: en stor del af dem hade likväl också flugit bort mot väggarna, slogo gnistrande mot speglarne, och hoppade omkring i flere skumma vrår. Ett så förskräckligt och tillika grannt skådespel mins jag mig aldrig hafva upplefvat. Troligen var den från nyckeln lossnade strängen orsaken till detta sceneri, som förvandlade hela badrummet till ett fyrverkeri nonpareille.

För att ej löpa in på området af allt det jag föresatt mig att akta mig för, nemligen frågor och förundran, lemnade jag ljuskronan, och öppnade dörren, som förde mig till nya rum. Jag kom slutligen in i ett. Här stannade jag tvert och gick ej ifrån stället. Jag hörde musik.

Musik i allmänhet, men i synnerhet denna, kan icke beskrifvas; den tillhörde icke vår verldsdel, så mycket fann jag.

Tonerna hörde jag utföras på ett instrument, och de beledsagades af en menniskas klagande röst. Jag nalkades det stora sparlakanet eller sidenförhänget, under baldakinen, som jag varseblef längst fram i rummet: jag ville se den, som sjöng derinnanföre. Är hon olycklig? tänkte jag. Utan att veta hvarföre, sammanparade jag föreställningen om det hufvud, som jag sist såg försvinna i badet, med tanken på den person, som sjöng här. Mot

slutet öfvergick hennes enkla musik till litet mera likhet med europeiska ljudfall; och några små minnen af dessa sista toner var det jag i qväll vågade på herr Hugos instrument, innan jag började min berättelse.

Jag hann icke fram till det stora sidendraperiet, hvarinnanför den okända satt, förrän en annan person framträdde och tog mig i handen. Jag igenkände i henne mitt resesällskap. Jag blef ledsen att hon hindrade mig. "Kom Menetékeli!" sade hon, "följ mig!"

Hon förde mig ut ur det musikaliska rum, der jag så gerna dröjt. Af hennes vida, stora, i guld stötande drägt kunde jag ej ana det ringaste om hennes nation: men mig föreföll, att en prinsessa kunde ej, hvar som helst på jorden, visa sig präktigare.

Under gåendet tillsammans vågade jag likväl ånyo en blick på hennes ansigte. Det var mycket rundlagt, mer än jag sett på någon; men ändå högst välbildadt, och angenämare än man skulle tro. På hyn fans ingen inkarnat — ej tecken till rodnad — men sjelfva höjden af kinderna var likväl mörkgulare än det öfriga, som liknade färgen på omogna citroner. Ögonbrynen, ytterst finhåriga, långa och smala, gingo likt en svart strimma öfver hvardera ögot. Ett underbart uttryck

fick ansigtet deraf, att ögonbrynen gingo litet längre ned vid sjelfva näsan, än vid tinningarne, så att ögonvinklarne ej voro räta, utan trubbiga. Hur är det möjligt, att ett så beskaffadt ansigte kan synas intagande, eller ens vackert? Och dock —

Sedan vi tillsammans genomgått ett rum eller två, stannade hon med mig midt på golfvet i ett tredje, och sade: Yonkè Tacosima! För att icke vara svarslös tillade jag: Garaminxi yap! Min följeslagarinna gaf mig härvid en sidoblick, deri ânyo ett bifallande löje speglade sig, och det af smidigaste, men hjertligaste slag. Jag kunde ej begripa hvad behag hon fann i mina stafvelser, som visserligen icke innehöllo något på hennes idiom, ehuru jag sökte härma dess språkljud. Men att dessa härmningar roade henne, märkte jag. "Tolaûn tolanni! han är funnen, den rätte är funnen!" yttrade hon, och vände sig till hörnet af rummet, der vid hennes ankomst en stor silkesfrans slogs åt sidan, och en man höjde sig — ej utan svårighet — upp från ett ansenligt bolster, eller en lång med brokat öfverdragen dyna, hvarpå han satt med underslagna ben. Stolar eller bord såg jag icke till i hela rummet.

Store fader! sade min följeslagerska —

Ongria Hirvendrù —

Min far! låt oss en tjugondedels sol (litet

öfver en timme) försöka detta lands tungomål, på det fremlingen måtte förstå oss —

Cama camósima —

Om denna fremling är rik eller fattig, det vet jag icke, förtfor hon; men han har de trenne silfverdygderna, du hos honom behöfver: att icke om något fråga, icke af något förskräckas, och — främst af allt — vara fintlig.

Mannen lade högra handen på sin venstra skuldra, kom fram till mig, och betraktade mig ganska skarpt. Slutligen började hans ögon vattnas, och mycken rörelse visade sig i hans uppsyn. Han började tilltala mig på det gängse språket; men detta gick så illa, att hans dotter, vid en paus som gubben gjorde, föll honom i talet och sade till mig:

Fremling! förstå, att vi icke äro af denna ö. Vår egen ö är stor, och hon är den största på jordytan, hvars medelpunkt hon utgör. Men denna fremlingarnes ö är tusen solar (två ett halft års resa) aflägsen derifrån. Här på eder ö smides icke dugligt stål, och här lefver icke silkesmasken; derföre har vår fader rest hit öfver de femhundra hafven med sina rika varor, för att blifva ännu rikare, och han har vistats ibland de okända, det ingen af vårt folk annars brukar. Loinxi ejvé! ejvó! (utropade hon härvid, i höjden

af smärta). Under det vi vistats i denna stad, och inrättat detta vårt hus efter vår sed och till vårt bruk, hafva jag och min syster tillika lärt oss det sorgliga språk, som här på ön nyttjas, så att vi begge väl förstå hvad andra säga, och jag kan yttra till dig hvad jag vill, fremling! Men vår fader är gammal, han kan med stor vinst sälja sina herrliga stålvapen, sitt lacca, sina silkestygsbalar och demantlådor; men han har föraktat att lära sig edert tungomål, hvaraf han blott kan yttra några brutna ord; och min syster talar det icke heller, fast hon förstår hvad andra säga.

"Loinxi ejvé! ejvó!" utropade nu jag i min ordning. Ingenting kan måla den häpnad, som uppsteg i den gamles anlete, när han hörde mig yttra dessa ord på hans eget språk. Hans dotter sade honom en lång rad, hvars mening troligen gick ut på att bevisa honom, det mitt upptagande och användande af hennes egna uttryck också var ett exempel på min fintlighet. Jag började finna mitt äfventyr angenämt, emedan det blef mig allt klarare, att jag kallats för att, om möjligt, uträtta någonting till menniskors tjenst. Fråga derom, gick emellertid icke an. Hvartill hela detta mysterium skulle tjena, kunde jag icke ännu fatta. Hvarifrån dessa långväga vildar eller halfvildar (jag talar som Europé om de andra verlds-

delarnes folk) egentligen voro, skulle mycket roat mig att veta. Mexikanare, eller något annat från Amerika, kunna de troligen icke vara, sade jag till mig, efter jag på dem ej finner spår till den starka rödhet eller kopparfärg i hyn, som skall utmärka vestra verldens nationer. Fadren — en kort, axelbred, starkt byggd, i allt rundbildad skepnad — visade snarare motsattsen af den statur, hvarunder man tänker sig Amerikas smärta, viga karlar. Så var han ock, efter allt hvad jag hörde, en högeligen rik man, som ej heller är vanligt med amerikanska barbarer. Desse väfva också icke siden, smida ej stålvaror, lackera ej, och förstå sig ej så ypperligt på mekanik, som jag erfarit vara händelsen med personerna här.

Detta intresserade mig ändå vida mindre, än hvad som följde. En tredje person inkom: äfven ett fruntimmer, i det hela af dylik ansigtsbildning och drägt, som min följeslagarinna, men mindre, och i allt ännu finare. Hennes hy var bländande ljusgul, och äfven utan all rodnad. Hennes långa ögonhår, smala ögonbryn, och det i många konstiga fletor kring pannan gående håret, allt var ramsvart, men af en glimmande svärta. Jag igenkände detta hufvud, och när hon talade sitt första ord, påmindes jag om den musik jag hört. Det är således systern? Jag betraktade henne, så myc-

ket mer obehindradt, som hon icke såg på mig, utan på sin far.

Ett drag hos dessa menniskor stack mycket af emot det vanliga europeiska sättet. En djup, churu ännu för mig obekant sorg, stod tydlig att läsa såväl i fadrens, som döttrarnes anleten. Men icke dessmindre flög emellanåt ett skämt, en barnslig munterhet fram, än i ord, än i åtbörder. Det var såsom om en förfärlig, snart väntad olycka hängde öfver deras hufvuden; men hvilken ögonblickligt gaf vika för naturglädje och lifvets behag. Sådana öfvergångar utmärka de vilde. Det är ett lättsinne, churu icke ett osedligt. Den kunnige och uppfostrade Europeen är merendels systematisk: har han orsak att sörja, så håller han uti med det, och ler alls icke. Är han, åter, en löjlig person, så fortfar ofta hans löjlighet ända till tråkighet. Hvem kan omvexla? egentligen blott den, som ingenting kan.

Ett rökande thekök inbars. Det såg ut att vara af massivt guld, med undantag af bottnen, som stod närmast öfver kolen. En af prinsessorna, eller flickorna, strödde kanelfärgadt pulver öfver kolen, hvarigenom, i stället för gängse europeiskt os, en vällukt, mild men utsökt, spred sig kring rummet. Man fick sitt thé; och äfven jag — icke i en ringa portion. Det samm i en

stor skål af lackeradt arbete: brickan, hvarpå den stod, ja till och med en vid ena sidan urkupad liten figur, hvilken jag betraktade som sked, och dertill rätt väl passade, var öfverdragen med skinnande, hårdt gummilacca. Men théet sjelf — utan socker och utan grädde — det var som det kunde. Emellertid lät jag mig smaka, och, för att säga sanningen, när jag efter en stund kommit djupare i skålen, fann jag, att denna dryck hade förmågan att utbreda mycket välbehag öfver en drickandes varelse. Man blef glad utan rus och yrsel: en god gåfva att få. Och på min mörkt stämda värd hade théet samma verkan. Graviteten i hans breda fysionomi bibehöll sig väl, men den blandades med ett leende, som tycktes innebära ingenting mindre än en outtalad filosofi öfver hela detta lifs ringhet. Rätt som det var, började han, churu knappt märkbart, vagga med hufvudet ifrån venster till höger och så tillbaka igen, hvarvid jag hörde honom med en monoton, men mycket klar stämma sjunga, eller rättare liksom för sig sjelf sakta lulla dessa sköna ord: Cariaconda, Sinto mi Sinto — àcama bè, àcama honda la Sinto schè —

Jag begrep dem icke, men det lät vackert i mina öron.

De begge döttrarne föllo in i samma messning. De suto bredvid hvarann framför gubben

och med underslagna ben, liksom han. De började också sakta vagga med sina täcka hufvuden, och liksom efter öfverenskommelse begge åt samma led, så att de alltid hade sina hårfästen lika långt ifrån hvarann. De sjöngo icke ut tonerna, utan alltsammans liknade en kontemplation, som hvar och en höll för sig, på sitt vis jemförligt med hvad vi kalla gnolning; men underbart vackert. Deras ansigten tillkännagåfvo derunder en hög innerlighet, en devotion, en försjunkenhet i det himmelska: och till sluts stodo deras ögon i en klar låga. Jag höll mig vördnadsfullt på afstånd. Skulle det vara en religiös akt? en hymn? Det slags messning, hvarpå den utfördes, liknade intet af europeisk psalm, och icke heller folkvisan. Minst hördes deruti något uppbrusande, passioneradt vildt eller rått, som berättas om ohyfsade stammars sånger. Tvertom. Här tillkännagaf sig en hög human bildning, en renhet, en mildhet, endast genom sjelfva sin konstlöshet något monoton. Månne dessa menniskor tillhöra en sekt, der inga gudabeläten nyttjas? Jag såg mig omkring, och upptäckte ej det ringaste i rummet, som kunde tydas ditåt.

De slutade efter en stund. Då steg den ena af flickorna upp, och gick till ett hörn af kammaren, midt emot der deras dynor befunno sig. Här höjde hon med ena handen upp en matta, eller

shawl, som betäckte golfvet, och gjorde dervid med andra handen ett par tecken i luften. Hvad såg jag? I sjelfva golfvet, der i hörnet, satt ett stort spegelglas. Systern och gubben, hvardera med en liten lampa i handen, gingo dit, nedböjde sig, lyste ned med lampskenet, och speglade sig. Något annat, än sig, kunde de väl icke se dernere. Jag upprepar således, att de speglade sig; men det skedde med en högtidlighet, ett allvar och en innerlig rörelse, som, stund ifrån stund, ökade min förundran.

Skulle äfven detta speglande, sjelfbetraktande eller sjelfåskådning, vara en religiös akt, så har jag åtminstone aldrig sett något likt dermed, och jag önskade, att någon lärd ville efterforska, om i folkslagens historia spår gifvas af en "Spegelcult" — förlåt namnet, jag har intet bättre.

En viss verkan häraf tyckte jag mig märka på dessa menniskor. De stego efter en stund upp. Ehuru jag såg allt på afstånd, varseblef jag likväl de minsta skiftningar i deras anletsdrag. I dem lyste nu ett uttryck af skönhet, som var mig oförklarligt, då dragen annars ej erbjödo så mycket deraf. Sjelfva gubben, hvars yttre former visst icke voro vackra, hade genom denna slags speglíng blifvit så upplifvad, att en hög, men tyst enthusiasm brann på alla hans lineamenter. För-

modligen skall detta förefalla mången narraktigt. För oss, vanligen, utgör speglandet blott en toilettsak. Men äfven hos oss följer dermed en märkvärdighet, som jag icke vill förbigå, emedan den kastar ett ljus öfver menniskorna jag här talar om. Jag har hört en läkare i Sverige allvarsamt påstå, att synen stärkes genom seendet i spegel, då ögonen (original och afbild) fixera hvarann. Detta kan man lätt försöka; och dermed må förhålla sig hur det vill, så är det emellertid visst, att toiletten, som för så mången är en handling af endast lappri eller flärd, ej saknar en annan bättre sida. Snyggandet, putsandet, tvättandet, kammandet, och tusen dermed följande småsaker äro — småsaker. Om det likväl sker under ett innerligt begär efter det snygga, vackra, behagliga, rent angenäma — utan särdeles mycken afsigt att behaga andra — men ändå, kort sagdt, för att mer eller mindre inkomma på något område af skönhet; så medför detta, och just i synnerhet speglandet, en hemlighetsfull verkan på personen, som utför det. Användes det till uppdrifvande af för mycken medvetenhet om sitt utseende, så alstrar det koketteri; men annars kan det brukas som ett stort medel till känslans renande — ja, just renande: det märkte jag på folket här.

Att det icke varit behagsjuka, som hänfört

mina obekanta under deras spegling, det fann jag tydligt. Ett så varmt, ett så högsint, ett så grandiost behag har jag icke förr sett i någon menniskas uppsyn, som i dessas; och när härtill kommer allt det för mig nya, som omgaf dem, så bör ingen undra på, om jag följde dem med uppmärksamhet. Men hvad hände?

Den gamle gick med darrande steg till en annan sida af rummet, och framtog ett stort, sammanviket dokument, allt af sidentyg (ty linne eller ylle måste denna nation icke förstå sig på, åtminstone märkte jag ingenting deraf). Han knäböjde med pannan ända till golfvet framför dokumentet, och under det smärtansfullaste, mest genomträngande utrop af: Loinxi kubo Kubésimo! uppvecklade han det. Hvad derpå stod kunde jag hvarken se, eller, om jag sett det, förstå. Men slutligen kysste han nedersta fållen med anskri: Dairi, dairanxi, tacòsama loinxi! och nedföll såsom afsvimmad.

Hvad skulle jag väl tänka, då de begge flickorna, under det fadren icke såg oss, kommo till mig, knäböjde för mig, och med de mest talande miner syntes anropa mig om räddning och hjelp: men tillika tecknade, att jag icke med minsta ord eller fråga skulle gifva deras far tillkänna, att de hådo mig derom. Åter såg jag framför mig den-

na bild af menniskan, då tungan icke vågar eller vill uttala väsendets djupaste behof — och åter kände jag, att jag var på vägen till ett nöje, som framför allt annat roade mig — det, att hjelpa, der om ingen hjelp talades.

Men — om detta skall vara en hemlighet för deras far, hvarför i Guds namn har han då likväl också sjelf önskat min härvaro? Han tycktes ju af mig vilja ha bistånd i någonting, han äfven? men det, som döttrarne önska, måste vara något annat eller stridande mot fadrens, efter de teckna om nödvändigheten att hålla deras begäran tyst. I sanning — nog kan jag låta bli att fråga, men fintlighet behöfs, för att reda ut hvad som här skall göras.

Gubben, vaknande ur sin svimning eller apathi, steg upp, allvarsam och resignerad. Han gick till sin stora sidendyna, der han låg när jag först inkom. Han framdrog under den en lång, krokig, blottad sabel.

Han försökte att gifva mig sin mening tillkänna på engelska, men ändrade sitt beslut, och tecknade åt sin äldre dotter, min vagnföljeslagarinna, att göra det i hans ställe. Hon tolkade nu följande i fadrens namn: "Fremling hör! Efter min (fadrens) och mina döttrars snart inträffande död skall du, utan att aftorka denna sabel, lägga den

i långskrinet der borta ofvanpå alla rubinerna, som du finner der förut, läsa skrinet väl i lås, omgifva det med ett tjugudubbelt omslag, hvartill du tar tyget derinne i lönnkammaren, smyger det sedan bort ur detta hus, utan att stadens regering derom får spaning, förer det till ett skepp och en sjöofficer, som icke ännu kommit på strömmen, men anländer dit om en månad, och hvars adress du finner i det här förseglade, på edert lands språk skrifna bref. Jag har behöft en man, som om intet frågar, och föga undrar; ty dessa egenskaper blifva oumgängliga vid hvad du här kommer att skåda. Det, som skall ske, är rätt. Men hvilken skulle icke hindra mig, afhålla mig, söka göra allt om intet? Jag har derföre länge sökt en frågfri och oförskräckt man: omsider fann jag dig. Och jag behöfver i synnerhet en man af fintlighet, för att, sedan allt det gjorts, som här skall göras, ej af denna stads öfverhet låta sig hindras, att utföra skrinet oöppnadt, och för öfrigt verkställa det jag vidare skall bedja dig om."

Jag ryste, men frågade ännu intet. Jag skulle således bli invecklad i en fremlings mörka företag, och förmodligen göras till sista utföraren af hvad som efter en gruflig handling slutligen återstode. Jag skulle blifva medbrottsling i något, som tydligen stred emot det lands lagar, der

jag befann mig, om det ock vore legitimt efter lagarna i den obekantes hembygd.

Att jag så oaflåtligt teg, var alldeles i den gamles smak. Dottren fortfor efter en liten paus åter i hans namn: "Fremling! jag är en åldrig och högst vördnadsvärd man, den ende af mitt folk, som rest öfver från vår ö till en annan, så långt aflägse som eder är, för att öka mina goda skatter. För tvåhundrafyratiosex år sedan var det allmänt bruk hos oss, att resa ut till andra öar; men då uppsteg en herrskare öfver oss, som slöt våra hamnar, och sedan den tiden reste ingen ut, och ingen fremling fick lägga in till oss, mer än i två vikar. Dock har jag, hänförd af önskan att riktas, och som jag viste hvilka omätliga skatter samlas genom handel i fremlingarnes land, upptagit våra fordna seder, och jag seglade i nattens dimma bort ifrån den nordostliga udden, der jag herrskade sjelf under öfverherrskaren på vår ö: jag for bort att besöka de tusen små öarne, rundt omkring på verldshafven. På dem dröjde jag än här, än der, och vann mycket. Sist kom jag hit, och här har jag bott sjuhundrade dagar. Mina skatter äro större än hans, som kallas konung i ert lilla land. Men hör, fremling! Min egen herrskare, hemma på min ö, har vredgats öfver min

bort-

bortresa, stridande mot hans och hans företrädares förbud. Slutligen har han utspanat min vistelseort, och genom bud med ett holländskt skepp skickat mig sin befallning att dö. Jag är lycklig att vara född i så högt stånd, att jag eger rättigheten döda mig sjelf när min herrskares dom kommer, och jag behöfver icke falla för en bödel. Denna min rättighet skall jag nu, nedböjd till fållen af hans hitsända skrift, iakttaga; och jag skall ärofullt upprista mig, så som många af mina fäder före mig gjort, när deras herres domar på gult siden anländt till deras hus. Och äfven så skola mina döttrar dö. Vid en dom, sådan som denna, åtfölja barnen sin fader, ärofulla som han: och de skola i denna natt jemte mig uppfylla Kubos ord. Men du, fremling, som här får vara vittne till en stor och högsint handling — du, som jag funnit utvald, skall göra åt oss det ingen i denna stad annars skulle vilja (ty jag har pröfvat deras sinne, och funnit att de behandla fremlingar efter deras egna lagar): du skall, sedan vi dött, tyst och osedd bära ned våra kroppar i ett rum, mörkt, ombygdt på alla sidor af hvit marmor, men utan fönster. Det ligger midt inunder det badrums vatten, som du såg, när du gick hit. Sedan du der lagt oss, och inpassat ste-

nen i muren efter oss, så skall du gå din väg, och säga intet; och ingen skall hitta dit, eller taga ut oss till en begrafning, såsom här på ön brukas. Ty den som dött efter Kubos dom, så som vi här skola, den bör ligga efteråt så under vatten, som jag sagt dig om oss. Men den stora ljuskronan skall du, innan du sätter oss i grafrummet, först nedsläppa i vattnet, att den må utslockna och allt ljus i detta hus förgå. Slocknande skall hon sprida en rökelse af aloe och en välluft af sandarak, som är oss kär att hafva i döden, när vi gå att insättas i grafven; ty det är så vår sed, den vi älska. Och detta är nog. Men sist skall du med sabeln och skrinet göra som jag förut talat: och sabeln får du icke aftorka, på det att Kubo, när skrinet öfver de femhundra hafven anländer till honom, må se på klingan vårt blod och glädjas åt vår lydnad."

Tolken slutade. Jag stod som en bild. (Ljuskronan är redan nedfallen, tänkte jag: den väntar då blott på kropparne — jag ryste.)

Fadren tecknade åt sin dotter, och hon fortfor: "Fremling! fullkomlig är du! och du skall göra hvad jag sagt. Men vacklar ditt beslut, så skall du icke fly härifrån. Du skulle då nämna för denna ös folk hvad de skola finna olagligt, och de skulle genast inränga hit. Vacklar ditt

beslut, så skall du dö härinne, att du icke må undkomma. Jag skall afskära ditt hufvud. Jag sörjer, ty jag måste då ånyo söka mig om efter en annan till utförande af hvad jag behöfver; och hvar skall jag finna en man, liknande dig i frågfri dygd?"

Det ögonkast af innerlighet och högt förtroende, som den gamle gaf mig, och som beledsagade tillkännagifvandet af hans beslut om mitt hufvud, gjorde på mig en isande verkan. En Europé kan icke förena dylika motsattser; allraminst göra det med en Asiats lugna gravitet. Men så mycket förstod jag nu, att här gällde att söka rädda fyra lif, mitt inberäknadt.

"Qvinnor af Nifon! *)" — sade jag för att komma in i tonarten — "J skolen dö i denna natt; och ärofullt, efter herrskarens vilja, följa eder store fader. Men J skolen ej, som han, beröras af Nifons bländande hvassa stål, utan J skolen lefvande begrafvas i ett aflägset rum, som jag här i huset åt er utser. Sådan är min vilja."

Jag yttrade detta med en långsamhet och hög-

*) *Japans* eget namn, som jag lyckligtvis nu påminde mig, herr Hugo. Och att dessa menniskor voro derifrån, fann jag af det föregående otvifvelaktigt. Den japanska *Adelns* företrädesrättighet, att medelst magens öppnande sjelfve ombringa sig, när dödsdom påkommer, är också ett allmänt kändt faktum.

tidlighet, nog asiatisk att ingifva fadren aktning. Jag fann, att ehuru han icke utan svårighet talade bruten engelska, förstod han det likväl, när andra talade. Döttrarne, som begrepo mig fullkomligt, kastade på mig blickar af högsta förskräckelse; den äldre af dem såg på mig så genomträngande, att det påminde om hvad jag erfarit derinne i vagnen: slutligen gjorde hon dock en liten blinkning, just som hon anade, att i min oförväntadt stränga och rysliga dom låg någonting förborgadt af den fintlighet, hvarföre jag här flere gånger skördat beröm. Jag måste låta dem tills vidare tänka om mig hvad de behagade.

Den vigt, hvarmed jag förde mig, var verkligen på vägen att, som jag önskade, gifva mig makt öfver fadren. Den rike och väldige Asiaten hemtade sig likväl snart. "Mina döttrar lefvande begrafvas? Nej. De skola, såsom qvinnor af hög börd, af mig uppskäras och sedan begrafvas." — Detta sade han till mig, väl med svårighet för språkets skull, men med stor bestämdhet.

Det skall icke ske! svarade jag. Man af Nifon! dina döttrar vill jag med egen hand begrafva lefvande — eljest skall jag icke efter din död uträtta det du bedt mig om.

"Fremling! om så är, att du vägrar uppfylla min vilja, så är du den först fallande. Men ditt

veka lif skall icke, enligt hedrens lag, uppristas, utan ditt hufvud aftagas såsom på den grönprickiga zinga-ödlan. Derefter må åter mina tjenare fara ut på gatorna, att uppsöka en ny man åt mig." (Hvilket asiatiskt besvär, tänkte jag).

Loinxi ejvó! ejvé! Kubo, Kubésimo! sade jag högt, allvarsamt och skarpt fixerande honom. Jag påminde mig, att jag en gång hört honom sjelf yttra dessa ord med mycken hängifvenhet, och hoppades derföre, att de måste betyda någonting. Mitt infall lyckades. Knappt nådde de hans öron, innan han nedföll, och sex gånger slog han pannan emot golfvet med uttryck af djupaste undergifvenhet och slafvisk vördnad.

Jag beslöt att begagna mig af det välde jag fått. Medan han ännu låg på knä, gick jag rakt fram till det stora japanska dokumentet, som innehöll Kubos befallning om min värds död: helt oförskräckt tog jag sidentyget, hoprullade det, och stoppade det i min ficka. Mannen bleknade vid min djerfhet, men vågade icke stiga upp. Derpå gick jag till hans blottade sabel, som ännu låg ofvanpå dynan i ena hörnet. Jag tog upp den, i tanke att bryta sönder den. Den böjde sig elastiskt; men stålet brast icke, det måste hafva varit af allrafinaste slag. Då gaf mig den äldre dottern, oförmärkt af fadren, en vink, som jag

förstod så, att jag afstod ifrån företaget: förmodligen ville hon för mig göra begripligt, det hennes far hade så många vapen, att förstörandet af detta ena skulle reta honom högeligen, men gagna till intet.

Jag skulle hafva företagit mig andra och större friheter, om jag varit underrättad om vidden af min värds makt inom hus, och hvilka personer, utom de närvarande, han kunde hafva att befalla öfver. Emellertid ropade jag med hög röst till den äldre systern: "Kom, unga vaktel! du som flugit hitöfver ifrån Nifons herrliga ö, tag din syster vid handen, och följ mig. Jag skall genast föra er till det ställe, der jag ärnar för alltid innesluta edert lifs ande. Denna död är till uppfyllande af Kubos dom för er begge den bäst passande. Sådan är min vilja — kom!"

Utan tvekan tog hon sin mindre syster i handen. Hvilken gestalt? Darrande, men med en outsäglig blick följde denna, och gick — som hon trodde — till en fasansfull död. När vi nalkades dörren, stod den gamle ännu på knä; men hans ögonkast mätte mig, än såsom ville han uppsluka mig, än såsom fölle han i sitt inre till stoft. Hastigt sprang han upp och kom efter oss. Då lyfte jag mot honom handen hotande, och ropade: Loinxi! loinxi! med en röst, som genljöd genom

rummen. Han störtade afsvimmad till golfvet. Jag gick ut med hans döttrar. Att aflägsna dem från hans mordiska hand, ansåg jag vara det förnämsta.

"Ingen fint lackerad solfjäder är så som du, täcka perlbärerska ifrån Nifon!" hviskade jag till min vanliga interlocutrice, den äldre systern; "säg mig, hvar är ditt eget rum? för oss genast dit." — Hon nickade bifall.

Hon förde oss genom flere rum. Vi kommo till en helt och hållet annan del af det stora palatset, än den jag genomgått vid mitt första inträde; och slutligen nådde vi en kammare, så täck, men så blottad på bohagsting, som man nånsin kan föreställa sig. Detta folk måste hvarken älska sängar, stolar eller bord. Deremot gick äfven här en med delikataste siden öfverdragen dyna utmed väggarne rundtomkring rummet, höjde sig en half aln öfver golfvet, och tjenade till både stol, soffa och bord. Stannen här! sade jag.

"Glamorínez caránxi ojníma bè!" yttrade med en klagande, himmelsk röst den yngre systern, och omfattade min hand. En så lefvande tafla, en blandning af from hängifvenhet, trettonårig skönhet, och ångest tillika, får ingen mer i verlden se. Hennes ord kan jag icke öfversätta. Och likväl tyckte jag, att jag förstod hvartenda af dem. Hon trodde väl, att hon här skulle sluta sitt lif genom

min hand? hon gladdes af att få se sig i sitt eget rum derunder likväl, och kanske hyste hon ännu något hopp om barmhertighet i mitt väsende. Förmodade hon, att jag förstod hennes fädernespråk, efter jag, framfuset nog, tillåtit mig att på ett lyckligt måfå begagna ett och annat af dess ord?

Vid anblicken af detta uttrycksfulla hufvud, och vid åhörandet af en sådan röst, kunde det icke falla mig in, att anse henne för en *vilde*, eller neka denna späda transmarine ett rum inom den rätta bildningens höga kretsar. Själen ger sig icke detta uttryck utan att vara rent och sant mensklig. Hvad denna flicka annars viste i verlden, det vet jag icke. Jag såg mig omkring i rummet, och fann åtskilliga oafslutade fruntimmersarbeten liggande här och der på dynan; men om dem kunde icke jag fälla omdömen. Hon höll ännu min hand och såg på mig. Står hon och väntar på ett svar af fremlingen, den okände? Till vesterlandets yttersta ö hade hon då kommit, för att före döden bedjande omfatta denna hand? Jag gick bort till en liten ask, som jag såg uppfylld med juveler; jag tog min hand full af dem, och öppnade den midt öfver hennes hufvud, så att de nedregnade öfver hela hennes gestalt. Jag hade hört omtalas detta som ett österländskt bruk, när man bevisade prinsessor den

högsta furstliga heder. I detsamma jag gjorde det, nedsignade hon på golfvet, öfverhöljd af juvelerna. — "O fremling! så helgar du min syster då verkligen åt döden?" utropade den äldre. — Jag förskräcktes; jag insåg, att det asiatiska bruk, jag vågat begagna, hade en dubbel mening.

"Nej, svarade jag, det har jag icke gjort. Men res upp henne du, och kyss henne åter tillbaka till lifvet. Så är min vilja."

Planen till dessa menniskors räddning undan deras faders fanatism, kunde jag icke ännu hafva bestämdt uppgjord. Emellertid tillkännagaf jag för den äldre af systrarne, att jag ville, det de skulle hålla sig qvar i rummet här, läsa dörren innanföre, och icke öppna för hvem det måtte vara, som icke gaf ett visst tecken. Hon förstod mig: jag gick.

Jag aflägsnade mig för att uppsöka fadren. Skulle jag kunna lyckas att höja honom? Under vägen gjorde jag mina betraktelser öfver det österländska sinnet hos denna man. Jag påminde mig det jag hört beskrifvas om inbyggarne på österlandets yttersta ö, hvars folk säges vara det mest chevallereska i Asien. Jag påminde mig ur Abel Rémusat åtskilligt om dess språk, som jag kanske till ljudfallen, men likväl icke till orden, fann öfverensstämma med hvad jag hört denna

afton; det är möjligt likväl, att mina personer här talade en aflägsnare, nordlig japansk dialekt, som Rémusat icke känt. Jag återförde ock i minnet hvad jag hört om Kubos naturvidriga, skadliga och grymma despotism, om hans oinskränkta välde öfver sina undersåtares lif, och om de förnämes sjelfuppoffring, så fort herrskarens dom blir dem bekant — en uppoffring, som sträcker sig ej blott till dem, utan äfven till deras anhöriga. Pascha'r dö ju ock sjelfmant, när Sultanen tillskickar dem silkessnöret? Med sina variationer går dylikt öfver hela jorden: samma sak gäller ej blott om lifvets *upphörande*, utan ock dess *förkränkande*, så länge det varar. Underbara fallenhet, hvari menniskoslägtet nedsjunkit, att den ena personen anser sig böra eller behöfva stå under den andra på ett sådant sätt, som egentligen ingen borde eller behöfde stå, annars än under det högsta väsendet. Detta är, om icke vårt första, dock vårt andra syndafall. Ty när menniskan föll ifrån Gud, så föll hon sedan under sin medmenniska. Denna asiatiska sinnessjukdom är det, som, främst af allt, christendomen motarbetar, emedan dess hufvudsyfte utgår på, att sätta menniskan åter under Guds välde, befriande henne ifrån alla menniskostadgar, i *första* rummet, och dem hon blott har att efterfråga *såvida* de ej strida mot Guds

ordning, men icke annars (och hvilket egentligen innebär, att det är icke dem *i grunden* hon nånsin efterfrågar, utan allenast Gud). Denna asiatiska sjukdom, likväl, huru mycket är den icke ännu qvar i sjelfva vårt Europa? qvar, emedan vi utgöra asiatiska kolonier, och christendomen har ibland oss uträttat föga ännu. Denna ömklighet, då tusenden utgått att förgöra, förgöras, och skölla hvarandras hemvister, icke för det godas, sannas och skönas framsteg i verlden, utan för att befrämja några enskilde väldiges familjetvister, utföra deras ränker, deras hämnd, deras begär efter penningar och länder — allt detta, som jag, för att hafva ett namn derpå, vill kalla den *falska ridderligheten*, genomgår den ej Europas förflutna årtusenden, helt nära in på oss? och hvad är den, om ej en asiatisk smitta, mot hvilken Sonens ord och evangelium ringa hittills förmått? Att menniskorna dö, det betyder föga: när de dö för menskligheten sak, så är det stort och herrligt, det är de dödligas ljufvaste lott: men när de af den falska ärans och orätta trohetens raseri hänföras, att förderfva sig och andra för några mäktige enskildes infall, under namn af lagar, för deras nycker, ränker, vinning, och — såsom det ofta händt — för sjelfva det nedrigas, grymmas, och riktigt uslas framgång — hvad är det? Det är Asien, som narkotiskt döf-

vande förvirrar, och med sina institutioner ännu hvilar hemligt nedtryckande öfver Europa.

Men det är ock denna i vår verldsdel yrande asiatiska feber, jemte tusen dermed i sammanhang stående andra sinnessjukdomar, hvaremot slutligen i våra tider (att börja med Luther, och sedan, ju längre fram, allt mer) de vesterländska reformationerna rest sig, eller, som är detsamma, christendomens ande och begär efter helsa uppträdt, för att bota det elaka och ursinniga. Gud skall gifva seger, och det ömkliga falla till stoft.

Jag hade gått fort genom palatsets rum, och emedan dessa betraktelser tagit tid att nu anföra, gingo de ganska hastigt genom min själ. Jag fann Kubos politik, att tvinga sina undersåtare inom Japans område, kanske strängare, men i grunden alls icke orimligare, än så många europeiska prohibitioner. Högst rörande fann jag taflan af den olyckliga fanatikern, undersåten; icke derföre att jag gillade hans stämning, men emedan allt är mig intressant inom lifvets och dödens områden; och missgreppen betraktar jag ömt, icke som den vise läkaren eller läraren, ty han kan bota, hvilket jag icke kan — men jag ser dem som medbrodren, hvilken har ögon med tårar. Hvilket förundransvärdt konchylion är icke stundom menniskosjälen? Denne man af Nifon hade föraktat landets spärr-

ning, och satt sig öfver förbudet emot utflyttning; men icke dessmindre var öfvertygelsen om Kubos rätt till hans lif så rotfästad, att blott till honom öfver femhundra haf (som han kallade det) sändes en befallning att dö, så satte han icke det i ringaste fråga. Jag märkte, att hans sinnessjukdom framförallt underhölls af den falska ärans dödande gift: och denna österländske förnämes (Adelsmans, eller Handelsfurstes — lika mycket) stolthet öfver sitt prerogativ, att få skära upp sig, fann jag visserligen något mera "hervorragend" — "criante" — eller "skärande" (tag hvad språk herr Hugo behagar) — men i grunden samma sak, som de hundrade ömkligheter, hvaröfver Europas privilegierade brösta sig, och sätta lifvets skönaste, ömmaste förhållanden på spel, för att få åtnjuta. Mest konchylisk förekom mig döttrarnes karakter. Utan tvifvel uttryckte deras hemligt tecknade bön till mig en begäran, att frälsas från mördadarens hand. Men hade de blott och hart, eller — som man säger — "helt enkelt" velat räddas, då hade de ju utan svårighet kunnat fly ur fadrens hus? Men det hade de icke gjort; och hvarföre? De voro den åldriges barn: de voro qvinnor af österhafvets första ö: hurudan var nu deras önskan? hvad ville de? Jag tror, att de, hänförde af mensklig känsla, ville räddas; och att de ändå,

för att åtfölja fadren, icke ville räddas. Hvad skulle jag med dem företaga? Kunde jag blott lyckas att böja fadrens vilja! Hvem, om icke menniskohjertats egen skapare, kan nysta upp detta hjertas trasslade silkeshärfva?

Under så stridiga utsigter och tankar kom jag springande genom våningarne, och hann slutligen till dörren af den gamles rum, der jag hörde djupa suckar. Suckar låta lika på alla språk; jag kunde således förstå honom. Jag slog upp dörren — hvilken syn af fasa!

Den åldrige satt i hörnet på sin långa, befransade, gula dyna, badande i blod; och sabeln ännu i hans hand. Hufvudet låg afmattadt, lutande mot axeln; men han var icke död. Han hade full sans ännu, och det jordiska lifvets slut måste genom detta dödssätt icke blifva ögonblickligt. Med bruten röst sade han:

Äro mina döttrar redan begrafna, o fremling? Hvarför har du fört bort dem undan mina ögon? O hade jag varit qvar i mitt land! Då skulle jag ej hafva njutit min sista stund så usel och ensam. Hundrade samlade vänner omkring mig skulle hafva bevittnat min lydnad, min trohet och mitt hjeltemod. Mina döttrar! hvar ären J? eder far suckar efter eder!

"Fader, de lefva! afbröt jag, och de skola lefva."

Grufliga ord! och jag får icke se dem?

"Åldrige af Nifon! du är dödligt, ohjelpligt sårad; jag ser det. Dina döttrar skola komma, för att höra ditt farväl och förljufva den olyckliges bortgång."

Han nickade sitt bifall med en mörk blick, men som hastigt klarnade.

Jag sökte en ringklocka, för att inkalla någon af betjeningen till hans hjelp. Förgäfves! Jag ropade. Intet svar. Utan tvifvel voro de med flit långt aflägsnade.

Jag flög tillbaka upp till det rum, der jag lemnat handelsfurstens barn; gaf tecknet; dörren öppnades. Utan att förlora ett ord till förklaring, tog jag dem, en i hvardera handen, skyndade tillbaka, och de med mig. Jag behöfde nu icke mer frukta, att den döende mannen skulle kunna företaga något mot deras lif. Jag hade åtminstone räddat dem.

Vi stodo nu alla tre i den gamles rum.

Hans första ögonkast på dem var mildt och sällt såsom en faders naturblick på sina barn. Straxt derefter mörknade han: "J lefven, eländige? (sade han på det gängse språket, förmodligen emedan han mest till mig riktade förebråelsen). Den-

na fremling har då förledt er att icke dö — men att lefva, och att glömma Nifons ära!" — Han kastade, ömsom på mig och på dem, en tigers blick. Det var icke mera fadrens och menniskans blick: det var den förnämes.

Döttrarne störtade ned emot hans till hälften liggande gestalt. Knappt varseblef han deras omsorger, innan han, med ansträngande af all sin återstående kraft, höjde hufvudet, såg hemskt på deras ömhetsbetygelser och yttrade: Jag tror J önsken, att jag skall lefva? Loinxi! utbrast han, grep krampaktigt om sitt sabelfäste, och var på vägen att stöta vapnet i sin yngsta, förmodligen mest älskade dotters bröst, då jag, som gaf akt på alla hans rörelser, genom en snabb mellankomst ryckte sabeln ur hans hand, och lade den långt bort ifrån honom.

Inga ord kunna uttrycka hätskheten och det bleka raseri, hvarmed han såg på mig, då jag undanryckte honom det älskade rof, han så gerna ville föra med sig. Hans begge döttrar stodo knäböjande framför honom, likt bedjande bajaderer framför en Schiva.

Den gamle slöt sina ögon, och hans hufvud föll allt mer. Han sträckte sin hand under klädebonaden upp till hjertat, och lutade äfven sin mun inunder de vida flikarne, så att föga mer

än pannan syntes uppe. "Hans stund nalkas," sade jag, och de begge flickorna började sjunga sin himmelska hymn till Sinto:

Cariaconda
Sinto, mi Sinto!
àcama bè
àcamahonda la
Sinto schè.

Nu slog den döende åter klädebonadens fållar och veck ifrån sitt ansigte, öppnade sina ögon, och såg på sina barn med den mildaste, ljufvaste glans, lik en förklarad. "Glamorínez" hviskade han. Flickorna föllo ned öfver hans händer och kysste dem, nästan tillbedjande. Men han tecknade, att han ville kyssa dem på munnen. Först den yngre, och sedan den äldre, nalkades hans hufvud, som han med styrka ännu reste. Med lågande ögonkast kysste han hvardera af dem. Han tycktes njuta öfverjordiskt af att trycka sin döende mun länge — länge — så länge han kunde, till deras lefvande läppar. Afskedet var nu taget. Hans hufvud föll tillbaka; han dog. Så behöll dock faderskärleken slutligen sin seger! hviskade jag till mig.

Jag stod på golfvet med sammanknäppta händer. "Hans sabel skall jag inlägga i det lackerade skrinet, och Kubo skall på sin aflägsna, stora

ö få beviset om sin undersåtes sista handling. — Gud är barmhertig."

Jag stod och såg på de bägge faderlösa. Den äldre af dem steg upp, tog sin sköna syster vid handen, och kom fram till mig. Deras hy var nu så genomskinlig som det ljusaste, blekaste sarge. En svärmisk, men svag dager sken ur deras ögon. Den äldre, som alltid fört ordet, sade:

"Vår fader har kysst oss! fremling, hvad skall det bli af oss?"

Denna fråga öfverraskade, och nästan sårade mig. Med den omätliga rikedom jag viste dem ega, skulle lefnaden för dem, i yttre mått, bli lätt, och en inre tröst hoppades jag christendomen förr eller sednare skulle skänka dem. Jag ärnade föreslå dem, att de tills vidare skulle gå in som pensionärer i Abbey S:t Maurice. Men att så tidigt få höra en dylik fråga framställas, fann jag smärtsamt. Så hastigt glömmes då en far för lifvets omsorg? Jag såg mig om, och hade svårt att svara. Hon gick då med sin syster vid handen ännu närmare intill mig och upprepade:

"Vår fader har kysst oss! Se dig icke om. Ingen menniska utom oss skall du finna i det stora huset. Alla hafva redan blifvit betalade för deras tjenster, hafva blifvit befallda att gå, och hafva gått. Se dig icke om; skåda blott på oss."

Jag förvånades.

"Du skall uppfylla mot oss allt hvad vår fader bedt dig att göra. Du skall begrafva oss."

J ären unga, yngre än jag: en annan, än jag, skall begrafva eder.

"Fremling, du har icke känt mannen, som kommit till denna ö. Jag, hans dotter, kunde tveka; och jag bekänner, att jag under fyra solars dag önskade kunna undfly döden. Jag hoppades, då jag fann dig, att af ditt mod och din fintlighet få hvad jag kallade en hjelp, annorlunda än den min fader ville af dig. Men en man af hög ätt har nu kysst sina döttrar; och det var Slutets kyss de fingo. Jag ångrar, att jag önskade hjelp af dig, eller af någon. Du skall blott hafva kommit för att göra hvad vår fader bedt dig. Vi minnas, att vi hafva en slägt som han, en Kubo som han, och ett Slut af honom, som gaf oss Begynnelsen. Det är stort att falla när herrskaren vill!"

Jag såg bestört på de begge gestalterna, som stodo framför mig: jag tyckte, att en svimning ville svepa sitt flor öfver deras tinningar. Jag forskade häpen omkring i rummet efter — —

"Sök inga läkemedel!" sade hon med svag röst. Vår fader bar på sitt hjerta bladet af en buske. Mot saften af detta blad finnes intet motgift, intet. Såg du den sörjande gamle, när

han lutade hufvudet ned under sitt taft? Då tuggade han bladet och tog dess saft på sina läppar. Såg du den älskande fadren, när han höjde hufvudet upp ur sitt taft? Då kysste han sina döttrar med dessa läppar. Vi skola dö. Så gör en man af ära, sin beherrskares son, af Nifon: och så göra hans döttrar."

Hon tog sin yngre, sköna syster i famnen, deras hufvuden nedföllo mot hvarandra. De sjönko till golfvet. — Den yngre systern sökte med sin mun den andras hjerta. Glamorínez ojnìma bè — så hörde jag en sakta ton slocknande hviska — den andra svarade intet —

Döde!

Fattad af . . . störtade jag bort ur dessa öde, förfärliga rum. Marmor, siden och juveler mötte öfverallt mina steg.

Nedkommen i farstuar och porthvalf kände jag mig omgifven af en lukt, lik den starka rökelse, som en gång förut i vagnen kommit mig att svimma: det var en rök, såsom af ambra, myrrha, aloe och de mest aromatiska oljor. Jag skyndade fort ut.

När jag kom på gatan, vågade jag ännu med rysning kasta en blick upp på det höga palatset bakom mig. Det stod skumt, nedtryckande och

förfärligt öfver mig, såsom Asien hvilar öfver Europa. Jag flydde.

Det var midnatt. Stadens alla gränder, torg, hus och kyrkor syntes svarta. Hastigt skakades jag af en larmtrummas ljud. Eld! eld! eld! ropades efter mig. Jag vände mig om. Hvad såg jag? Palatset, som jag besökt, stod i ljus låga. Hvem var mordbrännaren? Jag påminde mig flygtigt den nedstörtade ljuskronan, af hvars tusentals små lampor många flugit bort åt de med eldfängda trädslag inlagda väggarna. Kan det vara möjligt, tänkte jag? Jag — jag har —

Så fingo de likväl en graf! ett bål! och . . genom mig!

Staden sjelf räddades genom sina goda eldsläckningsredskap. Men Palatset föll till aska.

UPPSALA UNIVERSITETSBIBLIOTEK

16000 001395455

ÖRNBOS
8.9.BOK
RAMINI
ÖRVAN.
APELI
ALATS